NAJER FOLKSBLAT
Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem,

פרייז 20 גראשען

היינט 14 זייטען

נייער פאלקסבלאט

№ 2 | Łódź, Niedziela, 3 stycznia 1937 | אדרעס: לאדז, פעטריקאווער 21 טעל. 224-71 Adres Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. Skrz. poczt.1.06 | לאדז, זונטאג פ׳ וארא כ׳ טבת תרצ״ז | 15-טער יאהרגאנג

דראהענדער קאנפליקט

צווישען שפאניען און דייטשלאנד

דייטשע קריגס-שיפען אטאקירען שפאנישע שיפען.— אייז שיף דערטרונקען, א צווייטע פערכאפט

לאנדאן. 2. (ספ. טעל.) דער אינצידענט מיט דער דייטשער האנדעלס שיף „פאלאס“, הויבט אן אנצוגעהמען לויט דער מיינונג פון די ענגלישע פא־ליטישע קרייזען בעאונרוהיגענדע פארמען און דראהט ארויסצורופען א בעזאפענטען קאנפליקט צווישען שפאניען און דייטשלאנד.

דער קאמענדאנט פון דעם דייטשען קרייצער־שיף „קעניגסבערג“ האט געפאדערט פון דער רע־גירונג אין בילבאא, אז זי זאל ארויסשיקען די לאדונג און דעם פאסאזשיר פון דער שיף „פאלאס“ וואס איז דערווייל בעפרייט געווארען און ווען מען האט די רעגירונג נישט באכגעגעבען, האט די אנ־פיהרונג פון דייטשען פלאט בעשלאסען צו פער־ארדנען רעפרעסיעס לגבי די שפאנישע שיפען.

נעכטען האט דער דייטשער קרייצער־שיף „גראף שפעע“ פערהאלטען די שפאנישע שיף „אראגאן“ דאס זאל זיין א צייטווייליגער ארעסט, ביז די באסקישע רעגירונג וועט נישט ארויסגעבען די לאדונג פון דער שיף „פאלאס“.

די שפאנישע רעגירונג פערנעהמט א נעגאטיווע שטעלונג. ביי אזעלכע בעדינגונגען האט מען מורא, אז דער דייטשער פלאט וועט זיך נישט בעגנוגען מיט דעם פערהאלטען נאר איין שיף נאר וועט אדורכ־פיהרען א נישט אפיציעלע בלאקאדע פון די שפא־נישע פארטען.

בערלין, 2. (ספ.) דאס דייטשע אינפאר־מאציע ביורא מעלדעט:: ביים אויספיהרען די פער־ארדנונגען, וועלכע עס האט אונטערגענומען דער דייטשער קריגס־פלאט צוליב דעם, וואס א רויטע שפאנישע שיף האט פערהאלטען מחוץ די טעריטאר־יאלע וואסערען פון שפאניען די לאדונג און א פאסא־זשיר פון דער דייטשער שיף „פאלאס“, האט דער דייטשער קרייצער „קעניסבערג“ אויפגעפארט דעם 1־טען ד. ח. די שפאנישע שיף „סעטאן“ אפצושטע־לען זיך, צוליב דעם וואס די שיף האט דעם בעפעהל נישט אויסגעפיהרט האט דער קרייצער אפגעגעבען עטליכע שאסען. די שיף האט געוואלט ענטלויפען אבער נישט ווייט פון סאנטאנא איז די שיף אונטער־געגאנגען, די מאנשאפט האט פרייוויליג פערלאזען די שיף. א שפאניש פישער שיפעל האט זיי איבער־פיהרט אויפ׳ן ברעג, די קרייצער שיף „קעניסבערג“ איז ווייטער געפאהרען און קיינער פון דער מאנ־שאפט פון „סעטא“ געפינט זיך נישט אויף דער דייטשער שיף.

פאריז, 2 (ספ. טעל.) דאס פרעסע ביורא פון דער אויטאנאמישער רעגירונג פון באסקען לאנד פערעפענטליכט פאלגענדען קאמוניקאט: די רעגירונג פון באסקען לאנד און פערשטענדיגונג מיט דער רעגירונג פון דער שפאנישער רעפובליק טיילט מיט די רעגירונגען פון די בעפריינדעטע לענדער, אז זי האט ארויסגעגעבען א בעפעהל איהר בעוואפענטע ים־כוחות, אז זיי זאלען אנווענדען אלע מיטלען צו גאראנטירען די זיכערקייט פון די האנדעלס־שיפען אויף די טעריטאריאלע וואסערען פון באסקען לאנד. גלייכצייטיג האט די באסקישע רעגירונג געמעלדעט, אז איניגע דייטשע קריגס־שיפען געפינען זיך אין פארט קיזעטאריס. די באסקישע רעגירונג וועט נישט טאלערירען קיין שום פערלעצונג פון דעם אינטערנאציאנאלען ים פערקעהר.

לאנדאן 2. (ספ. טעל.) רייטער מעלדעט פון בערלין: איצט זענען שוין צוויי שפאנישע שיפען געווארען דער אביעקט פון געשעהענישען מיט דיי־טשע קריגס־שיפען.

לאנדאן, 2. (ספ .טעל.) רייטער מעלדעט פון בערלין: דאס פ אפאגאנדע מיניסטעריום בעשטעטיגט, אז ביז איצט זענען שוין געווען צוויי אינצידענטען אויפ׳ן ים, וואס זענען ארויסגערופען געווארען דורכ׳ן דייטשען קריגס פלאט, אין איין פאל האט די קרייצער שיף קעניגסבערג אטאקירט אויף די באסקישע וואַ־סערען און דערטרונקען די שיף סעטאן, אין צווייטען פאל האט די פאנצער־שיף גראף ספעע פער־נומען די שיף אראגאן.

דייטשע קאוואלעריע בעטייליגען זיך אין די שלאכטען ביי מאדריד

די אויפשטענדיגע געליטען גרויסע פערלוסטען

מאדריד, 2 (ספ. טעל.)

פון די קרייזען פון דער שפאנישער רעגירונג מעלדעט מען, אז אויפן פראנט קוואדראליארא האט דאס רעפובליקאנישע מיליטער פערנומען די שטעט אלקאנע, אלקווער, און מיראבועטע. די צייטונגען ווייזען אן, אז דאס רעגירונגס־מיליטער האט זיך נערוקט א פאר קילאמעטער ווייטער. די אויפשטענ־דינע האבען אנגעהויבען א פערביסענעם קאנטער־אטאק, אונטערשטיצט פון טאנקען און דייטשע קא־וואלעריע. די מאורען און לעגיאניסטען פון גענעראל פראנקא האבען זיך דערנעהנטערט ביז די ערשטע בנינים וואס זענען פערנומען דורך דער רעגירונגס־מיליץ, וועלכע האבען געשטעלט א עקשנות׳דיגען ווידערשטאנד. דער קאמף האט געדויערט איניגע שעה. די אנגעקומענע רעגירונגס ־ ארטאפלאנען האבען אנגעגריפען דעם שונא און אנגעמאכט גרויסע פערלוסטען אין זייערע רייהען. די אויפשטענדיגע האבען זיך אין פאניק צוריקגעצויגען. די אפערא־ציעס, וואס ווערען געפיהרט מיט ערפאלג דורכ׳ן רעגירונגס ־ מיליטער. זייט איניגע טעג אויף דעם אפשניט גוואדאליארא איז א טייל פון דעם גרויסען פלאן פון דער אנפיהרונג מיט דער פערטיידיגונג פון מאדריד, וואס האט דעם ציל צו בעפרייען די שטעט און סטראטעגישע פונקטען און פראווינצען, וואס זיי זענען פערנומען דורך די אויפשטענדיגע.

שפאנישער קריגס-פלאט בעקומען א בעפעהל צו שיסען אויף די שיפען, וואס וועלען בעדראהען דעם ים-פערקעהר

לאנדאן, 2. (ספ. טעל.) דער שפאנישער אמ־באסאדאר האט ערקלערט אין אויסערן מיניסטער־יום, אז צוליב דער געשאפענער ערנסטע לאגע איז די שפאנישע רעגירונג געצוואונגען מיט׳ן צוועק צו פערטיידיגען די פרייהייט פון דעם פערקעהר, צו פערארדנען איהר פלאט, אז זי זאל שיסען צו שיפען, וועלכע וועלען בעדראהען די האנדעלס שיפען.

* * *

לאנדאן, .2 (ספ. טעל.) דער שפאנישער אמבאסאדאר איז היינט אוועק אין בריטישען אויסערן מיניסטעריום אין שייכות מיט׳ן אינצידענט מיט דער שיף „סעטאן“ דער שפאנישער אמבאסאדאר האט איבערגעגעבען פערזענליך דעם בריטישען אויסערן מיניסטעריום א אפיציעלען בעריכט פון דער שפאני־שער רעגירונג צוליב דעם איבערפאל פון דעם דיי־טשען קרייצער „קעניגסבערג“ אויף דער שיף סעטאן

פאריז, .2 (ספ. טעל.) דער וויצע אויסערן מיניסטער האט אויפגענומען דעם שפאנישען אמבא־סאדאר.

פאשיסטען באמבארדירען

די מאדרידער בעפעלקערונג איז סילוועסטער-נאכט

לאנדאן, 2 (ספ. טעל.) „רייטער“ איז מודיע פון מאדריד:

די בעפעלקערונג פון מאדריד האט רוהיג געפייערט און בעגריסט דאס נייע יאהר. דאס אויפ־שטענדיגע מיליטער האט די דאזיגע רוהיגע פיי־ערונג איבערגעריסען דורך ארײנשיסען אויפ׳ן הויפט-פלאץ פון שטאט פוערטא דעל סאל 12 האר־מאטען-קוילען, דאס איז געשעהן פונקט 12 ביינאכט.

ענגליש-איטאליענישע פערשטענדיגונג

נעכטען אונטערגעשריבען אין רוים

לאנדאן, 2 (ספ. טעל.)

דאס שליסען די איטאליעניש-בריטישע פער־שטענדיגונג האט אין לאנדאן ארויסגערופען א פערלייכטערונג.

דער אינהאלט פון דער פערשטענדיגונג, וואס איז היינט אונטערגעשריבען געווארען אין רוים וועט פערעפענטליכט ווערען אין לאנדאן און רוים זונטאג אין אווענד. די הויפט-פונקטען זענען: 1) אויפהאלטען דעם סטאטוס-קווא אויף די ברעגעס פון מיטלענדישען ים, 2) גענענזייטיגע פערזיכערונג, פולשטענדיגע פרייהייט פון טראנזיט און קאמו־ניקאציע דורך דעםמיטלענדישען, ים 3) א פערזיכע־רונג, אז דער אפמאך איז נישט געווענדעט געגען א דריטען צד.

פאריז, 2 (ספ. טעל.)

האוואס מעלדעט פון לאנדאן, אז „דיילי הערעלד“, קאמענטירענדיג דעם ענגליש-איטאליע־נישען אפמאך, קינדיגט אן, אז באלד נאך זיין אונטערשרייבען וועט קומען א פראנצויזישער שריט מיטן ציל אונטערצונעמען פראנצויזיש-איטאליענישע אונטעטע האנדלונגען, בכדי צו שליסען א אנאלאגי־שען אפמאך.

איינדרוק אין בערלין צוליב דעם ענגליש-איטאליענישען הסכם

בערלין, 2 (ספ. טעל.)

דאס אונטערשרייבען דעם איטאליעניש-ענגלישען אפמאך וועגען מיטלענדישען ים איז דא אויפגענומען געווארען רוהיג אבער מיט רעזערוו־אציע. ווען עס האט זיך אין דער לעצטער צייט אנגעהויבען אנצוצייכענען די בריטיש-איטאליענישע פערשטענדיגונג האט זיך אין בערלין ארויסגעפילט א געוויסע דענערווירונג. מען האט רוים אין א שארפער פארם פארגעווארפען עגאיזם און צופיל עלאסטיציטעט. דער היינט־ געשלאסענער אפמאך ווערט דא בעטראכט אלס פאליטישער וואפען־שטילשטאנד וואס קען ווערען א בריק צו בעלע־בען די טראדיציאנעלע ענגליש - איטאליענישע פריינטשאפט. לויט דער מיינונג פון די היגע קריי־זען איז א גוט בעקאנטע זאך, אז פראנקרייך וועט געוואלט ווערען די דריטע אין דאזיגען בונד.

ערשטער טאג פון שחיטה=געזעץ

ווארשא, 2 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט)

אין ערשטען טאג ווען עס איז שוין אריין אין קראפט דאס נייע שחיטה-געזעץ, האט זיך אין ווארשא דערוייל נישט אנגעזעהען צוליב דעם, ווייל עס איז געוועזן שבת. היינט זענען ווייטער ארויסגעגעבען געווארן נייע 40 קאנצעסיעס.

גלייכצייטיג איז לויט דער אינטערווענץ פון ווירטשאפטליכע ארגאניזאציעס ערלויבט געווארן צו האנדלען ביז מיטוואך די אלע, וואס האבען נאך נישט בעוויזען צו בעקומען קאנצעסיעס, דערונטער אויך וואורשט-געשעפטען, וואס האבען בכלל נאך נישט בעקומען קיין קאנצעסיעס.

היינט האט געזאלט פארקומען א מיטינג פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע, וועגען שחיטה-געזעץ. דער מיטינג איז אבער נישט ערלויבט געווארן.

אויך די קריסטליכע קיילער האבען ווייניג געשאכטען ווייל זיי האבען נאך געהאט זאפאסען פון פריהער.

72-יעהריגער שוחט שפרינגט פון 4. שטאק און בלייבט טויט אויפ'ן ארט

ווארשא, 2 (טעלעפאניש)

א שרעקליכער זעלבסטמארד איז נעכטען 6 פארטאג פארגעקומען אויף פראנציסקאנער 10. 6 אין דער פריה האבען די לאקאטארען פון דאזיגען הויז דערהערט א שוידערליכען געשריי.

פיל איינוואוינער זענען צוגעלאפען צו די פענסטער און פאר זייערע אויגען האט זיך בעוויזען א מורא'דיג בילד. אין בלינדען הויפעל, וואס געפינט זיך נעבען פראנציסקאנער 10 איז אין א קאליוזשע בלוט געלעגען אן'עלטערער יוד.

ווי עס האט זיך ארויסגעוויזען, איז עס דער 72-יעהריגער בעקאנטער ווינקעל-שוחט פון פאריסאווער פלאץ פנחס מילבאר. נעכטען פריה איז דער יוד, וועלכער האט געוואוינט אויף שטשענשליווע גאס, געקומען אין הויז אויף פראנציסקאנער 10, ער איז ארויף אויפ'ן 4-טען שטאק און האט זיך אראפגעווארפען. ער איז געבליבען טויט אויפ'ן ארט.

א פרישער קרבן פון שחיטה-געזעץ.

Tysiącom dzieci w Polsce grozi głód.
Pomyślcie o tem i złóżcie o f i a r ę
na Pomoc Zimową dla bezrobotnych.

ניי-יאהר-גליקוואונשען פון יודישע סאמבאטאנטען

ווארשא, 2 (יט"א טעלעפאניש) אין ניי-יאהר-טאג האט א דעלעגאציע פון פערבאנד פון יודען — בעטייליגטע אין די קאמפען פאר פוילען'ס אומאפהענגיגקייט אין די פערזאנען פון וויצע-פרעזעס פון דער הויפט-פערוואלטונג ד. לאכאווסקי און גענעראל-סעקרעטאר סט. פייגענבלאט איבערגעגעבען אויפ'ן שלאס דעם פרעזידענט פראפ. דר. איגנאצי מאשטשיצקי גליקוואונשען צום נייעם יאהר.

געשטארבען דירעקטאר ריבא

ווארשא 2 (טעלעפאניש)

היינט איז דא פלוצלינג געשטארבען דער בעקאנטער טעאטער דירעקטאר העניק ריבא מיט-אינהאבער פון טעאטער סקאלא. ער איז געוועזן א בעקאנטער טעאטער טוער, זיין טויט האט געמאכט א געוואלדיגען רושם אין די יודישע טעאטער קרייזען. פרייטאג אין אווענד האט ער נאך פערבראכט מיט יודישע אקטיארען און זשורנאליסטען. דירעקטאר ריבא איז אלט געוועזן 48 יאהר.

בעקאנטמאכונג! צום הערבסט- און ווינטער-סעזאן האט דאס בעוואוסטע שיך-געשעפט

A. Ogórek Łódź, Zawadzka 11 tel. 202-86.

צוגעגרייט א קאלאסאלען אויסוואהל שפאציר און ספארט-שיך לויט די לעצטע מאדעלע

צוגענגליכע פרייזען א ספעציעלע אפטיילונג פון מענער-שיך.

א הארציגען מזל-טוב
ווינשען מיר אונזער ג' וויצע = פרעזעס פון דער „גמילת-חסדים"-קאסע ביי דער חברה „כנסת צעירים"
ה' אברהם ברייננבארד
צום געבורט פון זיין טעכטער'ל
שרה'לע
און מיר ווינשען איהם פיל נחת און א גרינגע דערציהונג.
די פערוואלטונג.

הכחשה.

אויף דער אויפפאדערונג פון 31/12 1936 אין „נייעם פאלקסבלאט". פון ה' זלמן גראסבארד צו די יורשים פון משה טיפענבאך ז"ל, ערקלער איך עפענטליך, אז דאס איז שקר. דער שמש פון הרב ר' אלעזר ליפשיץ מו"ץ דפה איז געגאנגען צו דער פאמיליע טיפענבאך, צו פערערען לדין, האב איך ערקלערט דעם שמש — אז דער דיין איז א תובע הולך אחר הנתבע און וויל האבען די דין-תורה ביי הרב ר' מרדכי ניסן קרול מו"ץ דפה און בין גרייט צו יעדער צייט צו גיין לדין בשם יורשים טיפענבאך ז"ל.

בער אברהם קוטנר.

תמול נעדר מאתנו נשיא בית תפלתינו הנכבד וישר
נ"ע ר' יצחק גדליהו
ב"ר אברהם הלוי
פינאנזעק
(יליד טיקטין)
כל חברינו מתבקשים לחלק לו כבוד האחרון אל ההלויה שתהיה היום א' ווארא שעה 12 ממעונו אגראדאווא 12.
ועד ביהמ"ד חברה ש"ס דבני ליטא
ברחוב פילסודסקיענא 25.

דעם 1-טען יאנואר 1937 איז געשטארבען דער לאנגיעהריגער פעראיינס מיטגליד
נ"ע יעקב ראזענבלום
צו דער לויה. וועלכע קומט פאר היינט, זונטאג, דעם 3-טען יאנואר 1937, 12 בייטאג פון טרויער-הויז, זאוואדזקא 44, ווערן אלע מיטגלידער געבעטען צו קומען, כדי אפצוגעבען דעם פערשטארבענעם דעם לעצטען כבוד.
די פערוואלטונג פון
קאמי-וואיאזשארען-פעראיין אין לאדז
Ł. O H. P.

פריינד
עוזר האמבורגער
און פרוי
צו דער חתונה פון זייער ליבען זוהן
ראובן מיט פרל. מאניא צווילינג
ווינשען א הארציגען מזל-טוב
ישראל קאץ און פרוי.
י. אבערזשאנעק און פרוי.
ב. זילבערבערג און פרוי.

מזל-טוב
צו דער חתונה פון זייער ליבען זוהן
ראובן האמבורגער
מיט פרל. מאניע צווילינג
ווינשען מיר א הארציגען מזל-טוב אונזער חשובע חבר
דאזאר עוזר האמבורגער און פרוי
און דעם יונגען פאר א גליקליך צוזאמענלעבען.
די ווישניאווע=גורער ארגאניזאציע
פון דער יוד. דעמ. פאלקס-פארטיי
שמשון רענער, נטע פעפער, הערש גאל, יוסף פלורמאן, מאטעל פלורמאן, משה פוקס, אברהם עקערמאן, משה נתן קאץ, חיים פלעווינסקי, חיים שמייסער, רבקה מאלינאווסקי

Biuro Bnchalteryjno-Rewizyjne
S. Brawerman
Łódź, Piotrkowska 17
front, II piętro, tel. 242-27
פיהרט זייט א רייה יאהרען האנדעלס-ביכער אין ביורא און אויפ'ן ארט. צוגענגליכער האנאראר. אינפארמ. ווערען ערטיילט אין די ביורא-שעה'ן אומזיסט.

געדענקט, ביי
שטשענשליווי
א גרויסער אויסוואהל פון
אריגינעלע בילליגער און טאמאשאווער סחורות
אויף אנציגער און פאלטענס
פון די בעסטע קוואליטעטען
אויך פערשידענע רעשטען
קומט און איבערציוגט אייך!
R. Szczęśliwy
לאדז, 5 נאוואמיעסקא 5
טעל. 156-09.
געדענקט פראנט II שטאק.

Z intencji zaślubin
p. Sali Orenszteinówny
z p. Ignasiem Krakowskim
wiele szczęścia i różowej przyszłości na nowej drodze życia
życzy
Rodzina Rozencwajg
Łódź, Północna 14.

דאמען=מאגאזין-כאלופניקעס
11-טער ליסטאפאד 7.
מיר מעלדען דער עפענטליכקייט, אז ה' גאלדקראנץ איז גענצליך אפגעשטעלט פון זיין טעטיגקייט פון כאלופניק-פעראיין דאמען-מאגאזין, 11. ליסטאפאד 7 פון 1/I 1937 און ערלעדיגט נישט קיין שום ענינים אין אונזער נאמען.
מיט אכטונג די פערוואלטונג

Dr. med.
M. TAUBENHAUS
צוריקגעקעהרט
ספעציאליסט
פאר אקושעריע און פרויען קראנקהייטען
פערהיטונג נעגען שוואנגערשאפט
זגערזשער 11, טעלעפאן 246-09.
נעמט אן פון 8—9 פריה און פון 4—8 אוו.

Dr.
Wajnberg
ספעציאליסט פאר לונגען, האריץ און סקלעראז קראנקהייטען
פיעטריקאווער 145
טעל. 126-02.
נעמט צו פון 9-10 פריה, 3-5, 8-9 אוו.

Dr. med.
J. Nadel
ספעציאליסט פון אקושעריע- און פרויען-קראנקהייטען
אנדזשעיא 4, טעל. 228-92.
נעמט אן פון 10—12 און פון 5—7 אוו.
אין דער לעטשניצע בזשעזשינער 11 פון 12 ביז 1 בייטאג.

DR. MED. H.
Różaner
הויט, וועגערישע און סעקסועלע קראנק.
NARUTOWICZA 9,
tel. 128-98.

BUCHALTER - BILANSISTA
L. WARSZAWSKI
Łódź, Południowa 20, m. 62
ma godziny wolne.

Mgr. Praw
Ludwig Goldkorn
Tłumacz przysięgły
dla języków
niemieckiego
hebrajskiego
i żydowskiego
przeprowadził się
na ul. ZAWADZKA 23, tel. 114-50
przyjmuje od 11—2 i od 16—19 w.

מעכאנישע
שן
דאמעריי
ווייסעריי!
פיהרט אוים
בילליג, שנעל, גוט
איער ארט מאשינען=טיילען
J. Reder, Łódź,
11 Listopada 11/13
רוג זאכאדניא

די מאדערנע
טאנץ=שולע
אויף פיעטריקאווער 89
קווער אפיצינע פארטער
אונטער דער לייטונג פון בעקאנטען דיפלאמירטען טאנץ-לעהרער
S. RUBINSZTAJN
נעמט אן אנשרייבונגען פאר אנפאנגער טעגליך פון 10 פריה ביז 10 אווענד.
בעמ. פאר אוואנסירטע שבת און זונטאג פראקטישע לעקציעס.
ספעציעלע שטונדען פאר לאנג=געקליידעטע.
מיט אכטונג
דיפלאמירטער טאנץ-לעהרער.
ס. רובינשטיין

געזעץ-פראיעקט וועגען דער
פראנצויזישער הלוואה
אנגענומען געווארען אויף דער פינאנץ-קאמיסיע ביים סיים

ווארשא, 2 (טעלעפאניש)
היינט פארמיטאג איז פארגעקומען א זיצונג פון דער פינאנץ-קאמיסיע ביים סיים, געווידמעט די רע־באטע איבער דעם פראיעקט פון געזעץ, וואס בע־פולמעכטיגט דעם פינאנץ-מיניסטער צו מאכען א אויסלענדישע הלוואה אין פראנצויזישע פראנקען אויף צילען פון מלוכה-פערטיידיגונג.

די דעבאטען האבען ארויסגערופען א לעבהאפ־טע פעראינטערעסירונג. עס זענען אנוועזענד גע־ווען מיטגלידער פון אנדערע סיים-קאמיסיעס און סע־נאטארען. אין דער זיצונג האט זיך אויך בעטייליגט וויצע-פרעמיער קוויאטקאווסקי, ערשטער וויצע־קריגס-מיניסטער גען. גליכאווסקי, וויצע אויסערן־מיניסטער שעמבעק.

דעם געזעץ-פראיעקט האט רעפערירט רעפ. האַ־לינסקי, וועלכער האט אנגעוויזען, אז די הלוואה איז בעשטימט אויסשליסליך אויף פערטיידיגונגס-צוועקען. זי זאל איינפליסען אין משך פון 4 יאהר צו 46 מיליאן זל. יעהרליך. די הלוואה וועט בעשטעהן פון צוויי טיילען 810 מיליאן פראנק אין מזומן און 1,250 מיליאן פראנק אין סחורות קרעדיטען, די הלוואה וועט אפגעצאהלט ווערען טילוויין 15 יאהר, טילוויין אין 34 יאהר. די הוצאות זענען די נידריג־סטע, און וועט פראצענטירט ווערען אין א געוויסען טייל צו 6 און אנ'אכטעל פראצענט, צום טייל צו 5 און אנ'אכטעל פראצענט און צום טייל צו 5 פרא־צענט.

דער רעפערענט טראגט אריין אנ'אויסבעסערונג צום געזעץ און לעגט דאז פאר לויט דעם ביישפיל פון דעם פראנצויזישען פארלאמענט אנצונעהמען דאס געזעץ איינשטימיג.

רעדע פון וויצע-מיניסטער קוויאטקאווסקי

דאן האט גענומען א ווארט דער וויצע-פרעמיער קוויאטקאווסקי, וועלכער האט צווישען אנדערן גע־זאגט, אז די פינאנץ-אפעראציע איז ענג פערבונדען מיט דעם פראבלעם פון דער פערטיידיגונג פון דער מלוכה, פאר וועלכען די גאנצע געזעלשאפט שטעהט זייט א רייה יאהרען געשלאסען און שטענדיג סאָ־לידאריש.

די כאראקטעריסטיק פון דער מלוכה — האט געזאגט דער וויצע-פרעמיער — האט שוין געגע־בען דער רעפ. האלינסקי. איך וויל נאר צוגעבען, אז די קאלאסאלע סומע, וואס איז ענטהאלטען אין דעם הלוואה-אפמאך, בעטרעפט 2,600 מיליאן פראנק זי בעשטעהט פון פאלגענדע טיילען: פון א טייל, וואס איך וואלט אנגערופען סחורות - ליפערונגען פון פראנקרייך. וואס בעטרעפט 1,000 מיליאן פראנ־צויזישע פראנק. 540 מיליאן פראנצויזישע פראנק, וואס זענען בעשטימט אויף צו פערבינדען די באהן ליניע איבער שלעזיען — גדיניע, די רעשט וועלען מיר בעקומען אין מזומן.

פון א אנדערן שטאנדפונקט קען מען זאגען, אז אויף צו בעלעבען דאס פוילישע ווירטשאפטלי־לעבען וועט אריינפליסען א סומע פון 1,600 מיל־יאן פראנצויזישע פראנק און נעמליך דאס אלץ וואס וועט זיין א דערוויזען זענדינג קיין פוילען, אדער דאס בענוצען פראנצויזישע געלד אין פוילען. מיט'ן אויסנאהם די סחורות טראנשע, וואס וועט אויסגע־פיהרט ווערען מהוץ די גרעניצען פון פוילען.

די פראנצויזישע הלוואה וועט ווידער בעפעסטי־גען און דאס בעדייטענד די סטאביליזאציע און די עמיסיע אינסטיטוציע און די וואלוטע-פאליטיק.

אין שייכות מיט דער הלוואה וועט פארקומען אויך א פערשטארקונג פון דער בעשעפטיגונג, דייטשעכליך אויפ'ן געביט וואס איז ענג פערבונדען מיט'ן פראבלעם פון מלוכה-פערטיידיגונג. די דא־זיגע ארבייט וועט פערשליגען א בעדייטענדע צאהל ארבייטסוכהענד און ארבייטס-מוחות.

דער וויצע-פרעמיער רעדט אויך וועגען דעם ווערט פון דער פערשטארקטער פערטיידיגונג פון פוילען. איך וויל פעסטשטעלען, — האט דער וויצע פרעמיער געזאגט — אז אויב מיט עטליכע יאהר צוריק האט דאס פערשטארקען דעם טעמפא פון די הוצאות אויף מיליטערישע צוועקען געקענט בעריי־טען אנטי שלום-טענדענצען, איז היינט פונקט פער־קעהרט, דאס ענטשטעהן פון צענטערען פון שוואכ־קייט, צי דאס איז מיליטער־ישע אדער ארגאניזאציא־נעלע איז א אנרעגונג צו אויסבריך פון אונרוהען און פערוויקלונגען אפט פון אינטערנאציאנאלען כאראקטער. א שטארק פוילען איז זיכער א פאקטאר פון שלום אין איראפא.

צי וועט די הלוואה אין דער צוקונפט בעלאסטען אונזער בודושעט? זיכער יא. אבער זי וועט פער־שטארקען דאס רעכט צום שלום, דאס רעכט פון זי־כערקייט און פאר דעם דאזיגען רעכט אין דער היינ־טיגער אונרוהיגער וועלט דארף מען פערשטעהט זיך בעצאהלען.

די פראנצויזישע רעגירונג און פראנצויזישע גע־זעלשאפט האבען פערשטאנען, אז א שטארקער פוי־לען, בעדייט א דויערנדער אינטערנאציאנאלער שלום זיי האבען אונז אנגעטרויט, אז די רייפקייט און די רוהיגקייט פון אונזער פאליטיק מאכען פון אונזער כח א סטאביליזאציע עלעמענט אין אינטערנאציאנא־לער בעדייטונג.

צום סוף בעט דער וויצע-פרעמיער אנצונעה־מען דעם רעגירונגס-פראיעקט, צוזאמען מיט די אויס בעסערונגען פון רעפערענט.

נאך דער רעדע פון וויצע-פרעמיער האט זיך אנ־געהויבען די דיסקוסיע, אין וועלכער עס האבען זיך בעטייליגט א רייה דעפוטאטען.

עס איז אויך ארויסגעטרעטען צום ערשטען מאל דער רעפ. דר. גאטליב, וועלכער האט צווי־שען אנדערן געזאגט, אז גארנישט איז א מעהר אי־בערצייגענדער בעוויז פון פריינדשאפט צווישען צוויי לענדער ווי מאטעריעלע אונטערשטיצונג. דער אופן, אויף וועלכען עס איז אנגענומען און בעשטע־טיגט געווארען אין די פראנצויזישע געזעצגעבערישע קאמער. דער אפמאך וועגען דער הלוואה איז א אונ־ערשיטערליכער בעוויז, אז דער פראנצויזישער פאר־לאמענט האט געוואלט דאקומענטירען פאר דער גאנ־צער וועלט, דאס די פויליש-פראנצויזישע פריינד־שאפט שפילט א גרויסע ראלע אין דער אינטערנא־ציאנאלער פאליטיק און אז די דאזיגע פריינדשאפט האט דער פראנצויזישער פארלאמענט געוואלט פערפעסטיגען און פערטיפען אין זיין לאנד, אין זיין געזעלשאפט. אין די העכערע אין מוחות פון אלע פראנצויזען, דער רעדנער צווייפעלט נישט, אז די ראטיפיקאציע פון דער הלוואה אין סיים וועט פאר־קומען אויך נישט קיין קלענערן פייערליכען און מא־ניפעסטירענדיגען אופן ווי אין פראנקרייך. דער רעד־נער זאגט זיך ארויס פארן פארשלאג פון דער רעגי־רונג.

נאך דער דיסקוסיע איז דער געזעץ-פראיעקט איינשטימיג אנגענומען געווארען.

דאן איז אויסגעוועהלט געווארען אלס רעפע־רענט אויפן פלענום פון סיים דער דעפוטאט האלינ־סקי.

דער געזעץ-פראיעקט וואס איז אנגענומען געווא־רען דורך דער קאמיסיע וועט בעטראכט ווערען אויף דער פלענאר-זיצונג פון סיים דינסטאג דעם 5-טען יאנואר.

אינצידענט אין האלאנד צוליב דער האקען-קרייץ-פאהן

בערלין, 2 (ספ. טעל.)

לויט מעלדונגען פון האלאנד, ארגאניזירען די יודישע עמיגראנטען פון דייטשלאנד כלומרשט א זאמעל-אקציע אויף א חתונה מתנה פארן יונגען פאר, דער האלענדישער פרינצעסין און דעם דייטשען פירשט צור ליפע ביסטערפעלד. די דייטשע אפיציעלע פרעסע דריקט אויס צוליב דעם איהר גרעסטע אויפרעגונג. די פרעסע אטאקירט שארף סיי די יודישע מאכערס, וואס ווערען ווי אמשארפסטען פעראורטיילט דורך דעם ארענטליכן טייל פון דער בעפעלקערונג, סיי דעם פירשט צו־ליב וועלכען עס איז ווי בעוואוסט געקומען אין האלאנד צו געשעענישען מיט דער האקען-קרייץ־פאהן.

ערקלערונג פון א דייטשען פירשט

אמסטערדאם 2 (ספ. טעל.)

דאס אפיציעלע האלענדישע פרעסע-ביורא פערעפענטליכט פאלגענדע ערקלערונג: דער פירשט בערנארד צור ליפע ביסטערפעלד ווינשט זיך נישט דאס לכבוד איהם זאלען שפילען דאס אזויגערופענע ליד ליפע דעטמאלד. די פערזיכערונג אז דאס ליד איז דער הימן פון פירשטענטום ליפע-דעטמאלד, איז פאלש. דער פירשט האט בע־קומען די האלענדישע בירגערשאפט און פיהלט זיך אלס האלענדער און דעריבער דארף מען פאר איהם שפילען אויסשליסליך דעם האלענדישען נא־ציאנאלען הימן.

אונזער ווארט
סאטיספאקציע

דער עהרען קאנפליקט צווישען די פארשטעהער פון די יודישע רעזערוו אפיצירען און דעפ. בודזינס־קי איז ערלעדיגט געווארען אויף אנ'עהרען וועג.

אזא מעלדונג האט צוגעשיקט די יודישע טעלע־גראפען אגענטור. און ערלעדיגט איז דער דאזיגער ענין געווארען אויפן סמך פון ארטיקעל 44 פון בא־זיעוויטשעס עהרען-קאדעקס. לויט וועלכן מיטגלידער פון סיים זענען פריי פון עהרען פעראנטווארטליכ־קייט פאר זייערע סיים-רעדעס, אויף וויפיל זיי ענט־האלטען נישט קיין בעזונדליכע בעליידיגונגען.

מיר וועלען זיך נישט אפשטעלען אויף די פאר־שריפטען פון דאזיגען עהרען קאדעקס, לויט וועלכען א יחיד דארף גענומען ווערען אין שוץ געגען בעליי־דיגונגען, דאגעגען א קאלעקטיוו א גאנץ פאלק קען יא געזידעלט און בעשפיגען ווערען עפענטליך. מיר יודען האבען וועגען דועלען בכלל אנ'אנדערע מיינונג און ווי עס זעהט זענען ביי אונז די בעגריפען וועגען אנשטענדיגקייט אויך אנדערע.

אפער אין דעם פאל איז כאראקטעריסטיש גאר אנ'אנדערע זאך, דער „העלד" בודזינסקי, וועלכער איז א אנטיסעמיט ווייל ער איז א אנטי דעזערטיר האט אויף א פחדנותדיגען אופן דעזערטירט און זיך בעהאלטען אונטער דעם פארשריפט פון עהרען קא־דעקס, בכדי זיך נישט דארפען צו שלאגען אויף א דועל. אויב דאס קען אנגערופען ווערען אז דער עהרן קאנפליקט צווישען די יודישע רעזערוו אפיצירען און בודזינסקי איז ערלעדיגט געווארען אויף א עהרען וועג האבען מיר אויך זעהט אויס וועגען עהרע אויך אנדערע בעגריפען ווי דער „העלד" בודזינסקי.

יעדענפאלס לויט וועלכען ארטיקעל פון עהרען קאדעקס דער ענין זאל נישט האבען ערלעדיגט גע־ווארען האבען די יודישע רעזערוו אפיצירען און דאס יודישע פאלק נישט קיין קליינע סאטיספאקציע: דער אנטידעזערטער האט אויף א מיאוסען אופן דעזער־טירט דוקא פאר די סעמיטען וואס אנטלויפען פון שלאכטפעלד.

ש.

דעלעגאציע פון אגודת-הרבנים אויפן קעניגליכען שלאס
און אין גענעראל-אינספעקטאראט פון דער ארמעע

ווארשא, 2 (יט"א טעלעפאניש)

אין טאג פון ניי-יאהר האט א דעלעגאציע פון דער אגודת-הרבנים אין פוילען אין די פער־זאנען פון הרב קאנאל, הרב נויפעלד און דר. לאנגלעבען בעלעגט אויפ'ן קעניגליכען שלאס אין ווארשא ניי-יאהר-וואונשען פאר'ן פרעזידענט פון דער רעפובליק פראפ. איגנאצי מאשטשיצקי אין נאמען פון דער קאנסערוואטיווער יודישער גייסט־ליכקייט אין לאנד.

נאכהער האט די דעלעגאציע אין דעם זעל־בען צוזאמענשטעל בעלעגט ניי-יאהר-וואונשען פאר'ן מארשאל עדווארד שמיגלי-רידז אין בנין פון גענעראל-אינספעקטאראט פון די בעוואפענטע קרעפטען.

פרעסע-קאנפערענץ מיט פראפ. זעליג בראדעצקי

ווארשא, 2 (טעלעפאניש)

היינט איז פארגעקומען א פרעסע-קאנפערענץ מיט פראפעסאר זעליג בראדעצקי.

פראפ. בראדעצקי האט ערקלערט, אז צוליב דער קורצער צייט, אויף וועלכער ער איז געקומען קיין פוילען וועט ער נישט האבען קיין עפענט־ליכען ארויסטריט.

דאן האט פראפעסאר בראדעצקי איבערגע־געבען וועגען דעם איינדרוק, וואס די ארבייטען פון דער קעניגליכער קאמיסיע האט געמאכט אין דער וועלט.

צווישען אנדערען האט פראפ. בראדעצקי ערקלערט, אז אין אנהויב האט ביי די יודישע פיהרער געהערשט די טענדענץ אויך נישט ערשיי־נען פאר די קעניגליכע קאמיסיע, אבער שפעטער איז דער פלאן אפגעווארפען געווארען. די יודישע ערקלערונגען האבען אין די ענגלישע רעגירונגס־קרייזען געמאכט א שטארקען רושם בעזונדערס ווייצמאנס ערקלערונג און מען האט זיך זעהר אינ־טערעסירט מיט די יודישע ארגומענטען. אויך די גרויסע ענגלישע צייטונגען האבען געווידמעט א סך פלאץ.

א דינאמיט אטענטאט
אויף דער רעזידענץ פון רומענישען ארציביסקופ

בוקארעשט, 2 (ספ. טעל.)

אין רומעניען האט ארויסגערופען א גרויסע אויפרעגונג די ידיעה וועגען געהיימניספולען אטענטאט אויף דער רעזידענץ פון פראוואסלאווען ארציביסקופ אין דאמיקולמינצעא. א אונבעקאנטער האט אונטער־געלעגט אין אויפנאהמס-זאל פון פא־לאץ פון ארציביסקופ צוויי שטארקע דינאמיט לא־דונגען, וואס זייער אויפרייס האט אנגעמאכט גרויסע היזקות. עס איז צושטערט געווארען א גאנ־צער זאל פול מיט ווערטפולע זאכען.

דער אויפרייס האט ארויסגערופען אין דער סביבה פון ארצי ביסקופ א גרויסען פאניק, ווייל דער ארצי-ביסקופ איז אין דער צייט ווען דער אויפרייס איז פארגעקומען פונקט אריינגעגאנגען אין זאל.

ביז-איצט איז דער אטענטאט נישט ענט־דעקט געווארען. ווי מען גלויבט, האנדעלט זיך דא אין א אקט פון פאליטישער נקמה: דער ארציביס־קופ איז בעקאנט מיט זיינע סימפאטיעס פאר די עקסט-לינקע.

טאג-טעגליך
מאביליזאציע

צום נייעם יאהר האט היטלער איבערראשט די וועלט מיט א נייע סענסאציע: עס האט זיך נעמליך פערשפרייט א קלאנג, אז היטלער האט בעשטימט אויף חדש 15 מערץ א פראבע - מאביליזאציע פון דער גאנצער דייטשער ארמעע. לויט ווי עס פערזי־כערן די דייטשע קרייזען זאל די דאזיגע מאביליזא־ציע זיין א רעזולטאט נישט פון א דראהענדער סכנה, נאר היטלער וויל פשוט דעמאנסטרירען זיין כח פאר דער וועלט און גלייכצייטיג זי זאל אונטערשטיצען זיינע פאדערונגען.

אין דייטשלאנד האלט מען און מען וויסט עס אויף זיכער, אז איראפא וויל נישט קיין מלחמה און דעריבער וועט מען היטלערן נאכגעבען אלע פאדע־רונגען אויב זיי וועלען אונטערשטיצט ווערען דורך א דעמאנסטראציע פון דייטשען כח.

עס שטעלט זיך נאר די פראגע, צי די איראפע־אישע מלוכות וועלען זיך קענען גלייכגילטיג צוקו־קען, ווי אין דייטשלאנד קומט פאר אזא פרובע-מא־ביליזאציע. צי וועלען זיי אויך נישט אמאל צו דער־זעלבער צייט ביי זיך אין לאנד אדורכפיהרען עהנ־ליכע מאביליזאציעס? עס איז דאך גאנץ מעגליך, אז דייטשלאנד וועט איהר מאביליזירטע ארמעע וועלען אויסנוצען נישט צו קיין פרובעס נאר צו ערנסטע מעשים.

גיכער פון אלץ איז צו גלויבען, אז די איראפע־אישע מלוכות וועלען זיך נישט לאזען איבערראשען און וועלען אנטעהמען געהעריגע שריט. און דאן וועלען מיר צום פריהלינג האבען אין איראפע מאבי־ליזירטע ארמעען און עס וועט נאר פעהלען דער בע־פעהל צום מארש. דער דאזיגער בעפעהל קען ביי דער איצטיגער געשפאנטע־ לאגע קומען צו דער מינוט.

ש.

פאַנטאַסטישער פּלאַן

וועגען אַ נייער פערטיילונג פון ארץ־ישראל

ירושלים, 2 (יט"א טעלעגראַפיש)

„הארץ" מעלדעט פון אמאן, אַז דאָרט קור־סירען קלאנגען וועגען כלומרשטע אונטערהאנד־לונגען מכּח ענדערן די גרעניצען פון ארץ ישראל. לויט די דאָזיגע קלאנגען זאָלען די אלע שטעט אין דעם קרייז שכם – דזשענין צוגעטיילט ווערן צו עבר־הירדן, וועלכע עס זאָל געשאַפען ווערן אַ גרויסע מלוכה.

פון דעם אזוי אָרומגעשניטענעם ארץ ישראל זאָל געשאַפען ווערען אַ ענגלישע דאָמיניום. דער ירושלים'ער קרייז זאָל אויסגעטיילט ווערען אין אַ בעזונדערען אַדמיניסטראַטיווען צענטער.

פון אַנדערע קוועלען ווערען די דאָזיגע פאַנטאַסטישע קלאנגען נישט בעשטעטיגט.

אויסערן־מיניסטער פון איראַק גרעניצט זיך אָפּ פון דער אַקציע פון פאַוזי־על־קאַוקאַדזשי

איראַק וועט ביי זיך נישט טאָלערירען קיין אַנטי־ענגלישע קאַמפּאַניע

לאָנדאָן, 2 (יט"א טעלעגר.)

דער אויסערן־מיניסטער פון איראַק ד"ר נאַדזשי על אזיל האָט אין אַן אינטערוויאו מיט דעם באַגדאַדער קאָרעספּאָנדענט פון „טיימס" קאַטעגאָ־ריש געלייקענט, אַז די רעגירונג פון איראַק זאָל האָבען ערלויבט על־קאַוקאַדזשי'ן צו פיהרען אַן־אַנטי־בריטישע קאַמפּאַניע.

„נישט ער און נישט ווער עס איז אַנדערש פיהרט נישט קיין אַנטי־ענגלישע קאַמפּאַניע ביי אונז אין לאַנד — האָט ערקלערט דער אויסערן־מיניסטער פון איראַק — און די רעגירונג האָט אויסדריקליך ערקלערט קאַוקאַדזשי'ן, אַז אַלס פּאָ־ליטישער עמיגראַנט טאָר ער זיך נישט מישען אין קיין שום פּאָליטישער אַקציע".

דער מיניסטער האָט צוגעגעבען — שרייבט ווייטער דער „טיימס"־קאָרעספּאָנדענט — אַז די איצטיגע רעגירונג האָפט, דאָס דאָס נייע יאָהר וועט ברענגען אַ פרידליכע לעזונג פון די פּראָבלע־מען פון איהרע אַראַבישע פריינד אין א"י. זי שטרעבט אָבער דערצו, אַז אַזאַ לעזונג זאָל געפי־נען ווערען אויפ'ן וועג פון פולער פריינדליכער צוזאַמענאַרבייט פון די אַראַבער אין ענגלאַנד, וואָס איז דאָך איראַקס פערבינדעטע.

אַ פיהרער פון דער אוּנאָפּהענגיגער אַרבייטער־פּאַרטיי פאָהרט קיין ארץ־ישראל

אַרבייטער־דעפּוטאַטען איינגעלאַדען צו אונטערזוכען דעם יודישען 'אויפבוי־ווערק אין ארץ־ישראל

לאָנדאָן, 2 (יט"א טעלעגר.)

צוויי פיהרענדע מיטגלידער פון דער „אינ־דעפּענדענט לייבור־פּאַרטי" (אוּנאָפּהענגיגע אַרביי־טער־פּאַרטיי), דעפּ. דזשעמס מעקסטאָן און דעפּ. דזשאָן מעקגאָווערן, זענען איינגעלאַדען געוואָרען אויף אַ בעזוך קיין ארץ־ישראל, כּדי צו אונטער־זוכען די סאָציאַלע און ווירטשאַפטליכע בעדינגונ־גען פון דעם יודישען אויפבוי־ווערק.

דעפּ. מעקסטאָן האָט צוליב אַ רייה פּאָליטישע בעשעפטיגונגען נישט געקענט, אָננעהמען די איינ־לאַדונג. דאַגעגען דעפּ. מעק גאָווערן וועט אָפּ־פאָהרען קיין א"י דעם 8 יאַנואַר.

דעפּ. מעק גאָווערן וועט בעזונדערס געניי אונטערזוכען די לאַנדווירטשאַפטליכע קאָאָפּעראַ־טיווען אין א"י און וועט אויסאַרבייטען אַ בעריכט וועגען די יודישע עקספּערימענטען אויפ'ן געביט פון לאַנדווירטשאַפטליכער קאָלאָניזאַציע אין א"י.

אַראַבער בעוואַרפען מיט שטיי־נער דעם אויטאָבוס מיט מיטגלידער

פון סימפאָנישען אָרקעסטער

ירושלים, 2 (יט"א טעל.)

דער תל־אביב'ער סימפאָנישער אָרקעסטער איז אָפּגעפאָהרען אויף אַ קאָנצערט קיין חיפה. ווען דער אויטאָבוס מיט די מיטגלידער פון דעם אָרקעסטער איז דורכגעפאָהרען דורך שכם איז דער אויטאָבוס בעוואָרפען געוואָרען מיט שטיינער. קיי־נער האָט נישט געליטען.

מיטגלידער פון דער קעניג־ליכער קאָמיסיע אויף אַ בעזוך אין רחובות

ירושלים, 2 (יט"א טעלעגראַפיש)

די מיטגלידער פון דער קעניגליכער קאָמיסיע האָבען בעזוכט אין רחובות דעם לאַנדווירטשאַפט־ליכען אינסטיטוט אויפ'ן נאָמען פון דניאל זיף. זיי האָבען אויך בעזוכט ווייצמאַנען.

אַ מתנה פאַר טאָסקאַניני

שלוש בעשטימט פאַר איהם אַ טייל פון פּרדס

תל־אביב, 2 (יט"א (טעלעגראַפיש)

אויף אַ באַנקעט, וואָס עס האָט איינגעאָר־דענט די שטאָט־פערוואַלטונג פון תל־אביב לכבוד דעם בעריהמטען קאָמפּאָזיטאָר טאָסקאַניני האָט שלוש ערקלערט, אַז ער האָט בעשטימט פאַר טאָסקאַניני אַ מתנה אַ טייל פון זיין פּרדס.

ליקווידירט דעם קריזיס אין עקזעקוטיווע

הרב י. ל. פישמאַן צוריקגעצויגען זיין רעזיגנאַציע פון דער עקזעקוטיווע

ירושלים, 2 (יט"א טעלעגראַפיש) הרב י. ל. פישמאַן האָט היינט – אין אויפטראַג פון די לייטונגס־אָרגאַנען פון דער מזרחי־אָרגאַניזאַציע – צוריקגעצויגען זיין רעזיגנאַציע פון דער עקזעקו־טיווע פון דער יודישער אַגענץ און ווידער איבער־גענומען אַלע זיינע פונקציעס אין דער עקזעקוטיווע.

די מזרחי־לייטונג האָט זיך ערקלערט צופרי־דענגעשטעלט מיט דעם בריף, וועלכען משה שערטאָק האָט איבערגעשיקט דעם סעקרעטאַר פון דער קעניגליכער קאָמיסיע און אין וועלכען ער האָט אויפגעקלעהרט דעם זין פון זיין ערקלערונג וועגען שבת־אַרבייט פון יודישע אַרבייטער אין עפענטליכען רעגירונגס־דינסט.

די ערקלערונג פון משה שערטאָק פאַר דער קעניגליכער קאָמיסיע איז געמאַכט געוואָרען, ווי בעקאַנט, אויף דער עפענטליכער זיצונג פון דער קאָמיסיע פון 29 פ: ח. די אויסערונג פון שער־טאָק'ן איז געקומען אַלס ענטפער אויף צוויי פראַ־גען וואָס זענען איהם געשטעלט געוואָרען, איינע דורך סער האַרעס ראַמבאָלד און די צווייטע דורך לאָרד פּיל.

דער טייל פון שערטאָקס אויסערונגען האָט געהאַט פאָלגענדען וואָרטלויט:

סער האַרעס ראַמבאָלד: צי איז ריכטיג די בעהויפּטונג, אַז איינע פון די סבּות, צוליב וועל־כע יודען אַרבייטען נישט אויף די באַהנען, איז דאָס וואָס יודען ווילען נישט אַרבייטען אום שבת?

שערטאָק: ניין, נישט ריכטיג. ווי ווייט עס איז נאָר מעגליך, ווילען יודען שבת רוהען און אין דער הינזיכט ווערט אויך די אַרבייט איינגע־טיילט אַזוי, אַז קריסטליכע אַרבייטער זאָלען רוהען זונטאָג יודישע — שבת און מוזולמענישע – פריי־טאָג, ווען עס טרעפט אָבער אַ דרינגענדע נויט־ווענדיקייט, אַז יודישע אַרבייטער זאָלען אַרבייטען אום שבת, איז דאָס נישט קיין סבה, אַז יודען זאָלען נישט צוגעלאָזען ווערען צו דער אַרבייט.

לאָרד פּיל: צי זענען יודען בכלל גרייט צו אַרבייטען אום שבת?

שערטאָק: מיר זענען פּראָיבּטערעסירט צו מעגליך מאַכען יודישע אַרבייטער, אַז זיי זאָלען רוהען אום שבת; אָבער ווען דאָס איז אוממעגליך, זענען די יודישע אַרבייטער גרייט צו אַרבייטען אום שבת. אַלענפאַלס וואָלט די דאָזיגע אַנגעלע־גענהייט נעדאַרפט פערהאַנדעלט ווערען.

אין זיין בריף צו דער קעניגליכער קאָמיסיע, וואָס איז היינט פערעפענטליכט געוואָרען אין דער פּרעסע, קלערט אויף משה שערטאָק דעם ריכטיגען זין פון זיינע אויסערונגען פון 29־טען פ. ח. שערטאָק קלערט אויף, דאָס דער הויפּט־זין פון זיינע אויסערונגען איז געווען אָבצוּוענדען די בעהויפּטונג, אַז די פאָדערונגען פון יודישע אַר־בייטער צו ערמעגליכען זיי די שבת רוה טאָר באין אופן נישט זיין קיין גרונד צו פערמינערן דעם יודישען אַנטייל אין עפענטליכע דינסט־לייסטונגען. לסוף קלערט אויף שערטאָק, אַז מיט זיין אויסערונג האָט ער נישט בלויז נישט געוואָלט סוגערירען, אַז די יודישע אַגענץ קען מסכּים זיין צום איצטיגען מצב, ווען יודישע אַרבייטער ווערען אָפטמאָל געצוואונגען צו אַרבייטען אום שבת, נאָר נאָכמעהר, זיין אויסערונג האָט אין זיך כּולל געווען דעם פּאָסטולאַט פון דער יודישער אַגענץ, וועלכע שטעהט אויפן שטאַנדפונקט, אַז יודישע אַרבייטער מוז געזיכערט ווערען די מעג־ליכקייט צו רוהען אום שבת.

מיט דער פערעפענטליכונג פון דעם דאָזיגען אויפקלערענדען בריף איז דער קריזיס אין דער עקזעקוטיווע פון דער יודישער אַגענץ בעזייטיגט געוואָרען.

700 נייע ענגלישע פּאָליציאַנ־טען פאַר ארץ־ישראל

ירושלים, 2 (יט"א טעלעגר.)

„הארץ" מעלדעט, אַז פון 1־טען יאַנואַר איז בעגרעניצט געוואָרען דאָס רעכט צו בעזיצען געוועהר.

די צייטונג דערוויסט זיך, אַז עס זענען װערבירט געוואָרען פאַר ארץ־ישראל נייע 700 ענגלישע פּאָליציאַנטען.

די געזעץ־בעשטימונגען געגען אַנטי־סעמיטישער אַגיטאַציע אין לאָנדאָן

דער „פּובליק אָרדער־ביל" אַריין אין קראַפט. — די ענגלישע פאַ־שיסטען ווענדען זיך צום געריכט געגען דעם מונדירען־פערבאָט

לאָנדאָן, 2 (יט"א טעל.)

פון דעם 1־טען יאַנואַר איז אַריין אין קראַפט דער „פּאַבליק אָרדער־אַקט" (געזעץ וועגען עפענט־ליכער אָרדנונג), וואָס איז געווענדעט געגען דער אַנטיסעמיטישער קאַמפּאַניע פון די ענגלישע פאַ־שיסטען און נאַציאָנאַליסטען.

לויט דעם נייעם געזעץ איז פערבאָטען צו טראָגען פּאָליטישע אוניפאָרמען. עס זענען אויך פערבאָטען האַלב־מיליטערישע אָרגאַניזאַציעס, וו אָס שטרעבען צו דערגרייכען מיט געוואַלד־מיטלען זייערע פּאָליטישע צילען.

לאָנדאָן, 2 (ספּ. טעל.)

היינט איז אַריין אין קראַפט דאָס נייע גע־זעץ, וואָס פערבאָט די פּאָליטישע אָרגאַניזאַציעס צו טראָגען מונדירען. ווי עס מעלדעט דער „איוו־נינג סטאַנדאַרד" שטעלען די ענגלישע פאַשיסטען אַ געוויסען ווידערשטאַנד דעם געזעץ. מאָסלעיס אָרגאַניזאַציע האָט זיך געווענדעט צו די ענגלישע געריכטען וועגען זייער מיינונג צי דאָס טראָגען מונדירען איז אין אַ סתירה צום געזעץ. מאָסלעיס חברה טראָגען איצט אונטער די קליידער שוואַרצע העמדלעך און שוואַרצע קראַוואַטען. זיי טראָגען אָבער שוין נישט קיין מונדיר קורטקעס.

Dr. H. LUBICZ
me

ספּעצ. פאַר הויט ווענעריש קראַנקהייטען און מענער־שוועכע

האָט זיך איבערגעצויגען פון ציגעל־נאָס 7 אויף

69 פּילסודסקיעגאָ 69

(רוג נאַרוטאָוויטשאַ) טעל. 141-32

נעהמט אָן פון 8–10 פריה, 12–2 און 5–8 אָוו.

זונטאָג און חגאות פון 9–11 פריה.

Dr. med.

HALTRECHT

ספּעציעל־אַרצט פאַר הויט־, געשלעכטס קראַנקהייטען און מענער־שוועכע

האָט זיך איבערגעצויגען פון פּעטריקאָווער 10 אויף

161 פּיעטריקאָווער 161

טעל 245-21

פאַר אונבעמיטעלטע לעטשניצאַ־פּרייזען

Rutynowany nauczyciel

naucza w ciągu 3-ch miesięcy specjalną skróconą metodę mówić i pisać po polsku dorosłych. M. BRZEZINSKI, Wiad.: w cukierni „Karo", Gdańska 45.

די לימודים אויף דער ווילנער אוניווערזיטעט

ווערען דערוויל נישט בענייט

ווילנא, 2 (יט"א טעלעפאָניש)

היינט איז פאָרגעקומען אַ זיצונג פון אַקאַ־דעמישען סענאַט. עס איז בעטראַכט געוואָרען די פראַגע פון בענייען די לימודים אין אוניווערזי־טעט מאָנטאָג. צוליב דעם אָבער, וואָס איז נישט פערהאַן קיין גאַראַנטיע, אַז עס וועט זיין רוהיג איז בעשלאָסען געוואָרען דערוויל די לימודים נישט צו בענייען.

פּראָטעסט פון די פּויליש־יודישע קאַמבאַטאַנטען אין בעלגיען

געגען די רכילות פון דעפּ. בודזינסקי

אַנטווערפּען, 2 (יט"א טעל.)

די פעדעראַציע פון די יודיש־פּוילישע קאַמ־פער פאַר פּוילען'ס בעפרייאונג אין בעלגיען האָט אַרויסגעשיקט פאָלגענדע דעפּעשע צום סיים־מאַר־שאַלעק אין וואַרשע: „מיר יודען, וועלכע האָבען ערפילענדיג טריי אונזער פליכט, פערגאָסען בלוט פאַר דער פרייהייט פון פּאָטערלאַנד, הויבען אויף אונזער פלאַמיגען פּראָטעסט געגען די רכילות פון דעפּ. בודזינסקי, וועלכע שטעהען אין סתירה מיט די עלעמענטאַרסטע געפיהלען פון יעדען עהרליכען מענש".

זאלען יודען ווארפען זייערע מאנדאטען אין פוילישען פארלאמענט?

פון ד״ר יעקב וויגאדסקי

די אפענע, אומפארשעהמטע העצערישע אגיטאציע, די כוליגאנישע עפענטליכע ארויסטרעטונגען מצד געוויסע פוילישע „אינטעליגענטן" און „פאליטיקער"; די נארישע, לעכערליכע פלענער פון פערטרייבען אלע יודען פון פוילען אדער פון „ארגאניזירען די יודישע עמיגראציע" פון פוילען אין דער ריכטונג פון די בידע פאָליוסען, פון בעלגישער קאנגא פון קאמערון, אויסטראליע, מאדאגאסקאר און אלע אנדערע הרי-חושך — דאס אלץ האט אין געוויסע יודישע קרייזען ארויסגערופען א צושטאנד פון א שטארקער צעריצטקייט און פון יאוש...

וואס געפעהרליכער אבער עס ווערט אין א לאגע די יודישע לאגע, אלץ ווייניגער קענען זיך די יודען דערלויבען דעם לוקסוס פון א כעס-פאליטיק, און נאך ווייניגער — פון א יאוש-פאליטיק!... איך האב מיר פולע אכטונג צו געוויסע יודישע, פאליטישע פובליציסטען און צו די נאטירליכע געפיהלען, וואס שטוימען זיי צו אזא פאליטיק, איך קען אבער זייער מיינונג בשום אופן נישט טיילען!

מענטשען, ערנסטע, וואס זענען געוואוינט לאגיש צו טראכטען, לעגען פאר, אז די יודישע פארלאמענטאריער זאלען לייגען די מאנדאטען אוועק, — און מיר, יודען בכלל, זאלען זיך „פעראייניגען" מיט די פוילישע לינקע, ד. ה. מיט די פפ״ס.

דאס זענען פאר מיר נישט קיין נייע פארשלאגען, נאר גאנץ אלטע, צו ווערלען די יודישע לאגע אין פוילען, וואס דוכט זיך, אלס א לאגע אהן א אויסגאנג, קען דערפיהרען יודען...

איך האב אבער זייט דעם ערשטען פוילישען פארלאמענט א סך אויסגעלערנט זיך: איך האב פערשטאנען, אז דער פאליטישער קאמף אין פארלאמענט שפילט בכלל א גאנץ קליינע ראליע אין פערגלייך מיט די עקאנאמיש - ווירטשאפטליכע מאמענטען, וואס פערשארפען אדער שוואכען אפ די יודישע קאנקורענץ מיט נישט-יודען און דערמיט אויך — דעם אנטיסעמיטיזם... איך האב פערשטאנען, אז וואס שטארקער אין כמות די יודישע פראקציע ווערט אין פארלאמענט און וואס שטארקער זי שטרעבט דארטען צו ווערען דורך פעראייניגט מיט אנדערע נאציאנאלע אדער פאליטישע גרופירונגען, אלץ מעהר פעראייניגט זי געגען זיך די פערשידענע פוילישע גרופירונגען... ווייטער פעראייניגען זיך מיט מינא-ריטעטען און פוילישע פארטייען פון פאל צו פאל קענען מיר אמאל מיט נוצען דורכפיהרען; פעראייניגען זיך אבער בכלל אויף אן אלגעמיינער פלאט-פארם — ווילען דאס יודען נישט!..

זיי לוינט אויך נישט זיך טריף צו מאכען מיט אזא טומעריש שיאבער פערפירונג און דורכדעם פון די פוילישער פערשידיגען צו ווערען, אלס א „יודישע פארטיי" אדער גרופירונג!..

נישט נאר לייזען די יודישע שאלה, נאר אפילו בעדייטענד דערלייכטערן דעם שווערען יודישען לעבען דורכ'ן פארלאמענט בכלל און דעם איצטיגען מאכטלאזען פארלאמענט בפרט — איז אוממעגליך!.. ווייטער. אויסנוצען די בימה פון סיים, כדי אפצו-ליקווידירען און אויפצוקלערן אלע אנטיסעמיטישע בלבולים, וואס שיטען זיך פון אלע זייטען אויף יודען — קענען מיר איז נאר א קליינער מאס... אגב שפילט די דאזיגע „אפאלאגיע" א גאנץ קליי-נע ראליע, ווייל די בלבולים-ווארפער ווילען נאר פערשענערן און בערעכטיגען דעם פאגראם!... דער אבסאלוטער אמת געהט זיי גארנישט אן...

אגב מוזען מיר זיך דערמאנען די גרויסע ישועות, וואס האבען אונז געבראכט די פריהערדיגע סיימען, ווען די יודישע „קאלא" האט געציילט און כמעט שטענדיג נישט געקאנט שטימען פארן בודזשעט אדער פאר צוטרוי צו דער רעגירונג.

איך זאג דעריבער, אז איטליכער זעלבסטשטענ-דיג דענקענדער פאליטיקער האט זיך נאך אלע אונזערע טרויעריגע נסיונות געמוזט זאגען בנוגע דער בעדייטונג פון דעם פוילישען פארלאמענט פאר פוילישע יודען: „לא זו הדרך!..."

נישט קוקענדיג אבער אויף די אלע מאמענטען, וואס שוואכען שטארק אפ פאר אונז די בעדייטונג פון דעם פוילישען פארלאמענט, אלס קאמפס-מיטעל געגען דעם אנטיסעמיטיזם און פאר אונזער פאק-טישער גלייכבערעכטיגונג, וואלטען מיר בעגאנגען, ווי מיר דוכט זיך, א גרויסען פעהלער, ווען מיר וואלטען זיך איצט אינגאנצען אפזאגען פון איהם!

ערשטענס, וואלט דאס קיין שום געוואונטשענעם רושם אין די נישט-יודישע פאליטישע און געזעל-שאפטליכע קרייזען נישט געמאכט; עס וואלט אבער געשאפען א ספעהר'דיגע פרעצעדענט, אז די העכס-טע אינסטיטוציע פון דער מדינה דארף קיין יודען נישט האבען; מיר וואלטען בידים פאקטיש בע-איינטרעכטיגט אונזערע עפענטליכע רעכט!...

צווייטענס, אויב אפזאגען זיך פון אונזער ע-פענטליך-רעכטליכער פאזיציע דערפאר, וואס זיי קענען אונז אין א געוויסען מאמענט נישט ברענגען קיין גרויסע הילף, מוזען מיר זיך אויך אפזאגען אי פון שטאט-ראט, אי פון דער קהלה — מיר טארען אבער נישט פערגעסען, אז אי דער פארלאמענט, אי דער שטאט-ראט, אי די קהלה און בפרט אלע אינסטי-טוציעס ברענגען אינו ממשותדיגע הילף, וועלכע מען טאר נישט אונטערשעצען, בפרט אין אזא שווערער עת-צרה, ווי איצטער, ווען דער מאסען-יוד מוז שטארק ארומשניידען זיינע אזוי אויך מעהר, זיי בעשיידענע הצטרכות, ווען דער דאזיגער יוד מוז אנשטרענגען אלע זיינע כוחות און חושים, כדי נישט אונטערצוגיין און כדי זי עס איז דורכצושטופען די שווערע צייט, דא האט איטליכע, אפילו די קלענסטע, הילף איהר גרויסע בעדייטונג!

מען טאר ווייטער נישט פערגעסען, אז דער פארלאמענט, שאפט פאר אונז די מעגליכקייט פון קומען אין א נעהנטערען און שטענדיגען קאנטאקט מיט דער רעגירונג. דאס האט פאר אונז שטענדיג א גרויסע בעדייטונג און בפרט איצטער.

בנוגע אונזער אנשליסען זיך אן נישט יודישע פארטייען און גרופירונגען האבען יודען זיך שטענדיג געהאלטען פאר די לינקע גרופירונגען, פאר די, וואס שטייען אויף דעם יסוד פון דער גלייכקייט פון אלע בירגער פאר'ן רעכט, שטייען אבער, בעוואוסט אדער אומבעוואוסט, די דאזיגע אלע ארגאניזאציעס פאר דער יודישער פולשטענדיגער אסימילאציע. דע-ריבער קענען מיר זיך מיט זיי נישט פעראייניגען!.. די יודישע שאלה אין גלות קען געלעזט ווערען נאר דא, וואו יודען האבען אין משך פון דורות גענאסען פון דער פולער גלייכבערעכטיגונג! דא איז שוין די יודישע סופעריאריטעט ביי דער קאנקורענץ אויף אלע געביטען פון מענשליכער ארבייט — כמעט אינגאנצען פערשוואונדען געווארען, ווייל מען בוי-טיגט זיך אין איהר מעהר נישט!..

די דאזיגע סופעריאריטעט איז געבארען געווא-רען פון דער יודישער נישט-גלייכבערעכטיגונג און בעגרענעצונגען מכל המינים, אלס געגען כוח, וואס לאזט די יודען נישט אונטערגיין... אבער — וואס בלייבט דערביי אי אין איכות אי אין כמות פון יודען? מיר האבען אבער אין גלות ליידער קיין אנדער פאליטיק נישט! בעקומען די פולע גלייכבערעכטיגונג און נישט בעצאהלען דערפאר מיט דער אסימילאציע און מיט דעם היסטארישען כח פון דער יודישער סופעריאריטעט — קענען מיר נאר אין ארץ ישראל!

אזוי ארום מוזען מיר אין גלות פיהרען אונזער נאציאנאלע פאליטיק, וועלכע שטערט אונז נישט צו זיין גוטע און לאיאלע בירגער! דעריבער קענען מיר זיך נישט אנשליסען אן נישט יודישע לינקע אדער רעכטע ארגאניזאציעס...

בכלל אבער איז אפילו ביי אונז אין פוילען נישטא קיין שום יסוד ארייצופאלען אין א יאוש: מיר שפארען זיך אן אין אונזער קאמף פאר גלייכ-בערעכטיגונג אין אלע גלות לענדער נישט נאר אויף אונזערע ארטיגע אייגענע כוחות, נאר אויך אויף די כוחות פון דעם זיך אלץ מעהר קאנסאלידירענדי-גען וועלט-יודענטום! מיר זעען גאר נישט אזוי שווארץ, ווי מען קען פון ערשטען קוק מיינען; מיר פאלען ביי זיך גאר נישט אראפ!..

דער געוו. ענגלישער קעניג

האט אלס הערצאג פון ווינדזאר דאס רעכט צו בעטייליגען זיך אין די ארבייטען פון לארד-הויז

די אבדיקאציע פון קעניג עדוארד, וועלכער האט פון אייגענעם ווילען רעזיגנירט פון טראהן און האט דערביי נישט פערלוירען די סימפאטיע און אכטונג פון זיינע געוועזענע אונטערטאנען איז אין דער ענגלישער געשיכטע א ביז איצט נישט געוועזע-נער פאל. ביז איצט האבען ענגלישע מלכים אבדי-קירט נאר אונטערן צוואנג און זייער לעבען האבען זיי שפעטער פערענדיגט ענטוועדער אויפ'ן עשאפאט אדער אין גלות.

אבער קעניג עדוארד וועלכער איז געווארען הערצאג פון ווינדזאר האט אפגעהיטען די גוטע בע-ציהונגען מיט זיין משפחה און פאלק און דעריבער ברעכען זיך א סך ענגלענדער די קעפ דעריבער אין וואס פאר א פערהעלטניש געפינט זיך דער גע-וועזענער קעניג צום קעניג דזשארדזש און צו זיינע איבריגע פאמיליען מיטגלידער און וואס פאר א ארט דארף ער פערנעהמען אין דער ענגלישער אריסטא-קראטיע.

מיט די דאזיגע פראגען פערנעהמט זיך זעהר אויספיהרליך דער „דיילי מייל", וועלכער ווייזט אן, אז דער געוועזענער קעניג האט זיך געקענט אפ-זאגען פון דער קרוין אבער נישט פון זיין אייגענעם בלוט, דאס הייסט פון יענע רעכט, וואס עס גיט זיין געבורט.

אין איצטיגען מאמענט איז דער געוועזענער ענגלישער קעניג נישט דער ערשטער הערצאג פון ענגלאנד — דעם דאזיגען ארט פערנעהמט דער הער-צאג פון נארפאלק — און ער איז ווייטער ווי פריה-ער פרינץ עדוארד, און איז אזוי ארום דער ער-שטער הערצאג פון קעניגליכען בלוט נאך דעם הערצאג פון קאנאאוט. לויט די רעכט פון זיין געבורט האט ער רעכט צו פערנעהמען אין אלע צע-רעמאניעס דאס צווייטע ארט נאך דעם קרוינפרינץ אין געגעבענעם פאל נאך דער קרוינפרינצעסין עלי-זאבעט.

אבער בנוגע דעם לעצטען פונקט זענען פערהאן מיינונגס פערשידענהייטען, אייניגע קענער פון דער פראגע פערזיכערען, אז אפזאגענדיג זיך פאר זיינע יורשים, אויב עס וועלען אזעלכע זיין פון די רעכט אויפ'ן טראהן. האט דער הערצאג פון ווינדזאר דערמיט זיך אפגעזאגט אויך פון אלע רעכט, וואס געבורט גיט איהם אליין.

די ענגלענדער אינטערעסירען זיך אבער וועניג מיט דער דאזיגער פראגע, א סך מעהר אינטערעסירען זיי זיך דערמיט, וואס פאר א טיטול וועט בעקומען זיין פרוי אין פאל פון דער חתונה, דער ענטפער אויף דער דאזיגער פראגע איז נאר איינער — די פרוי פון הערצאג פון ווינדזאר וועט זיין די הערצא-גין פון ווינדזאר וועלכע האט די זעלבע רעכט און פריווילעגיעס פון איהר לאגע און פונקט אזוי ווי איהר מאן; וועט זי טראגען דעם טיטול פון קעניג-ליכער האהייט.

אין אלע צערעמאניעס וועט זי אויך פערנעה-מען דאס ארט וואס ענטשפרעכט דעם טיטול פון איהר מאן. זייערע קינדער, אויב עס וועלען אזעלכע זיין, וועלען אויך בעקומען די געהעריגע טיטלען.

אבער די פאליטיק, פערנעהמענדיג זיך וועניג מיט די משפחה אנגעלעגענהייטען פון געוועזענעם קעניג, אינטערעסירט זיך בעדייטענד מעהר מיט דער פראגע, צי אלס הערצאג פון ווינדזאר וועט ער אויך ווערען א מיטגליד פון לארדען הויז, „דיילי מייל" גיט דערויף א פאזיטיווען ענטפער. דער הער-צאג פון ווינדזאר בעקומט אהן שום ספק דאס רעכט זיך צו בעטייליגען אין די זיצונגען פון לארדען-הויז. וואס איז איהם מחויב, אין הסכם מיט דער טראדיציע, צו שיקען א ספעציעלע איינ-לאדונג, ווי אזוי דער טיטול הערצאג פון ווינדזאר וועט איהם ענטגילטיג בעשטעטיגט ווערען. פער-שטעהט זיך, אז קיינער קען נישט צווינגען דעם הערצאג פון ווינדזאר צו ווערען א אקטיווער מיטגליד פון לארדען הויז, נאר אויב ער וואלט עס געוואלט, וואלט זיך געשאפען א אינטערעסאנטע לאגע — דער געוועזענער קעניג וואלט געקענט נעמען א אקטיווען אנ-טייל אין אנפיהרען מיט דער מלוכה, א רעכט וואס עס האט נישט א מאנארך, וואס געפינט זיך אויפ'ן טראהן און אלס מיטגליד פון לארדען הויז וואלט ער גע-דארפט אפגעבען א שבועה פון טרייהייט זיינעם פאר-גענגער.

„דיילי מייל" האלט אויך, אז עס איז אויך נאך נישט פולשטענדיג געלעזט די פראגע וועגען דעם בעזיץ פון די הערצאגטומער פון לאנקאסטער און קארנוועל, דאס ערשטע האט זיך שטענדיג גע-רעכענט אלס דער אונצוטיילבארער אייגענטום פון הערשענדען קעניג, אבער דאס קארנוועלער הערצאג-טום איז דעם געבוירענעם יורש שטענדיג איבערגעגע-בען געווארען אין לעבענסלענגליכען בעזיץ פון על-טסטען זוהן פון קעניג, די צייטונג ווייזט אן דערויף אז אויפהערענדיג צו זיין קעניג, איז פרינץ עדוארד דאך געבליבען דער עלטסטער זוהן פון קעניג דזשארדזש דער 5. און דעריבער האט ער ביז צו זיין טויט דאס רעכט זיך צו בענוצען מיט די הכנסות פון קארנוועלער הערצאגטום.

5 וואס שייך דער שטעלונג פון הערצאג פון ווינד-זאר אין אויסלאנד, איז נישט קוקענדיג אויף זיין אבדיקאציע, דארף ער דורך די אויסלענדישע מלו-כות בעטראכט ווערען אלס איינער פון די פרינצען, וואס געהערען צו דער ענגלישער קעניגליכער פא-מיליע און געניסען פון די געהעריגע פריווילעגיעס און פון דער דיפלאמאטישער אונבערירליכקייט.

א נייע בוך וועגען דער טראגעדיע

אין דער פאמיליע פון לופט-פליהער לינדבערג

אין וויען איז איצט ערשינען א בוך פון ר. ניר-רענבערג וואס איז געווידמעט דער טראגעדיע וואס האט זיך אפגעשפילט אין דער פאמיליע פון דעם בע-ריהמטען אמעריקאנישען פליהער לינדבערג. דאס בוך איז געשריבען אויפ'ן יסוד פון אלע א דורכשטו-דירטע דאקומענטען און הגם עס ברענגט פאקטען וואס זענען שוין לאנג בעקאנט פון דער פרעסע מאכט עס אבער א געוואלדיגען איינדרוק.

דעם 2-טען מאי דריי א זייגער נאכמיטאג איז אויפן שאסע וואס פעראייניגט די שטאט פרינסטאן מיט דעם קליינעם שטעטעלע האפוועל אין וועלכען עס איז מיט צוויי חדשים צוריק פערשוואונדען בע-וואוסטלאז אויף א געהיימניספולען אופן דאס „קינד פון דער „נאציע" לינדבערג'ס קליינער זוהן איז געפאהרען א לאסט אויטא. דעם אויטא האט געפיהרט דער נעגער וויליאם אלען נעבען איהם איז געזעסען דער אלטער ארבייטער ווילסאן, וועל-כער האט געדרימעלט פלוצלינג האט דער נעגער אב-געשטעלט דעם אויטא זיין שכן האט זיך אויפגע-כאפט און געפרעגט צי דער מאטאר איז נישט קאליע געווארען דער נעגער האט א שאקעל געטאן מיטן קאפ — ניין נישט דאס איך האב געטרונקען צופיל אויפן ניכטערען מאגען איך וועל באלד צוריקקומען.

ער איז שנעל ארויסגעשפרונגען פון אויטא און איז צוגעלאפען צום וועלד'על אויפן ראנד פון שאסע עס איז אדורך א פאר מינוט און דער נעגער איז צוריקגעקומען מיט א פנים פול שרעק, ער האט קיין ווארט נישט געקאנט ארויסרעדען און איז געשטא-נען אויפן שאסע מיט ארויסגעשטארטע אויגען און האלב אפען מויל.

— וואס איז געשעהן? האט ווילסאן א געשריי געטאן דער נעגער האט דריי מאל געפרובט צו רעדען און ענדליך האט ער פון זיך ארויסבעקומען אפגע-שניטענע ווערטער:

א קינד א טויט קינד... אין די קוסאקעס... אהן העמד... הארט... א טויט קינד.. הארט!

ווילסאן האט אין ערשטען מאמענט נישט געוואלט גלויבען ער איז געווען זיכער אז דער פראנקער נעגער האט זיך אויסגעוויזען ענדליך איז ער צוזאמען מיט דעם נעגער געגאנגען אין וואלד און דארטען 15 מע-טער פון שאסע האבען זיי זיך אנגעשטויסען אויף א שרעקליך צופוילטען קערפער פון א קינד. זיי זענען שנעל צוריקגעלאפען צום אויטא און געלאזט די מא-שין מיט דער גרעסטער שנעלקייט אין איינינע מי-נוט ארום האבען זיי זיך אפגעשטעלט פארן פאליציי אמט. דערציילענדיג וועגען דער שרעקליכער ענטדע-קונג האבען זיי געוואלט ווייטער פאהרען ווען אבער די פאליציאנטען האבען זיי שוין נישט אפגעלאזט און זיי געצוואונגען צו בעגלייטען צוריק אויפן ארט די פאליציי האט גאנץ שנעל אויסגעפינען ווער דאס טויטע קינד איז געווען צום גליק איז דאס קינד נישט געווען צו שטארק פערפוילט אהן מען האט עס באלד דערקענט. דאס דאזיגע פנים פון טויזענטער מאל געזעהן אויף פאטאגראפיעס אין משך פון די לעצטע 70 טעג. אויף דער ערד איז געלעגען דער טויטער קערפער פון לינדבערגס קינד. „קינד פון דער נאציע" וואס וועגען זיין גורל האבען זיך בעאונרוהיגט שוין איינינע חדשים נישט נאר גאנץ אמעריקא, נאר אויך די גאנצע וועלט. דער טוי-טער קערפער פון קינד וועלכען מען האט געזוכט אין גאנץ אמעריקא איז געלעגען 9 קילאמעטער ווייט פון פאטערליכען הויז נעבען וועלכען די פאליציי איז הונדערט מאל אריבערגעגאנגען. בעקוקענדיג די געגענד האבען די פאליציאנטען זיך בסחר אנגעשטויסען אויף טעלעפאן דראט וואס זענען ספעציעל גע-ווען געצויגען צווישען האפוועל און לינדבערגס הויז בעת מען האט דאס קינד געזוכט די ארבייטער וואס האבען פערלייגט די צייטווייליגע טעלעפאן ליניע האבען געארבייט צוויי שריט פון טויטען קערפער פון קינד וואס עס צו געפינען איז געלעגט געווארען די ספעציעלע טעלעפאן ליניע.

די מעדיצינישע עקזיע האט פעסטגעשטעלט אז דאס קינד איז געשטארבען מיט צוויי חדשים צוריק און אז דער טויט איז געקומען צוליב א וואונד אין שארבען. עס האט אלזא שוין נישט געקענט זיין קיין שום ספק אז דאס קינד איז געשטארבען אין דערזעל-בער נאכט ווען עס איז צוגערויבט געווארען. דאס קינד איז געווען טויט שוין דאן ווען לינדבערג האט בעקומען דעם בריף מיט שאנטאזש וועגען אויסקויף געלד. ווען די אונגליקליכע מוטער האט דורך ראדיא מיטגעטיילט דער גאנצער וועלט ווי אזוי און מען דארף עס ערנעהרען, דאס קינד איז גע-ווען טויט און עס האבען זיך נאך געפיהרט אונטערהאנדלונגען מיט פערשידענע פערזאנען, וואס האבען פערזיכערט אז זיי וויסען וואו דאס קינד געפינט זיך, און ווען דר. קאנדאן האט בע-קומען דעם בעריהמטען בריף און ווען ער האט זיך געטראפען אויפן צמענטאריש מיט דעם געהיימניס-פולען דזשאהן פון סקאנדינאוויען ווען די פערצווייפעלטע עלטערן האבען בעקומען פלוצלינג דאס נאכט העמדעל פון זייער פערשוואונדענעם קינד ווען לינדבערג האט דורכן טעלעפאן געהערט די ווערטער, „האלא דאקטאר" און ווען דער אלטער דארפישער לעהרער האט אויסגעצאהלט אויפ'ן פינסטערן צמענ-טאריש דעם אומבעקאנטען 50 טויזענד דאלאר, איז דאס קינד געווען טויט, ווען עס האט געזוכט אין איראפא דער מאיאר שעפעל און ווען אין דער גאנ-צער וועלט אויף אלע פאליציי פאסטענס איז געווען ארויסגעהאנגען א פאטאגראפיע פון קינד, האט שוין דער קליינער לינדבערג נישט געלעבט. דער נא-טשעלניק פון דער טרענטאנער פאליציי פאלקאווניק שווארצקאפף האט נישט געוואוסט וואס עס וועט גע-שעהן ווען די וועלט וועט זיך דערוויסען אז מען האט געפונען דעם טויטען קערפער פון קינד צוויי שריט פון פאטערליכען הויז, אז ווען מ'האט בעשולדיגט איהם און די אמעריקאנער פאליציי אין אונפעהיגקייט ער האט נישט געהאט קיין אנדערע עצה ווי מיטצוטיילען די זשורנאליסטען אז דער געפונענער טויטער קערפער פון קינד איז לינדבערגס זוהן. ער האט צוגעגעבען אז מעהר קאן ער נישט פערהוילען. די זשורנאליסטען וואס זענען שוין 72 טעג געזעסען אין טרענטאן ווארטענדיג אויף דער ידיעה האבען איצט ארויסגעוויזען א פיבערהאפטע טעטיגקייט עס

(ווייטער זעהר 13-טע זייט)

טרוימער פון א „פויליש-יודישער אוניע״

אדאם מיצקעוויטש
און זיין באציהונג צו יודען

כ׳האב אנגעשריבן דעם טיטעל פון ארטיקעל און האב זיך פארטראכט: איז דען איצט א צייט צו שרייבן וועגען מיצקעוויטשען אין א מאמענט, ווען דאס גאנצע לאנד איז ארום געכאפט פון עפעס אנ׳אנטיסעמיטישן שגעון און פאר די אויגען שוועבן די געשפענסטער פון מיטעלאלטער? ווי קען מען איצט דערמאנען א נאמען, וועלכער איז דער היפוך און די שרייענדיגסטע סתירה צו די קאניבאלישע אידעען און „טעאריעס״, וועלכע האבן בעהערשט די מוחות און פערסמט די הערצער און נשמות פון דער פוילישער יוגענט? און אפילו די עלטערע גענעראציע, אט די וועלכע האט אין דער צייט פון איהר קינדהייט יא געדענקט פון מיצקעוויטשן און אפשר געלערנט אויך זיינע ווערק — צי האט זי דעם מוט און דעם ווילען צו אנערקענען זיך איצט צו דעם גרויסען פוילישען גאון און צו זיינע אידעען, און צי וואלט זי נישט די ערשטע, ווען מיצקעוויטש וואלט איצט מיט אונז געלעבט, נישט פערשריען איהם אלס מאסאן, אלס פערדעטער און אלס אגענט פון דער „זשידא-קאמונע״?

נאך ווייניגער האט עס א זינען אפצופרישען א לעגענדע פאר יודען, וועלכע זענען איצט אזוי דערשלאגען און פערצווייפעלט, אז קיין שום „זכות אבות״, ווייסט, דוכט זיך, נישט העלפען. כדי צוריקצוגעבען זיי דעם גלויבען אין א דור, וואס איז פון קליין ביז גרויס פערסמט מיט דעם עמבריאן פון מענשען־האס און יודען־פיינדשאפט. און אויב מיר טוען עס פארט, איז עס נישט דערפאר, ווייל מיר ווילען ווען עמיצען דורכדעם מחזיר לתשובה זיין אדער יודען מאכען גלויבען די אומגלויביגע און פעריאושטע — ניין. דאס וואלט געווען ביי די הייניגע שטימונגען אנ׳ארויסגעווארפענע ארבייט. וואס מיר זענען יא אויסען איז — צו רעאבילעטירען א נאמען, וועלכער האט מיט אונז יודען, גאר א נאהענטע שייכות און ריינצוואשען א ירושה, וועלכע איז דורך די נאכפאלגער אזוי פערשוועכט און פערמיאוסט געווארען...

* * *

אייגענטליך, האט אדאם מיצקעוויטש קיינמאל קיין מזל נישט געהאט צו זיינע גלויבענס-ברידער — אפשר איז דאס דערפאר, ווייל מ׳האט איהם נישט פערשטאנען צווישען די אייגענע נישט פון זיין דור און נאך ווייניגער פון דעם איצטיגען דור; און אפשר האט דא געשטערט גאר זיין נאהענטע קרובהשאפט מיט יודען, א קרובהשאפט סיי אין בלוט און סיי אין גייסט.

אדאם מיצקעוויטשס ביאגראפען פערשווייגען געוועהנליך זיין אפשטאמונג פון מוטערס צד. אפילו זיין אייגענער זוהן וולאדיסלאוו מיצקעוויטש, וועלכער האט אנגעשריבן א דיקע פיר־בענדיגע ביאגראפיע וועגען זיין בעריהמטען פאטער, האט מיט קיין איין ווארט נישט דערמאנט וועגען דער אפשטאמונג פונ׳ם דיכטערס מוטער און האט לגמרי פערשוויגען איהר אפשטאמונג און נאציאנאליטעט. נאך מעהר — ער האט געפונען אפילו פאר מעגליך צו בעהאלטען די יודישע אפשטאמונג פון זיין אייגענע מוטער. די פרוי פון אדאם מיצקעוויטש צעלינא, וועלכע איז געווען אנ׳אייניקעל פון דעם בעריהמטען ר׳ שלמה שאר פון ראגאטין (שטאמט פון די פראנקיסטען). דאגעגען האט עס נישט בעהאלטען דער דיכטער אליין אדאם מיצקעוויטש און אין א געוויסען ארט פון זיין „דזיאדי״ (לויט דעה בעהויפטונג פון זיינע בעסטע קאמענטאטארס רעדט דארט דער דיכטער וועגען זיך אליין) זאגט ער: „פון א מוטער א פרעמדשטאמיקע, זיין בלוט — פערצייטיגע העלדען״, וועגען זיין אפשטאמונג האט אויך געוואוסט זיין כלה קאראלינא יאניש, וועלכע האט שפעטער חתונה געהאט מיט פאוולאוון און האט איבערגעגעבען וואהרשיינליך אין מיצקעוויטשעס נאמען, אז „ער איז געווען א יוד״.

ס׳זענען, אלזא, דא א סך בעווייזען, אז אדאם מיצקעוויטש איז געווען א זוהן פון א יודישער מוטער, אנ׳אייניקעל פון יודען־פראנקיסטען און אז זיין מוטער מאיעווסקא האט איהם דורך איהר בלוט פערבונדען מיט׳ן יודענטום, דערפון נעמט זיך אויך זיין גייסטיגע קרובהשאפט מיט יודען, וואס האט זיך טיליווייז אפגעשפיגעלט אין זיינע דיכטערישע ווערק, אין וועלכע מ׳קען געפינען נישט ווייניג ביבלישע בילדער און געשטאלטען, ווי אויך אפאריזמען און מימרא׳ס, וועלכע זענען איינגאנצען ארויסגענומען פון דער תלמודישער אגדה.

נאך שטארקער האט זיך געלאזט פיהלען די יודישע השפעה אויף מיצקעוויטשעס וועלט־אנשויאונג אין דעם פעריאד, ווען ער איז פערכאפט געווארען דורך דעם משיחיזם און איז פון א זינגער פון זיין פאלק פערוואנדעלט געווארען אין א נביא, וועלכער האט פערשפרייט די משיחישע אידעען. מיצקעוויטש אליין איז מודה, אז דער פוילישער משיחיזם האט זיך אויסגעבילדעט אונטער דער השפעה פון דעם משיח־געדאנק און גלויבען פון פאלק־ישראל. און אז אפילו זיינע פארגייער אין דער פוילישער ליטעראטור, ווי ווראנסקי, בראזלבסקי א. אנד. דערפען אין דעם פרט צוגערעכענט ווערען צו דעם יודישען שאפען, הגם זיי זענען פאליאקען.

אדאם מיצקעוויטש האט אבער נישט נאר געשעפט פון יודישען קוואל, נאר האט אויך געגעבען אין זיין בעריהמטער פאעמע „פאן טאדעאוש האט דער דיכטער געשאפן א שיינע געשטאלט פון א יודען — א פוילישען פאטריאט יאנקעל. א סך האבען געוואלט זעהען אין איהם א פראטאטיפ פון דער אסימילאציע און אפילו א בערעכטיגונג פאר איהר. דער דאזיגער שטאנדפונקט שטימט אבער נישט מיט די אנשויאונגען פון מיצקעוויטשען גופא אויף יודען און יודישקייט, בעזונדערס אין דער צווייטער העלפט פון זיין לעבען. מיצקעוויטש איז געווען אנ׳אויסגעשפראכענער געגנער פון דער אסימילאציע, און האט אין פלוג זייער נישט ליב געהאט רענעגאטען און די, וועלכע פערלייקענען זייער אפשטאמונג. ער האט געהאלטען, אז יודען דערפיהלען א גרויסע מיסיע אין דער געשיכטע און מ׳קען זיי נישט מיטרייסען דורך פערבעסערען זייער עקאנאמישע לאגע און אז ס׳וואלט געווען אנ׳אומגליק פאר דער גאנצער וועלט, ווען אט דער דאזיגער שארית־הפליטה פון דעם אלטען שטאם, דער איינציגער, וועלכער האט קיינמאל נישט געצווייפעלט אין די וועגען פון דער השגחה, וואלט דערגאנגען צו שמד און זעלבסטפערלייקענונג״... אלס פאליאק האט מיצקעוויטש נאטירליך געגלויבט אין דער גרויסער מיסיע פון פוילישען פאלק, וועלכער איז געלייטערט געווארען פון אלע טומאהס דורך די ליידען, וועלכע ס׳זענען איבערגעפאלען אויף זיין גורל. אין איין רייהע מיט פאליאקען האט ער געשטעלט נאר זייער העלקער — יודען און פראנצויזען, ווייל „נאר זיי זענען, לויט זיין מיינונג, מסוגל בענייט צו ווערען און צוזאמען דערמיט צו בעניינען די גאנצע מענשהייט״, „פון אלע פעלקער פון דער וועלט — האט מיצקעוויטש געזאגט — איז דאס יודישע פאלק דאס גייסטיגע און נאר ער איז מסוגל צו בעגרייפען אלץ, וואס איז נאר דא העכערס ביי דער מענשהייט״.

ביי היינטיגען טאג וואלט מסתמא אין גאנץ פוילען שווער געווען צו געפינען כאטש איין צייטונג, וועלכע זאל מסכים זיין אפצודרוקען אזעלכע „טריפע״ געדאנקען וועגען יודען... אזוי אנדערש און איבגאנצען איבערגעביטען איז איצט געווארען דאס תחית־המתים אויפגעשטאנענע פוילען, וועגען וועלכער ס׳האט געטרוימט מיצקעוויטש.

טעמפארא מיטאנטיר!

* * *

צו דער פולער כאראקטעריסטיק פון אדאם מיצקעוויטשען און פון זיין בעציהונג צו יודען איז נאך כדאי צו ברענגען א פאר כאראקטעריסטישע עפיזאדען פון זיין לעבען.

מיצקעוויטש איז איינמאל אין א תשעה באב געקומען אין א פאריזער יודישער שול און האט אין „נאמען פון די יודישע שולען אין פוילען, אין נאמען פון אלע שולען פון מזרח און פון גאר דער וועלט״ געלאזט וויסען זיינע צוהערער, אז „ס׳איז שוין נאהענט די גאולה״. אויף די פראנצויזישע „יאהודים״ האט דער דאזיגער ארויסטריט געמאכט אנ׳אומדערווארטעטען רושם און זיי האבען נישט געוואלט הערען וועגען דעם טרויער פון „תשעה־באב״ און וועגען ציון... מיצקעוויטש האט דערפון ארויסגעדרונגען, אז „די פראנצויזישע יודען זענען די געמיינסטע צווישען יודען״.

אין יאהר 1848 איז מיצקעוויטשען אויסגעקומען צוזאמענשטעלען אנ׳אויפרוף צו די פוילישע לעגיאנען אין איטאליע, אין דעם אויפרוף צו די יודען איז פערשפראכען געווארען נאכ׳ן אויסקעמפען די אומאפהענגיגקייט פאר פוילען, „צו העלפען דעם פאלק ישראל אויף דעם וועג צו זיין אייביגען ערדישען גליק און גלייכע רעכט מיט אלעמען״. בעת דער קרימער קאמפאניע פון 1855 יאהר האט מיצקעוויטש, ארגאניזירענדיג די פוילישע לעגיאנען אין טערקיי, געוואלט שאפען א ספעציעלען יודישען לעגיאן אינטער דער פוילישער פאן, כדי די פאליאקען צוזאמען מיט יודען זאלען ביי דער מיטהילף פון די מלוכות, וועלכע האבען דעמאלט מלחמה געהאלטען מיט רוסלאנד, אויסקעמפען זייער נאציאנאלע צילען.

מיצקעוויטש האט געגלויבט, אז די „אוניע״ פון יודישען פאלק מיט פוילען וועט פערזיכערען די פאליאקען דעם מאראלישען און גייסטיגען כוח. ער האט געטרוימט וועגען דעם, אז די פאליאקען וועלען צוזאמען מיט׳ן יודישען לעגיאן ארייגדרונגען אין אוקראינע און פוילען און „אויב ס׳וועט געלונגען מיט דער הילף פון יודישען לעגיאן מיטרייסען די יודען כאטש פון איין שול, וועלען די פוילישע פויערים נישט ציווייפלען אין נצחון, מחמת זיי וועלען זאגען: מסתמא איז דער ערפאלג געזיכערט, אויב די יודען האבען זיך צו אונז פעראייניגט״.

מיצקעוויטשעס פלאן איז אבער נישט מקוים געווארען, ווייל ער איז קורצליך געשטארבען אין קאנסטאנטינאפאל — ווי מ׳איז משער פון כאלערע. ס׳איז בעשערט געווען, אז ביי זיין לעצטען אטעמצוג זאל אנוועזענד זיין און איהם פערמאכען די אויגען — א יוד ארמאן לעווי.

אזוי איז ער, דער גרעסטער גאון פון דעם פוילישען פאלק, דער גרויסער טרוימער פון א „פויליש־יודישער אוניע״, געשטארבען אין גלות, ליידער זענען מיט איהם צוזאמען אפגעשטארבען און אין גלות פערבליבען זיינע גרויסע חלומות און אידעען וועגען פעלקער־ברידערליכקייט און אמתער ליבע פון מענשען צו מענשען...

ח. לעווין.

אנ׳ענגלישער קעניג
וואס האט ליב געהאט נאר מיאוסע פרויען
די לעבענס-געשיכטע פון דזשארזש דעם ערשטען

פון ב. י. גאלדשטיין

— 2 —

אבער עס איז שוין געווען צו־שפעט. דער גראף קעניגסמארק איז שוין לאנג פערברענט געווארען, זיין אש און רויך איז זיך צעגאנגען מיט׳ן ווינט; און יענע, די אינטעליגענטע, שעהנע, גראציעזע און קלוגע שנור סאפיע דאראטי ליגט שוין אונטער׳ן שלאס און פוילט לעבעדיגערהייט. עס איז אנ׳אפגעטוענע זאך, צוריק כאפען קאן מען איצט נישט.

דער עיקר האט דער מוטער פערדראסען, וואס אצינד קאן ערנסט מעלוסינע זיך פיהלען ביי איהר זוהן אין פאלאץ, ווי א פולשטענדיגע בעלעבאסטע.

די גרעפין פאן פלאטען האט פיינט געהאט מעלוסינע׳ן מיט פונקט אזא פייער, ווי איהר זוהן האט זי ליב געהאט. די אלטע גרעפין איז געווען א מבין אויף פרויען־שעהנקייט און עס האט איהר פשוט געעקעלט צו זעהענדיג, אז איהר זוהן האט ליב אזא פערזעהעניש. אבער זי האט נישט געקענט ארויסגעהן אפען אין קאמף געגען דער העסליכער מעטרעסע, ווייל הינטער איהר איז געשטאנען יאהאן מעטיאס, איהר שרעקליכער ברודער.

מעלוסינע און איהר יחוס

מיט מעלוסינע׳ן אליין וואלט זיך שווין די געפעהרליכע גרעפין פאן פלאטען געוועהן געקאנט ספרא ווען, אבער איהר ברודער, יאהאן מעטיאס, איז געווען א געפעהרליכער מענש. מיט איהם איז געווען א געפאהר זיך אנצוהייבען. ער האט גע׳שמ׳ט אין גאנץ אייראפע, און אויף איהם האט מען געזאגט, אז וואס ער ווייסט ווייסט נישט הענגען קריג און וועגען דער וועלט בכלל, איז נישט ווערט צו וויסען. ער האט אנגעהויבען זיין קאריערע אלס קריגס־מאן, ווען ער איז נאך געווען א יונגער יונגעל; ער האט זיך בעטייליגט אין אלע זיבען טערקישע מלחמות; ער האט געדינט ביי די דייטשע גראפען, ביים דייטשען קעניג, ביים דיוק פון סעוואי, ביים קעניג פון פוילען, ביים זאקסישען עלעקטאר, ביי אויגוסט דעם שטארקען, ביי דער רעפובליק פון ווענעציע און וואו דען נישט? וואו וואס האט זיך געהויבען א שווערד, איז יאהאן געווען דער ערשטער צו לויפען און אנבאטען זיין דינסט, ער איז געווען בעהאנגען מיט מעדאלען פאר זיינע גרויסע פעהיגקייטען, וואס ער האט בעוויזען; קעניגען האבען דרך־ארץ געהאט פאר איהם און זיך מיט איהם נישט געוואלט איינרייסען.

און עס איז געווען טאקע איהם צו פערדאנקען, וואס זיין זעכציג־יאהריגע העסליכע שוועסטער (מעלוסינע) האט געקאנט אנקומען צו דער גרעפין פאן פלאטען פאר א קאמפאניאנקע, וואס איז דערנאך אראפגעזעצט געווארען צו דער מדרגה פון א דינסט מיידעל. אבער די גרעפין וואלט אזא מיאוס׳קייט אפילו אויף דער שוועל נישט געוואלט ארויפגעלאזט, ווען נישט איהר ברודער. פאר וועמען זי האט געציטערט.

דזשארדזש האט ערשט געהאט געהייראט די יונגע און שעהנע סאפי דאראטי, און עס האט דער מוטער נישט געקאנט סימען אפילו אויפן זיינען, אז איהר זוהן זאל משוגע ווערן און זיך פערליבען אין דער מיאוס׳קייט, וואס זי האט געמוזט אריינגעמען צו זיך אין הויף אריין.

אבער דזשארדזש איז יא משוגע געווארען און האט זיך פערליבט אין מעלוסינע׳ן מיט א גיהנום־פייער. ווען די גרעפין פון כאפאלק איז געקומען אויף א ווערזיט אין דעם הערצאגליכען הויף, האט די פאן פלאטען צוגערופען מעלוסינע׳ן און דאן זיך געווענדעט אין ענגליש צו דער לעידי סאפאלק: „זעה נאר דאס שטיק פאסקודסטווא! קאנסטו זיך פארשטעלען, אז דאס איז מיין זוהנ׳ס מעטרעסע?!״ מעלוסינע, וואס איז שוין געווען געוואוינט צו הערען פון איהר אזעלכע קאמפלימענטען, האט אפגעווישט די ליפען און זיך געגאנגען איהר וועג; די לעידי סאפאלק האט נישט געקענט בערלידען, וואס מען האט דאס מיידעל אזוי בעליידיגט און זיך געווענדעט צו דער פאן פלאטען מיט פערדרוס:

— ביי וועמען האסטו זיך אויסגעלערנט אזוי צו פערצאפען יענעם דאס בלוט?

דערויף האט די פאן פלאטען געענטפערט:

— ערשטענס פערשטעהט זי נישט קיין ווארט ענגליש, און צווייטענס איז דאס גאר ביי איהר א קאמפלימענט. זי ווייסט, אז מיין דזשארדזש האט זי דוקא ליב דערפאר, וואס זי איז אזא שטיק מיאוס־קייט.

שפעטער האט זי דזשארדזש׳ן געבוירען צוויי טעכטער און די גרעפין פאן פלאטען האט קוים גאר פערעל׳ט ביי דזשארדזש׳ן, אז די טעכטער זאלען נישט פערגעשטעלט ווערען אלס זייערע קינדער, נאר אלס פלימעניצעס.

ווען מעלוסינע האט זיך דערוואוסט, אז דזשארדזש האט איינגעשטימט צו פערלייקענען איהרע קינדער, איז זי געווארען אזוי אויפגעבראכט, אז זי האט מיט איהם נישט געוואלט רעדען א לענגערע צייט און זיך אפגעזונדערט אנדערע געליבטע... אט ווי מיאוס זי איז געווען האט זי פונדעסטוועגען איהם הויף געקריגען אויף זיך געטוג בעלים חוץ דעם פרינץ. זי האט געמיינט, אז ווען דזשארדזש וועט זיך ווענדען דעם רעחוויסען, וועט ער ארבייטען מעשים, אבער אויסגעלאזט האט זיך, אז ער האט זיך דאס נישט גענומען צום הארצען. ער האט קיין מאל נישט געפיהלט דעם טעם פון איפערזוכט. דערויף איז ער דוקא געווען א העלד. טאמער האט זיך געפונען א בעלן, וואס האט ביי איהם „אויסגעבארגט״ זיין געליבטע, האט ער זי איהם פערגינען מיט׳ן גאנצען הארצען. אפילו ווען ער האט זיך דערוויסט, אז זיין שעהנע און געראטענע פרוי, סאפי דאראטי, איז פערליבט און לעבט מיט׳ן גראף קעניגסמארק, האט ער זיך דער פון נישט אפגעגעסען דאס הארץ. און וואלט איהם די מוטער נישט געווען דערפוקעט אין דער גאל אריין, למאי ער פיהרט ליבעם מיט מיאוס׳ע ווייבער, וואלט ער זיך קיינמאל נישט געווען געקלאגט אויף איהר, און וואלט מיט׳ן שוועדישען גראף געבליבען די בעסטע פריינט. אבער אז די מוטער האט איהם געהאלטען אין איין טארלען און זידלען, האט ער דאס אויסגענוצט פאר א תירוץ.

חוץ דעם האט ער גלאט פיינט געהאט די שעהנע און קלוגע סאפי, וואס איז מיט איהר אינטעליגענץ און חכמה געשטאנען א סך העכער פון איהם און איהם שטענדיג געמאכט אויסצודרעהען. ער האט זיך געפיהלט אין איהר אנוועזענהייט ווי א נארישער יונגעל; האט קיינמאל נישט געוואגט דאס מויל צו עפענען, ווען זי איז געשטאנען דערביי. דאס האט זי אזוי פערמיאוס׳ט ביי איהם, אז ער האט געדאנקט גאט, ווען ער קען פון איהר פטור ווערען.

און אז מעלוסינע האט געוואלט שפילען די אייגענע חתונה, האט ער זיך אויך נישט געקרימט, און איז אוועק צו זיין צווייטער מיאוסקייט, די באראנעסע פאן קיעלמאנסעג, די פרוי פון זיין שטאל־מייסטער.

כאטש זי איז געווען א סך מיאוסער פון מעלוסינען, פונדעסטוועגען האט די גרעפין פאן פלאטען נישט פראטעסטירט, וואס איהר זוהן איז פערליבט אין איהר. ווארים די באראנעסע איז געווען איהר אייגענע טאכטער און דזשארדזש׳ס לייבליכע שוועסטער.

שפעטערהין נאך: זי אליין, די מוטער האט געבראכט די טאכטער צו זיך אין הויף אריין מיטן צוועק צוצושידכענען דעם ברודער צו דער שוועסטער. אין יענע יארן איז דאס אין די גרעפישע און קעניגליכע הויפען געווען א וואכעדיגער גאנג (דער שענדליכער מנהג איז לעבען מיט שוועסטער איז געקומען פון די צעלאזענע רוימישע הויפען), האט זיך אבער דער מוטער נישט איינגעגעבען פריהער צונויפצופיהרען דעם שידוך: דער זוהן האט געהייראט סאפי׳ן און די טאכטער האט שפעטער גענומען דעם שטאל־מייסטער. אבער נאך דער חתונה האט די מוטער געהאט נחת צו זעהן, ווי אזוי איהר נארישעוואטער זוהן ברענט פאר ליבע צו דער העסליכער טאכטער.

די באראנעסע האט חתונה געהאט מיט׳ן שטאל־מייסטער שוין נאכדעם ווי זי איז געווען שוואנגער פון דעם אייגענעם ברודער. די מוטער האט נישט גע־וואלט אז די טאכטער זאל האבען אנ׳אומגעזעצליך קינד און נאך פון אנ׳אייגענעם ברודער, האט חתונה געמאכט און אראפ פון מארק, איצט האט זי אינדערהייך געכאפט דעם שטאל־מייסטער, ווער מען מען האט געגעבען דעם טיטול ארמיראל, זי ווידער דזשארדזש׳ס מעטרעסע.

מיט עטליכע יאהר שפעטער איז די פאן פלאטען פלוצלונג געווארען אראפ פון זינען. זי האט געהאלטען אין איין שרייען אז דער גייסט פון דעם צעפערמעלטען און פערברענטען שוועדישען גראף קעניגסמארק פערפאלגט זי. נאך שרעקליך שווערע ליידען איז די פאן פלאטען געשטארבען, און דעם גרעסטען טייל פון איהר ירושה איבערגעלאזט דער טאכטער וועלכע איז געווען דעם זוהנס מעטרעסע — דער באראנעסע פאן קיעלמאנסעג.

ווי נאר די באראנעסע האט ארייגעקריגען אזא מאיאנטעק אין די הענד אריין האט זי זיך צעפיהרט די הענט און דאס געלד געפטרט אויף פערשידענע לוקסוסען אין א קורצן משך צייט, דאס האט דעם קארגען דזשארדזש פערדראסען, אז ער האט זי אין קיין פאל נישט געוואלט בעשטימען אלס זיין ערשטע מעטרעסע, אין צוריקגעגאנגען צו מעלוסינען, וועלכע האט איהם אויפגענומען מיט א אפענע ארעמס.

מעלוסינע האט נאטירליך אפגעלייקענט די קלאנגען אז זי האט געהאט עסקים מיט אנדערע מענער אין דער צייט ווען ער, דזשארדזש, איז געווען פערנומען מיט דער באראנעסע, אבער דזשארדזש האט זיך נישט געשעהמט איהר צו זאגען:

— אויב דו האסט נישט געהאט קיין אנדערע מענער דעמאלט, ווען איך האב געלעבט מיט דער קיעלמאנסעג, קאנסטו דאס איצט טוהן, איך וועל דיר נישט שטערען...

די מיאוסע מויד האט געמיינט, אז דאס שפאסט ער אזוי, אבער ווען זי האט געפרובט פאלגען זיין עצה, האט זי ערשט געזעהן, אז דער מענש מיינט עס ערנסט...

(ווייטער מארגן).

רבי נחמן בראצלאווער

פון —— היסטאריקוס

— 12 —

איבער הייליגסטע זאכען.

איך האב ביז איצט איבערגעגעבען פיל געדאנקען, וואס רבי נחמן בראצלאווער האט ארויסגעזאגט איבער וועלטליכע ענינים, איבער בעציהונגען צווישען מענשען, און אויך איבער אמונה. איצט וויל איך איבערגעבען איניגע פון זיינע געדאנקען וועגען די סאמע הייליגסטע זאכען, וועגען דער בעציהונג פון מענשען צו גאט, און וועגען די וועגען ווי דער מענש קען דערגרייכען צופרידענקייט, גליק און איביגקייט.

תפילה — מען מוז האלטען אין איין מתפלל זיין, בעטען גאט, אז ער זאל ווייזען זיין חסד און רחמנות, און אויך לויבען איהם פאר די חסדים, וואס ער ווייזט ארויס, און פאר דער גלאריע, מיט וועלכער ער פילט אן די גאנצע וועלט.

תשובה — מען מוז האלטען אין איין מאכען ביי זיך א דין וחשבון וועגען דעם וואס מען האט געטון; מען דארף חרטה האבען אויף יעדער שלעכטער זאך, אויף יעדער זינד, וואס מען האט בעגאנגען, און מען דארף ביי זיך פעסט בעשליסען קיין שלעכטס, קיין זינד נישט מעהר צו בעגעהן, און אז מען פיהרט טאקי דורך אט דעם בעשלוס, דאן הייסט עס, אז מען טוט תשובה.

צו געבען צדקה, צו העלפען לידענדע; דאס איז אן אבסאלוטער עיקר פון דער תורה און איינע פון די הויפטפארשריפטען פון מענשליכקייט.

אט דורך די דריי מיטלען קען מען זיך דערנעהנטערן צו גאט, און מען קען אויך געפינען צופרידענהייט, גליק און איביגקייט פאר זיך.

אט נאך דער דאזיגער קורצער ערקלערונג וועגען דער גרונד־אידעע פון ר׳ נחמן בראצלאווער, בעסער געזאגט פון דער יודישער אמונה, וועל איך איבערגעבען די הויפטגעדאנקען זיינע איבער די דערמאהנטע דריי מיטלען.

פנוגע תפילה האט רבי נחמן קודם כל געהייסען צו היטען שטרענג ... דאס רעגעלמעסיגע דאווענען. דאס איז לויט זיין מיינונג דער ערשטער יסוד פון פערבינדונג מיט גאט, און דאס העלפט אויך שטארקען דעם גלויבען. ער זאגט:

„דאווענען איז איינס מיט אמונה. עס שטארקט דעם גלויבען, און פערמיידעט, אז מען זאל פערגעסען אין זאכען: פערגעגליכקייט איז איינס מיט מאנגעל אין גלויבען“.

„צו דעם הויפט זין פון תפילה קומט מען נאר דורך יראה, וויל אהן פורכט פאר גאט איז דער אייגענליכער שלום איז דער מענש א בעל־מום, און אלס אזעלכער קען ער נישט ריכטיג מתפלל זיין. ווען דער מענש בעזיצט אבער יראה דאן בעזיצט ער שליימות, ער איז מעהר נישט קיין בעל־מום. און ער איז זוכה צו תפלה, און פאלגליך אויך צו פרידען אין זיך, אין דער וועלט און צווישען אלע וועלטען“.

רבי נחמן הייסט אויך:

„דורך די תפילות זאל מען בעטען נאר פאר זאכען וואס האבען צו טון מיט דעם גייסט, מיט דער נשמה, כדי צו פערבינדען זיך מיט די העכערע וועלטען. אפילו ווען מען זאגט תפילות וואס זעהען אויס צו זיין וועגען גוף, ווי „רפאנו“ א. א. זאל דער מענש נישט דענקען צו זיין קערפער, נאר צו זיין נשמה, וויל ווען ער האט א תיקון אין רוחניות, ווערט שוין דאס גשמיות במילא אויסגעבעסערט“.

ער הייסט אויך מתפלל זיין בציבור. ער זאגט:

„די תפילה פון א יחיד ווערט נישט געהערט, סיידען ער קאנצענטרירט זיך שטארק אויף איהר, אבער די תפילה פון א רבים, פון פיל מענשען צוזאמען ווערט געהערט, אפילו ווען נישט אלע פון זיי זאגען איהר מיט דעם גאנצען הארצען“.

„דורכן מתפלל זיין אויפן קול צוזאמען זיך געפיהלען אין יעדען אבר פון דעם, וועלכער איז אזוי מתפלל“.

„דעם אמת׳ן זין פון דאווענען ווייסען נאר די צדיקי הדור, דערפאר, ווען איממיצער האט עפעס שמערצען אין זיין הויז זאל ער געהן צום צדיק, אז ער זאל פאר איהם מתפלל זיין“.

„די תפילה פון א צווייטען פאר דיר העלפט דיר מעהר, ווי דיין אייגענע תפילה“.

רבי נחמן הייסט אויך בעטען צו גאט אהן פרעטענזיעס:

„ווען דער מענש איז מתפלל זאל ער וויסען, אז ער שטעהט אין קעניג׳ס פאלאץ און ער זעהט נאר דעם קעניג. ער וועט אויף אזא אהן פערנעסען אין זיין אייגענער עקזיסטענץ“.

יעדעס וואָרט פון דיין תפילה איז ווי א רויז וואס דו רייסט אפ פון בוימעל; טעה אן מיט׳ן דיר סען די בלומען ביז דו האסט א בוקעט, א גאנצען שבח; שאף דאן נאך בוקעטען און פלעכט זיי צוזאמען אין א קראנץ פון גלאריע פאר השם יתברך“.

ווי געפעלט אייך די פאעטישקייט פון דעם געדאנק? מען געפינט ווייניג אזעלכע פאעטישע פערל. כאראקטעריסטיש איז אויך פאלגענדער געדאנק פון רבי נחמן:

„בעט נישט גאט, אז ער זאל צולייב דיר ענדערן די געזעצען פון דער נאטור“.

מאטש ער איז געווען א דיכטער האט ער געפיהלט, אז דאס איז אונמעגליך.

אויך האט רבי נחמן פערבונדען דאס מתפלל זיין מיט די בעציהונגען צו מענשען און צו דער וועלט. ער האט למשל געזאגט:

„די תפילה פון דעם חונף ווערט נישט געהערט“.

„דער, וועלכער איז מוחל אנדערע וועט זוכה זיין, אז זיין תפילה זאל געהערט ווערען“.

עס איז א גוטע זאך צו געהן ריין אנגעטון בעת מען איז מתפלל“.

„אויב דו ביזט נישט אין שלום מיט דער וועלט וועט דיין תפילה נישט געהערט ווערען“.

„זיי מתפלל פאר דעם וואוילשטאנד פון דער שטאט, אין וועלכער דו וואוינסט“.

בשעת דו ביזט מתפלל ביטר צונויף דיינע געדאנקען מיט דער וועלט, און דו וועסט בעקומען גאט׳ס ברכה“.

„בשעת דו ביזט מתפלל פיהל די צרות פון דעם יחיד און די צרות פון דעם כלל, און בעט גאט, אז ער זאל פערליכטערן זייערע אלעמענס לײדען“.

עס זענען נאך דא מאסען געדאנקען פון רבי נחמן בראצלאווער וועגען תפילה און וועגען צוועק פון תפילה, אבער די געדאנקען וועלכע איך האב דא איבערגעגעבען ווייזען שוין גענוג וואס פאר א גרויסען פלאץ תפילה האט פערנומען אין זיין אנשוי־אונג, אין זיין אמונה.

ר׳ לייזערקע פערלמוטער ז״ל

(צו דער 50־טער יאהר־צייט פון ערשטען לאדזשער חזן, כ״א טבת תרמ״ז תרצ״ז)

די איצטיגע יוגענד ווייס נישט פון איהם, דער מיטעל־יעהריגער יוד אבער האט אוודאי פון איהם זיך אנגעהערט דערציילען; דער עלטערער יוד קאן איהם האבען נאך געקענט פערזענליך. ר׳ לייזערקע חזן איז געווען, קאן מען זאגען, איינער פון די גע־ציילטע יודישע פערזענליכקייטען, וואס זייער דער־שיינען ווארפט א ליכטיגען פאס־שטראהל אויפען יו־דישען האריזאנט, ווי דער לעגענדארער עמורהאיש וואס ליכט און ווארעמט צוגליך, וואס היילט און רעהמוטיגט די אלע אפגעשטאנענע און פערוואר־לאזטע, די פערחושכ׳טע און פער׳יאושטע, וואס נוי־טיגען זיך אין רעטונג.

א זעלטענע דערשיינונג, א פענאמען צו חידוש׳ן זיך: א חזן א גרויסער למדן, א מחבר פון ספרים („אבן־משה“ אויף תנ״ך און גמרא, געדרוקט אין תרי״ט און תרמ״ב דורך איהם אליין אויף זיין פא־טערס נאמען און אין תר״ע — תרע״ג דורך זיינע קינדער נאך זיין פטירה שוין אויף זיין נאמען); א חזן — אנ׳אמת׳ער עהרליכער יוד, א צדיק, וואס ווערט געשעצט און פערעהרט פון די גרעסטע חכמים און רבנים פון זיין צייט; א חזן — א פריינד, א בעל יועץ, וואס מען פלעגט צו איהם קומען אויסהערען זיין עצה ביי א פערפלאנטערטער סיטואציע און צום גרעסטען טייל באלד ווער׳ן דורך איהם געשטיצט און געהאלפען ביי פערטרויליכע אונטערהאלטונגען; א חזן — א גרויסער פילאנטראפ, וואס פערנעמט זיך גאנצע טעג מיט זאמלען און פערטיילען געלד אויף צדקה און גמילת־חסדים צוועקען, א טרבן; אויסגע־טיילט שטייט ער, דער זויבערער יחיד, אין שאטען פערשטעלט, מיט א שליח־ פערהיטעט, אהן פאמפע און רעש, אהן רעקלאמע און אגיטאציע, אבער מיט הארץ, מיט אינערליכער אינטערעס און איבערגע־בענהייט, מיט „מתן בסתר“, וואס צילט צו „ואהבת לרעך כמוך“!

ר׳ לייזערקע׳ס שטוב האט געדינט פאר זעהר פיל מענשען ווי א בעשיצענדע היים, ווי א צוציהונגס קראפט פאר פערביטערטע און פערזארגטע, ווי א מי־טעל־פונקט פאר אלע וואס האבען געזוכט טרייסט און אויפמונטערונג.

ס׳איז פראי צו דערצעהלען איניגע פאקטען און עפיזאדען.

צו ר׳לייזערקע׳ן איז אמאל געקומען זיינער א בעקאנטער יוד א למדן, און זיך פערטרויט פאר איהם, אז ער געהט אויס פאר הונגער, ער האט אפילו א זוהן א גרויסען גביר, יענער איז אבער קארג און שלעכט, הערצו אויך א פראכטאס און וויל נישט דעם פאטער מפרנס זיין, ער איז דאך ביי זיך מעוהן זי־כער, אז זיין בכבוד׳יגער פאטער וועט נישט געהן איהם פאר קינעם פער׳מסר׳ן... איז ר׳ לייזערקע אוועק צום קארגען גביר, איהם געפרעגט: האט איהר צו מיר צוטרוי? ענטפערט דער גביר: יא, חזן.

פרעגט ווידער ר׳ לייזערקע: איהר ווילט האבען אריכת ימים? ענטפערט דער גביר: אוודאי, דער־צעהלט איהם ר׳ לייזערקע א מעשה, היות ער האט א בעקאנטען בכבודיגען יוד, א למדן, וועלכען עס איז א מצוה צו דערהאלטען ביים לעבען, בכן אויב ער, דער גביר, קאן זיך מתחייב זיין אויסצאהלען איהם ר׳ לייזערקען אין דער האנד אריין יעדע וואך א געוויסע סומע, וואס ער אליין וועט שוין בעזאר־גען דעם יוד, זאגט ער איהם צו אריכת ימים.

אזוי ארום האט ר׳ לייזערקע „אויסגענארט“ געלד אויף חיונה פון קארגען זוהן פאר זיין אָרימען פאטער אין א משך פון א לאנגער צייט, ביז דער אלטער פאטער איז געשטארבען, דעמאלט איז ר׳ לייזערקע געגאנגען צום זוהן „מנחם אבל“ זיין און האט איהם אזוי געזאגט: „איצט ברויך איך מעהר נישט פון אייך דאס וואכען־געלד, מיין יוד לעבט שוין נישט מעהר...

האט דער קארגער גביר אנטעהויבען זיך משער צו זיין, וואס דא איז געשעהן, זאגט צו איהם ר׳ לייזערקע: „דאך זאלט איהר נישט מיינען, אז איך האב אפגענארט מיט׳ן צוגעזאגטען אריכת ימים, ס׳איז זעהר קורצט מיין „חוב“, איך גיב אייך א גוטע „ושירע“ — די תורה וועט אייך אויס־צאהלען דעם „למען יאריכון ימיך“, וואס זי האט צוגעזאגט פאר „כיבוד אב“...

פאר די מאסען אורחים און אָרעמע לייט פלעגט ר׳ לייזערקע זיין ווי אנ׳אמת׳ער טאטע, וואס האט די פליכט זיי אלעמען צו פערזארגען און האט א בכבודיגער יוד נישט געהאט אום ווינטער קיין ווא־רעמען בגד, האט ר׳ לייזערקע פון זיך אראפגענומ־בען זיין בגד, אמאל אויך דאס העמד, וואס ער האט פאר זיך מיטגענומען אין מרחץ אריין איבערצו־טהן לכבוד שבת. ביי אזא פאל האט ער פערבויגען (צוליב שלום בית) אויפן פרינציפ פון זאגען אמת, ער האט דעם ווייב געזאגט, אז ס׳איז פון איהם גע־וואָרען געגנב׳עט. האט אבער אמאל פאסירט א מעשה: ר׳ לייזערקע האט אוועקגעשענקט א יוד זיין שלאפראק, אנ׳אויסגעהאפטענער מיט קאלירטע בלו־מען, אזוי אז ווען דער זעלבער יוד איז ווידער אמאל אין א צייט ארום געקומען צו ר׳ לייזערקע׳ן איז

(ווייטער זעה 13־טע זייט)

יצחק יאנאסאוויטש

דאס פרעווענטיוו־געסעל

(רעפארטאזש)

דאס פרעווענטיוו־געסעל האט מען אמאל אין לאדז גערופען די נעסט פון זינד, אבער דאס איז געווען אמאל, ווען באלוט האט נאך פערמאגט איהר ספעציפישקייט. היינט אבער האט דאס געסעל פונקט ווי אלע אנדערע געסלעך אין באלוט פערלוירען דעם אזוי גערופענעם עקזאטישען רייץ.

עקזאטיש איז נאר ביזן הייגטיגען טאג פער־בליבען דער אריינגאנג אין געסעל, דאס דערמאנט דעם אריינגאנג: אין די געסלעך פון א שאנכצ אר־ער קאנסטאנטינאפאל.

אט אין די זגעריזשער גאס, וואס רוישט מיט האנדעל, וואנדעל, מיט אימפעט און ארבייט און אויף אט דער גאס שטייען זיך אזוי צוויי הייזער, איינס אפגערוקט פון דעם אנדערען אויף א פאר טריט. עס זעהט אויס, ווי דא וואלט געווען דער גע־וועהנליכער אריינגאנג אין א געוועהנליכען הויף (עס פעהלט נאר דאס פאדער טויער, מאכט מען א פאר שפאן אין אט דעם הויף און עס בעווייזט זיך פאר אונז אומגעריכט א געסל — דאס פרעווענטיוו־געסעל.

אויב מען וויל איז דא עפעס סימבאלישעס אין דער געאגראפישער לאגע פון דעם דאזיגען גע־סעל, עס איז די בוזים־טאש פון דער זגערזשער גאס, פון דער צווייטער זייט איז עס אנגעשפארט מיט׳ן רוקען אויף דעם טויער פון אלטען בית עולם. וואס דערציילט אזוי פיל פון אלט־לאדז.

א גאנצע וואך איז דאס א געוועהנליך ארים געסעל, די עס וואַרפט זיך קיין שום בעזונדערעס נישט אין די אויגען אריין. די זעלביגע איינגעפאל־לענע הייזלעך, וואס זענען אביסעל איבערגעשמירט מיט שרייענדיגע פארבען, די זעלביגע קליינע קרעמ־לעך, פערחושכטע פרנסהלאזע יודען, אפגעריסענע באָרוועסע קינדער, פערהארעוועטע אויסגעבלייכטע מאמעס, מיט איין ווארט דער זעלביגער רעקוויזיט פון ארימקייט, וואס אויף די אנדערע באלוטער געסלעך.

— פון וואס לעבען יודען אין די דאזיגע קאב טען? — פרעג איך א פערבייגייענדיגען עלטערען יוד.

— פון וואס זאלען יודען לעבען? ענטפערט ער יודישלעך — כ׳ווייס, יודען לעבען פון בטחון.

— נו און צו ביטחון דארף מען קאך ברויט אויך? — פרעג איך ווייטער.

— אוודאי דארף מען, אוי דארף מען — קרעכצט דער יוד — אט איהר זעהט דאך מען האלט אפענע קרעמלעך, מען האנדעלט, מען וואנדעלט, ס׳א יו־דישע זאך. נו, און מען ארבייט צביסלעך אויך, באר אן ביטחון, וואלט דאס אלץ קיין קיום נישט געהאט...

מיט די רייד פון דעם דאזיגען יוד קאן מען אן בעזאנדערס מסכים זיין. באכדעם, ווי מען זעהט די עטליכע קרעמלעך, וואס זענען פוסט און לעהר, סיי פון סחורה און סיי פון קונים. באכדעם ווי מען זעהט די פערשלאפענע קרעמער אין די ווייסע כא־לאטען געניצען אויף די שוועלען... אהן ביטחון וואלט דאס אלץ טאקע נישט געהאט קיין קיום.

א חוץ דעם וואוינען אין געסעל שאכער׳ס, סמאטע קלויבער און סתם ארימעלייט. נאר ווי דער שטייגער איז ביי יודען קומען אויף דעם געסעל שאכער׳ס פון אנדערע געסלעך, עס קומען אויך ארימע לייט פון אנדערע געסלעך. ס׳איז זעהט אויס אזא שפילער — טויש אפמאך: דו גייסט אויף מיין גאס און איך וועל גיין אויף דיין גאס. קיין פרנסה דערפון האבען ביידע צדדים נישט, נאר וואס דען זאלען ארימע יודען טאן.

און ווידער ארום האט מיר אמאל א פראפעסיא־נעלער טירען־גייער פערזיכערט:

— איך זאג אייך פאניע לעבען, או אויב מען קריגט ערגעץ וואו א נדבה איז נאר אויף די ארימ־סטע גאסען, די וואס וואוינען אין שטאט האבען שטיינער נישט קיין הערצער.

איך בין געשטאנען אויף א הויף ארומגעריבעלט פון א חברה ווייבער, וואס האבען מיר אויסדערציילט זייערע צרות. איך ווייס נישט פאת, ווען די ווייבער האבען מיך אנגענומען, אפשר פאר א מענש פון דער קהלה? אפשר פאר א רייכען פעטער פון אמעריקע? גענוג איז אז די ווייבער האבען זיך בע־קלאגט אויף די פערשידענסטע זאכען, כמעט אלע אויף דעם, וואס ס׳איז נישטא קיין פרנסה, א סך האבען צו דעם צוגעלייגט א קראנק קינד, אנ ערע אנ׳אלטען טאטען, וואס וואלט נייטיג געדאַפט גיין אין מושב זקנים, אלע האבען בעדויערט, וואס פונקט איצט, ווען מ׳דארף רעדען מיט א פרעמ׳ען מענש וועגען וויכטיגע זאכען זענען גראד די מענער ערגעץ אין דער העל. ס׳הייסט זענען געגאנגען אין שטאט אריין זוכען פרנסה. פלוצלונג איז דורכ׳ן הויף דורכגעגאנגען א פרוי, די דרייסיגער יאהרען, אנגעטון נישט איבעריג עלעגאנט אבער דאך גענוג ריין. די פרוי האט זיך געהאלטען פון דער ווייטענס, שטאלץ, נאר זי אדורכגעגאנגען דורכ׳ן הויף און זי איז שוין פערשוואונדען האב איך געפרעגט די איבעריגע ווייבער, וואס זענען דורך דער צייט שטיל געווארען און איהר נאכגעקוקט:

— ווער איז דאס?

כמעט אלע ווייבער האבען אפגעזיפצט.

— איהר איז וואויל — האבען זיי געענטפערט

— איהר מאן איז א טרעגער, טאג טעגליך אזוי ווי גאט גיט און עס פאלט צו די נאכט ברענגט ער אהיים צוויי גילדען אויף פרנסה, ס׳מעג דונערען און בליצען, ס׳מעג רעגענען מיט שטיינער, ברענגט ער אהיים צוויי גילדען, זי קאן זיך איינרעדען או זי איז א באלאבאסטע, אז ס׳איז דא אן האנט קאן מען מאכען א פויסט און אז ס׳איז קיין האנט נישטא איז טאקע ביטער...

אין א זונטאג פארנאכט אבער, אז איהר קומט אין געסעל אריין דוכט זיך אייך אויס אז איהר זענט אריינגעפאלען אהער מיט א צוואנציג יאהר צוריק.

דאס זעלביגע געסעל, וואס א גאנצע וואך, אזוי דאך נישט דאס זעלביגע, טונקעלע סילעטען שליי־כען פערביי און קוקען אייך פארשענדיג אן. דאס שפאנען יונגען אין לעדערנע שטיוועל מיט גלאנציגע דאשקעס איבער די אויגען אקטוע געבען, ווי אזוי די „כלות“ פיהרען [„ס׳געשעפט“, די „כלות“ מיט שווערע טיכער אויף די אקסלען, די האר אפגע־פארבט אויף העל בלאנד מיט אונטערגעשטראכענע אויגען און רויט־געשמירטע ליפען, דרייען זיך נער־ווען איבער׳ן געסעל, אפט הערט זיך א הייזעריג לאכען און גאנץ אפט אויך א שטיל כליפענדיג גע־וויין. אין געסעל אריין קומען גרויע פערשטויבטע זעלנער, עס קומען אויך שיכורע מאנסלייט. זיי ווערען בעפאלען פון די „מיידלעך“. עס גייט א דינגעניש וועגען פרייז און באלד ווערען זיי ערגעץ פערפאלען.

דאס איז געווען אין א זומערדיגען פארנאכט. ווען איך האב שפאצירט אין געסעל. אויף דער שוועל פון א שטוב, ווי ס׳איז אקארשט פערפאלען געווארען א זעלנער מיט א מיידעל, האב איך געזעהען זיצען א יוד מיט א הויכען לומדנישען שטערן און מיט א לאנגער גרויער בארד...

דער יוד מיט דער גרויער בארד אויף דער שוועל פון׳ם „הייזעל“ איז געווען א שארפער און פערשטענדליכער קאנטראסט. איך האב בעשלאסען צו כאפען מיט איהם א שמועס.

ערשט ס׳האט זיך ארויסגעוויזען, אז דער יוד איז פאראליזשירט און דאס רעדען קומט איהם או שווער. ער האט כסדר געוויזען מיט׳ן קאפ אויף דער טיר.

פון דער טיר איז ארויסגעקומען א פרוי פון א יאהר פערציג, דעם אלטענס א טאכטער. עס האט גענוג לאנג געדויערט ביז זי האט מיט מיר בכלל געוואלט רעדען...

— וואס מיינט איהר? — האט זי צום סוף געזאגט — מיר זענען אייביג געווען אזעלכע? באר זאגט מיר וואס האב איך געזאלט טון, מיין מאן איז מיר מיט עטליכע יאהר צוריק אפגעשטארבען און איבערגעלאזט א קליין קינד אויף דער האנד און א יונגעל ביי דער ווייס, וואס איז היינט אלט צעהן יאהר. כ׳האב געוואלט גיין ערגעץ דינען האט מען מיך נישט געוואלט אין ערגעץ אריינגעמען מיט א קינד אויף דער האנט איז נישט קיין לייכטע זאך צו קריגען א שטעל. דערצו אנ׳אלטען פאראליזשירטען טאטע. כ׳האב נישט געהאט קיין אנדערע עצה, זיי אריינצונעמען „דאס“ אין שטוב אריין...

— כ׳זאג אייך ס׳קאסט מיך גענוג געזונט אז כ׳זעה וואס פון מיין יונגעל ווערט. וויפיל איך זאל איהם נישט טרייבען, קאן איך איהם אלץ נישט ארויס טרייבען פון שטוב אין אט אזא קינד קוקט זיך צו צו אזעלכע זאכען, וואס פארא גוטס קאן פון איהם שוין ארויסקומען? נאר וואס פאר אנ׳עצה האב איך. כל זמן מען לעבט מוז מען עסען און געברויכטע טייבעלעך וילען נישט פליהען אליין אין מויל אריין, כ׳וואלט אוודאי נישט געזשאלעוועט מיינע הענט, איב נישט צו דארפען „דאס“ האלטען אין שטוב, נאר איהר האט עפעס אנ׳ארבייט פאר מיינעטוועגען?

—×—

רעכט און לעבן

יורידישע ביילאגע פון „נייעם פאלקסבלאט"

וויכטיגע ענטשיידונגען פון העכסטען געריכט

ארבייטס - אפמאכען.

מ'טאר נישט קינדיגען א גייסטיגען ארבייטער אין די ערשטע 3 חדשים פון זיין קראנקהייט, אפילו ווען דער אונטערנעהמער איז איהם גרייט ווייטער צו צאהלען דעם לויפענדען לוין און, אז די קינדיגונג זאל ערשט חל זיין נאכ'ן אפלויף פון די דריי חדשים קראנקהייט.

פייער - קאסע.

די צוואנגס - פערזיכערונג אין דער פייער קאסע איז חל בלויז אויף צוויי הויפטזעך ווערט פון פערזיכערטען אביעקט, דאגעגען אויפן חריטען חריטעל מעג מען יא זיין פערזיכערט אין א פריוואטער פערזיכערונגס אנשטאלט.

סאצ. פערזיכערונג.

א רב, וועלכער לערנט רעליגיע אין א חדר אדער שול אונטערליגט דער סאציאלער פערזיכערונג נאר אין דעם פאל אויב ער פערנעהמט נישט קיין פאסטען אלס רב.

קוים פיהרט ער אבער יא אויס חבנישע פונקציעס דארף ער אלס רעליגיע לעהרער נישט פערזיכערט ווערען.

ארבייטס - שעה'ן.

דער רעקרעט וועגען א-בייטס - שעה'ן איז חל אויך אויף אנגעשטעלטע אין דער סאצ. פערזיכערונגס אנשטאלט.

אונבעוועגליכע גיטער.

יעדער שותף איז פעראנטווארטליך פאר שטייער פון אונבעוועגליכע גיטער בלויז פאר זיין אייגענעם חוב און ער טראגט נישט קיין שום אחריות פאר די חובות פון די מיט'שותפים צום הויז.

אורלויבען.

אין דער צייט פון אנ'אורלויב טאר מען נישט קינעמען קינדיגען און אין דער צייט פון א קינדיגונג טאר נישט ערטיילט ווערען קיין אורלויבען.

קינדיגונג.

דאס, וואס דער אנגעשטעלטער ענטזאגט זיך צו דערהאלטען די קינדיגונג האט נישט קיין השפעה אויף דער גילטיגקייט פון דער קינדיגונג.

צוליב דער שולד פון אנגעשטעלטען מעג מען איהם קינדיגען דעם ארבייטס אפמאך אפילו בעת דעם אורלויב.

דאס איבערטרעטען די מאס פון די אפגערעדטע מאנקעס גיט א גענוגענדען גרונד אויפצולעזען דעם ארבייטס אפמאך מיט אנ'ארבייטער אפילו אויך אין דעם פאל, ווען דער זעלבער אנגעשטעלטער טראגט לויטן אפמאך די פולע פעראנטווארטליכקייט פאר די מאנקעס.

אין א האנדעלס אונטערנעהמונג מעג אנ'אונטערנעהמער פערלאנגען פון א גייסטיגען ארבייטער אז ער זאל פון צייט צו צייט אויך אויספיהרען פיזישע פונקציעס. ווי למשל, ליגען סחורה אויף די פאליצעס, פאקען.

אין געגענפאל האט ער איהם דאס רעכט צו קינדיגען דעם אפמאך.

מ'מעג קינדיגען אנ'אנגעשטעלטען דערפאר, וואס ער האט מאלעריהט גנבות אדער אנדערע שעדליכע האנדלונגען פון אנ'אנדערען מיטארבייטער לגבי דער אונטערנעהמונג, הגם דער מיספרויכער איז געווען זיין אויפזעהער.

אין פאל ווען אנ'אנגעשטעלטער פון אנ'אונטערנעהמונג גיט איבער זיין אייגענעם אויפטו אדער ערפינדונג אויפן געביט פון דער געשעפטליכער בראנזשע אנ'אנדערן אונטערנעהמער פון דער זעלבער בראנזשע איז דער אונטערנעהמער בערעכטיגט איהם אויפן ארט צו קינדיגען.

אויב די ארבייט אין די איבער-שעהן איז נויטיג בכדי אפצוראטעווען דאס מאטעריאל פון צושאנדען ווערען, מעג דער אונטערנעהמער תיכף קינדיגען דעם ארבייטער אין פאל, ווע ווער ענטזאגט זיך צו אר בייטען איבער דער געזעצליכער ארבייטס צייט.

אנ'עקאנאמישער שטרייק גיט נישט דעם אונטערנעהמער קיין רעכט צו קינדיגען אנ'ארבייטער.

אפילו ווען אנ'אנגעשטעלטער פערוואונדעט אנ'פערטרויט פרעמדע געלד אויף אייגענע אדער אנדערע צוועקען און הגם דער אונטערנעהמער ליידט נישט דערפון קיין שום שאדען, מעג מען איהם קינדיגען דעם ארבייטס-אפמאך.

נייע געזעצען און ציקולארען

ארדנונגס - שטראפען.

לויט א פעראחדנונג פון לאדזער וואיעוואדע איז דער לאדזער שטאט - פערוואלטונג בעפולמעכטיגט ארויפצוליגען שטראפען אין פארם פון שטראף בעפעהלען פאר איבערטרעטען פאלגענדע בעשטימונגען :

1) די פארשריפטען וועגען בויען און פערבויען,

2) די פארשריפטען וועגען ארדנונג, ריינקייט,

3) די סאניטארע פארשריפטען און די פארשריפטען וועגען מעלדען זיך.

די שטאט פערוואלטונג קען אין יעדען פון די אויסגערעכנטע פאלען פערמשפטען דעם שולדיגען צו ארעסט אויף א טערמין ביז 3 טעג, אדער צו א געלד-שטראף אין דער הויך ביז 20 גילדען.

ווער ס'איז אונצופרידען מיט דער רעציזיע פון דער שטאט - פערוואלטונג קען אין משך פון 7 טעג דערלאנגען א רעקורס אין דער סטאראסטווע.

אין פאל פון א פערשפעטיגונג מעג דער פערמשפטער זיך ווענדען אין קרייז - געריכט געגען צוריקשטעלען דעם טערמין. די ווענדונג מוז געמאכט ווערען אין משך פון 3 טעג.

קינדיגונגען פון ארבייטס אפמאכען.

דאס מיניסטעריום פאר סאציאלער השגחה קלערט אויף אין לעצטען צירקולאר אז אויב א קינדיגונג איז ארויסגעשיקט געווארען צו אנ'ארבייטער, בעת דער אונטערנעהמער האט נאך נישט געוואוסט וועגען זיין קראנקהייט און די קינדיגונג איז איבערגעגעבען געווארען דעם בעטרעפענדען בעת ער איז נאך געקומען צו דער ארבייט, הגם ר'איז שוין דעמאלט געווען פאקטיש קראנק און באלד דערנאך זיך מאקע ארייטגעליינט אין בעט איז פונדעסטוועגען די איבערגעגעבענע קינדיגונג מאסגעבענד.

אנדערש איז אבער דער פאל, אויב בעת די קינדיגונג איז ארויסגעשיקט געווארען איז דער ארבייטער געקומען צו דער ארבייט, דאגעגען בעת די קינדיגונג איז איבערגעגעבען געווארען דעם בעטרעפענדען ארבייטער איז ער שוין געווען קראנק און צו דער ארבייט נישט געקומען, דאן איז די קינדיגונג נישט גילטיג.

פרייז-קוראנטען

יעדער פרייז-קוראנט (צעטעל) מוז ערהאלטען דעם נאמען און אדרעס פון פערקויפער, די דאטע, ווען דער פרייז-קוראנט איז צוזאמענגעשטעלט גע-ווארען, דאס פאראנטווארטליכע צום פערקויף ארטיקלען און זייערע פרייזען.

דער פרייז-קוראנט דארף זיין געדרוקט, ער איז אויך גילטיג, אויב ר'איז געשריבען. ר'דארף אבער געשריבען ווערען לעזבאר און מיט טינט און נישט מיט קיין בלייפעדער. דער פארמאט פון פרייז-קוראנט מוז פערנעהמען מינדעסטענס א האלבער בויגען פאפיר, ער דארף הענגען אין כעשעפט, אויף אנ'אנגעזעהן ארט.

אין גרעסערע געשעפטען, וואו ס'ווערט געפיהרט א האנדעל מיט א סך פערשידענע ארטיקלען קאן צוזאמענגעשטעלט ווערען א פרייז - קוראנט אין פארם פון א בוך, די פרייזען דארף מען אויסרעכענען אויסשליסליך אין קילאגראם. ליטער, מעטער, שטיק. מ'מעג זיך אויך בענוצען מיט פרייז - קוראנטען אויסגעשטעלט דורך סוחרים - פעראייען. די פעראנטווארטליכקייט פאר די פרייזען טראגט אבער יעדער פערקויפער.

פרייזען.

אויף יעדען אויסגעשטעלטען ארטיקעל דארף זיך געפינען בעזונדער דער פרייז. דער פרייז מוז אנגעגעבען ווערען אין א גאנצען קילאגראם, מעטער, שטיק אדער ליטער. אויפן פערלאנג פון קונה, מוז דער פערקויפער ארויסגעבען א רעכענונג, אין וועלכער עס דארף אנגעגעבען ווערען דער נאמען און אדרעס פון פערקויפער. די דאטע פון פערקויף. דער קוואנטום און קוואליטעט און די פרייזען.

פאקטורען.

פאקטורען דארף דער פערקויפער בעזיצען און זיי ווייזען דער קאנטראלירענדער מאכט, וועלכע טאר אבער זיי נישט צונעהמען.

פון דעטאליסטען, וועלכע האנדלען מיט שפייז-ארטיקלען טאר נישט פערלאנגט ווערען קיין רע-כענונג אויף לאנדווירטשאפטליכע ארטיקלען, וועלכע זענען דירעקט געקויפט געווארען ביי פויערים.

פאר איבערטרעטען די דערמאהנטע פארשריפ-טען דראהט א געלד שטראף אין דער הויך ביז טויזענד גילדען אדער ארעסט אויף א טערמין ביז א חודש.

פאטענטען - הנחות.

דאס פינאנץ מיניסטעריום קלערט אויף אז פור-מאטעס און דראזשקארזשעס וועלכע טרייבען אליין קען מעגען זיך ווענדען מיט אינדיווידועלע בקשות אין די בעהעריגע פינאנץ אמטען אז מ'זאל זיי בע-פרייען פון דער פליכט אויסצוקויפען א פאטענט, אדער ערלויבען אויסצוקויפען א האלביעהריגען פא-טענט און אז קאמיס-אונטערנעהמונגען וועלכע פיה-רען גלייכצייטיג אויך א נארמאלען האנדעל מיט אנ-דערע סחורות געניסען נישט פון קיין שום פאטענט הנחה.

אמנעסטיע.

דאס מיניסטעריום פאר מיליטער ענינים מאכט אויפמערקזאם, אז דעם 3 יאנואר 1937 פליסט אפ דער לעצטער טערמין ווען דעזערטירען קאנען זיך צושטעלען און זיי וועט צוליב דער אמנעסטיע גע-שאנקען ווערען יעדע שטראף.

צושטעלען דארף מען זיך אין די אנגעהעריגע פ. ק. או.

קורצע אויפקלערונגען פון אקטועלע, רעכטליכע פראגען

אנ'אמטליכער פערטיידיגער.

ס'איז נישט פאראן קיין בעשטימטער טערמין צו דערלאנגען א בקשה איבערן בעשטימען אנ'אמט-ליכען אדוואקאט צו א שטראף פראצעס. אין יעדען סטאדיום פון פראצעס מעג מען זיך דרייבער ווענ-דען וועגען אזא פערטיידיגער. אפילו בעת דער פער-ריכטס - פערהאנדלונג קאן מען אויך ארויסרוקען אזא פערלאנג און דאס געריכט איז מחויב דעם דאזיגען פערלאנג נאכצוקומען. אויב די בעפרידיגונג פון פערלאנג איז נישט פערבינדען מיטן אפליגען די פערהאנדלונגען אויף אנ'אנדערען טערמין.

תביעות וועגען אורלויבען.

מ'קאן נישט מאהנען קיין אורלויב אויף פארן פאריגען יאהר, בפרט אז מ'ארבייט ווייטער אויפן פאסטען.

דירות - קאנטראקטען

אויב א לאקאטאר האט זיך פערפליכטעט נישט צו האנדלען מיט א געוויסען ארטיקעל און ער טרעט איבער דעם בעדינג פון קאנטראקט, גיט דאס א גרונד פאר אנ'עקסמיסיע.

ריטשאלט.

אפילו ווען די אונטערנעהמונג גייט איבער צו א נייעם איינענטימער האט ער אויך רעכט צו גע-ניסען פון דער זעלבער הנחה צו צאהלען אומאיי-שטויער לויט א ריטשאלט, ווי ס'האט בעצאלטען דעם פאריטען.

א מניעה צו געניסען פון דער הנחה וואלט גע-ווען ווען די אונטערנעהמונג וואלט געווארען פער-גרעסערט, קוים ווערט זי אבער פערקלענערט מוז יא די הנחה ווייטער אנערקענט ווערען.

דער גורל פון אפרוי

סענסאציאנעלער און שפאנענדער ראמאן

(41

אויפן פערלאנג פון עולם האט רחל געגעבען נאך א נומער. אבער נישט קיין טאנץ. זי האט גע זונגען א רוסישען ראמאנס, איבערזעצט אין פראנ צויזיש. זי האט אלץ געטון לויט מאטא הארי'ס אינ סטרוקציעס צו פעווינען דאס הארץ פון סטאוראגי נען... דער רוס איז תיך איש פערגאנגען אין זיסע ערינערונגען, הערענדיג זי זינגען דעם רוסישען בער האנטען ראמאנס.

רחל האט זיך איבערגעטון און זיך צוריק אויס געמישט מיט די געסט פון אלע זייטען האט מען זי גראטולירט און איהר געזונגען לויב געזאנגען. סטאוו ראגין האט זיך פאר איהר איינגעבויגען און דריי ען און אנגעמענדיג איהר האנט האט ער איהר א קוש געטון און מיט פייכטע אויגען פון שיכורער בעגייסטערונג גענומען איהר מאכען קאמפלימענטען

— איהר זייט א וואונדער! איך שווער ביי גאט יעי באגו! איהר האט אנ'אמת רוסישע נשמה! איהר האט אין זיך זיכער ציגיינעריש בלוט! מיט אייער טאנצען און זינגען וועט איהר ווייט אוועקגעהן ווען איהר ווילט מיט מיר פאהרען קיין רוסלאנד קריג איך פאר איך א שטעלע אין גרעסטען טעאטער אין פעטערסבורג!

רחל האט זיך איינגעהערט צו זייגע קאמפלי מענטען און איט אפילו קיין שמייכעל נישט גע-שענקט. זי האט זיך צו איהם בעצויגען זעהר קאלט און ביי דער ערשטער געלעגנהייט זיך פון איהם ארויסגעדרייט און אוועק צו אנדערע מענער. מאטא הארי האט זיך דאן מיט איהם א לייכטען רייז גע טאן

— זי בעמערקט איך אפילו נישט!

קיין שטאלץ האט טאקע פון דעם געליטען און ער האט גענומען זיך פריה'ן און זוכען פערשידענע מיטלען זי צו געווינען. ער האט זיך ארום איהר געדרייט, זי האוורט, איהר געבראכען אונטער די פיס. רחל האט נאך אלץ אויפגעהאלטען איהרע קאל טע גלייכגילטיגקייט, וואס איז געווען איול אויפן פייער פון זיין פערלאנג זי צו קריגען. ענדליך איז איהם געלונגען מיט איהר צו בלייבען אליין אויף א פאר מינוט און ער האט זיך גלייך גענומען צו דער ארבייט זי אפצוקויפען, ווי ער איז געווען געוואוינט צו טון מיט קורטיזאנטקעס פון פערשידענע לענדער

— ווען איהר גיט מיר נאר אייער אדרעס וואלט איך אייך מארגען צוגעשיקט א מתנה... אזא מתנה ווי עס פאסט פאר אזא שיינהייט ווי איהר זייט, טו לאמיר זאגען א שנירעלע טייערע פערל פאר אייער אלאבאסטער האלז... געלט איז דא גענוג און פאר דעם פערגניגען וואס איהר האט מיר היינט געגעבען מיט זינגען און טאנצען זייט איהר ווערט א פערמעגען!

— א, איהר זייט אזוי האפערדיג! איך בין עס גארנישט ווערט!

— א, רעדט נישט, הערט נישט אזוי שיין טייבעלע נשמה'לע הארציגע! איהר זייט ווערט מיליאנען! מיין פערמעגען וואלט איך צו אייערע פיס געלייגט.

ער האט אנטגענומען איהר האנד און זי צוגעטרא-גען צו זייגע ליפען און זי דארטען לאנג געהאלטען רחל האט איהם א גלעט געטון איבערן פנים און אוועק גענומען די האנט:

— איהר זייט אזא סענטימענטאלער, — האט זי מיט א שמייכעל א זאג געטון.

דעם אלטען הולטאי האבען איהרע ווערטער און איהר שמייכעל פערזיכערט אז ס'גערט א גאנג, און ער האט גענומען נוצען נאך אויסגעלערנטע הולטאים קע טריקס זי צו געווינען:

— איך וועל פערברענגען אין פאריז בלויז איין וואך. נאכדעם פאר איך אוועק אויף א רייזע, וואס ווער ווייסט צי איך וועל פון איהר צוריקקעהרען... אין די וואך וואלט איך גע-וואלט א הוליע טון! אפער אזוי... אויפן רוסישען שטייגער.. געלט זאל זיך וואל גערען אין די גאסען.... טויזענטער! צענדליגער טוי זענטער! וואס איז געלט? גארנישט !פערגניגען!! לוסט א שיינע פרוי ביי מיין זייט! דאס איז לעבען! די פרוי זאל געהען אנגעטון אין די שענסטע קליידער טראגען די טייערסטע צירונג! דימענטען בריליאנטען געלד פעהלט נישט! די רוסישע רעגירונג איז רייך!..

זי האט איהם אנגעגלעמען פאר דער האנט זי צערטליך געדריקט אין איהרער, זיך צוגערוקט נא הענט צו איהם און מיט תמעוואטע טיגעריגקייט גע נומען פיי איהם פארישען. זי איז שוין איצט געווען אין אזא האזארט פון שפיאנען שפיל. זי האט טאינ האנצען פערגעסען אז ער איז א מאן און זי איז רחל. די גאנצע זאך איז איצט פאר איהר געווען א גע פעהרליכער ספארט און זי האט געוואלט טעווינען געוואלט איהם אויסנארען... אויסגעפינען סודות פון איהם און אזוי ארום ארום די זיגערין אין דעם טייוועלשען שפיל... עס האט איהר אויך פערחדאסען וואס ער נעמט זי אזוי אייפן זיכער, און זי האט ביי זיך געטראכט, אז ער וועט בעצאהלען טייער פאר זייט געמיינע טריקס... צוזוקענדיג זיך זעהר נאהענט צו איהם אזוי, אז ער האט זי איינגאנצען געקאנט פיה לען האט זי זיך גענומען נאכפריעגען:

— איהר פארט אוי ף א רייזע וואס איהר האט מורא, אז איהר וועט נישט קומען צוריק! ווי אינטע רעסאנט! ווי געוואגט! ווי העלדיש!

— יא דער ים איז פיל מיט דייטשע סובמארי נען! יעדען טאג זינקען די אונטערוואסערדיגע טיוווא לים נייע שיפען און איך לאז זיך איצט ארוים אויפן ים.... ווייט, ווייט אויפן ים!

— וואס פאר א העלד איהר זייט! וואוהין פארט איהר דאס?! נעמט מיך אויך מיט! איך האב ליב א וואנטוריעס!

— א, דאס שיין מעדעלע טאר מען נישט אויסזא גען... ס'איז א געהיימע מיסיע! טאר 6 מענטשן ווייסען פון דעם: דער הויפט פון ענגלישען גענעראל שטאב דער הויפט פון פראנצויזישען גענעראל שטאב, דער הויפט פון רוסישען גענעראל שטאב א הויכער פראנ צויזישער רעגירונגסבעאמטער, א דיקער ענגלישער בעאמטער. און... איך! די לעצטע דריי פארען דאס אויף דער געהיימער מיסיע!.. ווי איהר זעהט הארציג מעדעלע, בין איך נישט עפעס אבי ווער'!

— און ווי איהר קאנט האלטען סודות! איך שטארב פון נייגעריגקייט צו וויסען וואוהין איהר פארט!

— נו, איך בין דאך עפעס נישט קיין פרוי איך זאל נישט קענען האלטען מיין סוד! כא! כא! כא!

— א, איהר זייט א מאן אזוי נאך וואס פאר א מאן איך פיהל זיך אזוי קליין נעגען אייך, און איהר פער אינטערעסירט מיך אזוי, אז איך בין שוין כמעט אין אייך פערליבט, ווייל וואס ציהט נאך מעהר צו א פרוי ווי העלדישקייט

— און שיינע קליידער, דימענטען, בריליאנטען!

—מממממממ...

— איז... אייער אדרעס?

איך שטיי די וואך מיט מאטא הארי!

—גוט! קריגט איהר די צוגעזאגטע מתנה: א שנור פערל פערעל!

— פרעגט עס אבער נישט אליין. שיקט עס צו. כא-כא-כא!

נו, דאס וועלען מיר שוין זעהען!

זי האט איהם גענומען אונטער דער האנט און זיי האבען גענומען ארומשפאצירען איבערן זאל. ער האט נארישעוואטע געשמייכעלט צופרידען מיטן זיג און ווען ער האט זיך אנגעשטויסען אין מאטא הארין האט ער איהר וואוליונעריש א וואונק געטון מיט אנ'אייגעל, איהר צו ווייזען, אז ער האט מיט רחלען נישט פערלוירען. מאטא הארי האט איהם אויפן וואונק געענטפערט מיט א שאקעל מיטן קאפ און מיט א שמיי כעל איהם זאגענדיג אויף שטום לשון, אז זי זעהט איין, אז ער איז א גרויסער העלד.

(פארטזעצונג קומט)

דאס לאדזער לעבן

זונטאג, 3 יאנואר
כ' טבת תרצ"ז

זון-אונטערגאנג 3.32
זון-אויפגאנג 7.36

צי איז ביי יאטקאן פארגעקומען אן אנפאל
לייבוש יאטקא איז בעפרייט געווארן פון ארעסט

ווי מיר האבן מיטגעטיילט האט דעם 30 יאנואר לעאן יאטקא (פיעטריקאווער 22) מיטגע-טיילט דער פאליציי, בעת ער האט געצעהלט געלד ביי זיך אין וואוינונג, איז פלוצים אויסגע-לאשן געווארן די עלעקטרי און מ'האט אנגע-הויבן רייסן ביי דער טיר. ער האט געמיינט, אז עס גרייט זיך אויף איהם אן אנפאל און האט עטליכע מאל אויסגעשאסן.

די פאליציי האט געהאט א חשד, אז יאטקא האט ארייגעפיהרט אין א טעות די פאליציי-אר-גאנען, אפגעבענדיג פאלשע מעלדונגען: לעאן יאטקא איז פערהאלטען געווארן 2 טעג אין ארעסט. נעכטען איז לעאן יאטקא בעפרייט געווא-רען, די אויספארשונג איז אין גאנג.

כוליגאנעס רייסן אראפ די היטלער
ביי די יודישע דורכגעהער אויפ'ן באלוטער פלאץ

(א) נעכטען ביינאכט האבן א פאר כוליגא-נעס זיך צוזאמענגעשטעלט אויפ'ן באלוטער מארק און ביי יעדן אדורכגעהענדען יוד אראפגעריסן דאס היטעל פון קאפ. צוויי פון די גאליטענע לעאן ווידראווסקי (11 ליסטאפאד 51) און זיגמונד יאקו-באוויטש (דרעוונאווסקא 11) האבן געמאלדען וועגען דעם דער פאליציי.

די פאליציי האט אבער נישט בעוויזן קיי-נעם צו כאפן.

עס איז כדאי צו בעמערקען, אז די דאזיגע ערשיינונג איז נישט קיין נייעס אויף דעמזעלבען ארט, די כוליגאנעס בעווייזען אבער שטענדיג בעצייטענס זיך אפצוטראגן.

אנפאלען אויף דורכגעהער — יודען

(א) אויף נאוואמיעסקא נעבען נומער 22 זענען עטליכע „פערשוין" פון ענדעקישען חדר, בעוואפענט מיט מעסערס אנגעפאלען אויף די אדורכגעהענדע יודען און איינעם פון זיי שטארק צושלאגען און צושטאכן. צווישען די גאליטענע זענען: דער 30-יעהריגער אברהם אייזיקאוויטש (צעגלאנא 8) און דער 23-יעהריגער משה פראיי-מאוויטש (בערקא יאסעלעוויטשא 13) ערנסט פער-וואונדעט געווארן און מען האט געמוזט צו זיי ארויסרופען די פאגאטאוויע.

די פאליציי פיהרט אן אויספארשונג, כדי צו ענטדעקן די גאסען-יונגען.

דער קאמף צווישען דער גרויסער און קליינער אינדוסטריע
געגען דעם נאכמאכען סחורות-מוסטערן

(אג) א אינטערעסאנטע ערשיינונג האט מען לעצטענס נאטירט אויף די מארק פון וואלענע און האלב וואלענע סחורות. אין די דאזיגע בראנזשעס הערשט ווי בעוואוסט א אויסערגעוועהנליך שארפע קאנקורענץ צווישען דער גרויסער און דער קליי-נער און צום טייל אויך מיטעלער אינדוסטריע.

קיין שטעטישע אפטיילונגען בעזיצען מיר נישט

Bank Kupiecko-Kredytowy Sp. w Łodzi

№ 29 ul. Piotrkowska № 29

קיין פרייע קאסעטקעס (SAFESY) בעזיצען מיר נישט.

אונזערע פקדונות-ביכלעך זענען די בעסטע שטארקע קאסעטקע. זיכער און גוט פראצענטירט

זאמעלט אייערע אפשפארונגען און לאקירט אייערע געלדער אין

Bank Kupiecko-Kredytowy Spółdz. w Łodzi

וועלכע גיט א גאראנטיע פון א זיכערן קאפיטאל ביי א גוטע פערצינזונג

די געזעצליך געשיצטע געהיימנים פון פקדונות ווערט שטרענג אפגעהיטען לויט'ן ארטיקעל 52 פון קאאפעראטיווען געזעץ (Dz. Ust. str. 55/34) וועלכע פערוועהרט צו ערטיילען אינפארמאציעס הז אמטליכע הז אנדערע ארגאנען.

מיר מאכען אויפמערקזאם אויף אונזער אדרעס: לאדז נור פעטריקאווער 29

אין דעם קאנקורענץ-קאמף האט די גרויסע אינ-דוסטריע געווענליך פערשפילט, ווייל די קליינע אינדוסטריע האט נאכגעמאכט די מוסטערן פון דער גרויסער, געארבייט פון א ערגערער קוואליטעט און ארויסגעלאזט אויפ'ן מארק צו בעדייטענד ביליגערע פרייזען ווי די גרויסע.

די גרויסע פאבריק בעציהט נייע מוסטערן הויפטזעכליך פון אויסלאנד. וואס איז פערבינדען מיט גרויסע אויסגאבען. די גרויסע פאבריקען האבען אויך אליין געמאכט נייע מוסטערן און צו דעם צוועק האבען זיי אנגאזשירט א ספעציעלען שטאב מיטארבייטער.

ווי נאר די פאבריק האט ארויסגעלאזט דעם נייעם מוסטער האבען די קליינע פאבריקאנטען תיכף קאפירט דאס מוסטער און מאסענהאפט ארויסגעלאזט דאסזעלבע מוסטער אויפ'ן מארק. עס זענען געווען פאלען, אז די גרויסע פאבריק האט געדראהט צוליב דעם צו פערלירען דעם גאנצען סעזאן, וואס איז געווען פערבינדען מיט „בעדיי-טענדע היזקות. די גרויסע פירמען האבען אלזא אנגעהויבען צו רעגיסטרירען די מוסטערן אין פאטענטען-אמט. אין אנהויב האט עס נישט קיין סך געהאלפען. אבער נאכדעם ווי גרויסע פאברי-קאנטען זענען ארויסגעטרעטען געריכטליך געגען די קליינע און עס זענען ארויסגעטראגען געווארן שווערע אורטיילען פערבינדען מיט געלד-שטראפן און ענטשעדיגונגען האבען די קליינע פאבריקא-נטען אויפגעהערט צו קאפירען די מוסטערן פון די גרויסע.

ווי מיר דערוויסען זיך איצט האבען לעצטנס אלע גרויסע פירמען פון דער וואל-בראנזשע אין שייכות מיט דער אנהויב פון זומער-סעזאן געריכ-טעט אלע זייערע מוסטערן אין פאטענטען-אמט.

פון איין זייט איז אזא מין רעגיסטראציע א גוט מיטעל געגען דער אונערליכער קאנקורענץ, פון דער אנדערער זייט אבער רעגיסטרירען פירמען נאר פשוטע מוסטערן, וואס ד'האבען נישט קיין שום ווערט, ווי אויך מוסטערן, וואס ווערען שוין פון לאנג פאבריצירט אין לאדז און. דאס קען דערפיהרען צו א בעגרענצונג פון דער פרייהייט פון דער פראדוקציע פון אונטערנעמונגען, וואס האבען נישט די מעגליכקייט צו לאזען זיך קאסטען אויף ז'ער רעגיסטראציע פון זייערע מוסטערן, ווי אויך אויף די קאסטען וואס זענען פערבינדען מיט די פראצעסען.

Dr.

Wołkowyski

ציגעל-גאס 11, טעל. 238-02

ספעצ. פאר טריפער, סיפיליס און הויט-קראנקה בעהאנדלונג פון מענער-שוועכע

נעמט אן פון 8—11 בייטאג און 4—9 אווענט

אונטערהאנדלונגען וועגען א נייעם קאלעקטיווען אפמאך
אין די טראנספארט-אונטערנעהמונגען

צוליב דעם, וואס דער פעראיין פון די איינ-האבער פון פוהרען און דראזשקעס האבען אנגע-קינדיגט דעם קאלעקטיווען אפמאך. וועלכער איז געשלאסען געווארן אין אפריל 1936 — איז נעכטען, אונטערן פארזיץ פון ארביטס-אינספעקטאר וויזשיקאווסקי פארגעקומען א קאנפערענץ מיט'ן אנטייל פון פארשטעהער פון דעם פראפעסיאנעלן פעראיין און פון דעם פעראיין פון איינהאבער פון דראזשקעס און פוהרען.

דער געקינדיגטער קאלעקטיווער אפמאך האט פערפליכטעט ביז'ן 31 דעצעמבער 1936. איצט איז א מין צווישען אפמאך צושטאנד.

אויף דער נעכטיגער קאנפערענץ איז בע-שלאסען געווארן צו שאפען א פערשטענדיגונגס-קאמיסיע פון 16 פערזאן צו 8 פערזאן פון יעדען צד.

די קאמיסיע מוז ביזן 20 ד. ח. אויסארביי-טען אלע פונקטען צום קינפטיגען קאלעקטיווען אפמאך און פעסטשטעלען אויף וואס פארא יסודות דער אפמאך קען געשלאסען ווערען.

די פאבריקען פון שייבלער און גראהמאן
אפגעשטעלט ביז'ן 7 יאנואר ל. י.

(א) צוליב א רעמאנט פון איינעגע מאשינען און איינריכטונגען איז אפגעשטעלט געווארן די ארבייט אין די פעראייניגטע ווארשטאטען פון שייבלער און גראהמאן ביזן 7 יאנואר. 6800 אר-בייטער זענען אזוי ארום געצוואונגען צו „פער-לענגערן" זייערע הנאות אויף א וואך צייט.

גלייכצייטיג, ווי מיר דערוויסען זיך, קומט פאר א רעמאנט אויך אין דער צענטראלע, אויף וואדנע רינעק, וואו עס איז שוין עטליכע יאהר צייט נישט געארבעט געווארן. נאכן רעמאנט זא-לען דארט אנגענומען ווערען צו דער ארבייט עט-ליכע הונדערט נייע ארבייטער.

די שטייער-אמטען קענען נישט אננעהמען קיין וועקסלען
נאר מיט דער אונטערשריפט פון שטייער-צאהלער
די וועקסלען מוזען אויך האבען פרעמדע זשירעס

(אג) דאס פינאנץ-מיניסטעריום האט פער-עפענטליכט א צירקולאר, וואס רעגולירט דאס אננעהמען דורך די שטייער-אמטען אלס פערזיכע-רונג אויף די פראטענסיעס פון די שטייער-מאכט וועקסלען פון די שטייער-צאהלער. דער צירקו-לאר שטעלט פעסט, אז די שטייער-אמטען קענען נאר דאן אננעהמען וועקסלען מיטן ציל צו פער-זיכערן די פראטענסיעס פון די שטייער-מאכט אויב זיי האבען אחוץ די אונטערשריפט פון שטייער-צאהלער אויך זשירעס.

בייער פאלקספלאץ

צוליב נייי-יאהר
פער'סמט מיט אלקאהאל

(א) אויף קאלעיאווע 33 האט זיך פערסמט מיט אלקאהאל דער 41-יעהריגער מאריאן סטעפא יאק. די פאגאטאוויע האט איהם אין א שווערען צושטאנד אפגעפיהרט אין שפיטאל.

א הפסקה אין שטאטישע געריכט ביז'ן 8 יאנואר

(א) כדי צו פערענדיגען די נויטיגסטע ענינים אין שטאטישען געריכט אין צוזאמענהאנג מיט'ן אנהויב פונ'ם נייעם יאהר, איז בעשלאסען געווא-רען צו מאכען א הפסקה אין דעם בעהאנדלען פראצעסען ביז'ן 8 יאנואר פונ'ם ל. י.

נייע פאסט-קארטען

(א) פונם ניי-יאהר אן זענען איינגעפיהרט אין פאסט נייע פאסט-קארטלעך, וועלכע זענען בעשטימט ספעציעל פאר דער אויסלענדישער קארעספאנדענץ.

די קארטלעך זענען פערזעהען מיט ספעציעלען אילוסטרירטע מארקעס און האבען א ספעציעלען אויפשריפט.

ליקווידירט דער שטרייק אין גוטמאנס פאבריק

(א) אין גוטמאנס פאבריק (ציגעל גאס 75 האט אויסגעבראכען א שטרייק צוליב דעם, וואס מען האט אפגעזאגט פון דער ארבייט דעם דעלע-גאט. די שטרייקענדע האבען אקופירט די פאבריק אין משך פון א וואך צייט. די דירעקציע האט צום סוף צוריקגעצויגען די קינדיגונג און דעם דעלעגאט צוריקגענומען צו דער ארבייט. אזוי ארום איז דער שטרייק ליקווידירט געווארן או די פאבריק איז פון נעכטען אן טעטיג.

דער אקופאציאנס-שטרייק ביי טשארנאלעווסקיז דויערט

(א) שוין באלד צוויי וואכען, ווי עס דויערט אן אקופאציאנס-שטרייק אין דער פאבריק פון טשארנאלעווסקי (ציגעל-גאס 66), 120 ארבייטער געפינען זיך אין די מויערן פון דער פאבריק.

דער ארבייטס-אינספעקטאר האט אויפ'ן ארט אדורכגעפיהרט אן אינספעקציע ווענען די בעדינ-גונגען פון ארבייט אין דער דאזיגער פאבריק. אין צוזאמענהאנג דערמיט צוזאמענגערופען אויף מאר-גען, מאנטאג, דעם 4. ד. ח. א געמיינזאמע קאנ-פערענץ, כדי צו ליקווידירן דעם דויערנדען סכסוך.

אפטייקען.
היינטיגע נאכט - דיזשורען

(א) סאדאווסקא-דאנצער, זגערזשער 57; וו. גראשקאווסקי, 11 ליסטאפאד 15; ט. קארלעו, פילסודסקעגא 54; ה. רעמבעלינסקי, אנדזשעיא 28 י. כאנדזשינסקי, פיעטריקאווער 165; ע. מילער, פיעטריקאווער 46; ג. אנטאניעוויטש, פאביאני-צער 56.

KINO TEATR
MIRAŻ
11 LISTOPADA 16

אנהויב 4 נאכמ. און יום-טוב—12 בייטאג.

הייבט אויז טעגליך!

ליבעס-דראמע פון די צייטען פון גלאנץ און נויט פון צארים א. ג.

„בורלאק פון דער וואלגע"

אין די הויפט-ראלען:

Inkiszynow
i Wiera Korene.

מ'האט נעכטען געשאכטען אויפ'ן אלטען שטייגער

ווייל דער עלעקטרישער אפאראט איז קאליע געווארען

נאכ'ן איינפיהרען דאס נייע שחיטה־געזעץ האט מען שוין נעכטען אין שטאטישען שעכט־הויז שוין געדארפט אנהויבען שעכטען לויט דעם נייעם שטייגער דורך פערטויבען די בהמות דורך אנ'עלעקטרישען אפאראט.

נעכטען פון דער־פריה אן האט מען זיך אנגעהויבען פייניגען מיט דעם נייעם אפאראט, אבער בשום אופן האט מען איהם נישט געקענט בייקומען, ווייל דער אפאראט איז קאליע געווארען, שעכטען האט מען נאבער געדארפט און דעריבער האט מען נעכטען געשאכטען לויט'ן אלטען שטייגער אזוי ווי ביז איצט, ס'איז נישט בעקאנט ווי לאנג ס'וועט דויערען דאס צורעכט מאכען דעם נייעם עלעקטרישען שחיטה אפאראט.

* * *

(א) אויף די מויערן פון אונזער שטאט זענען ארויסגעהאנגען מעלדונגען וועגען דעם, אז פונ'ם 1 יאנואר 1937 איז אריין אין קראפט דאס נייע שחיטה־געזעץ.

די דאזיגע מעלדונגען זענען אונטערגעשריבען דורך דעם פרעזידענט גאדלעווסקי, און ווערן אויפמערקזאם געלעזען דורך דער לאדזער בעפעלקערונג.

געפליגעל וועט נישט טייערער ווערען

געמיינזאמע קאנפערענץ פון געפליגעל־הענדלער אין לאדז

אין לאקאל פון געפליגעל־הענדלער־פעראיין פולנאצנא 25 איז אונטערן פארזיץ פון פרעזעס משה פוקס, פארגעקומען א קאנפערענץ מיט'ן פעראיין פון הענדלער פון לעבעדיגע עופות און פא־שארגיט־בעזיצער.

ס'איז ארומגערעדט געווארען די פראגע וועגען דעם, אז אין צוזאמענהאנג מיט'ן איינפיהרען דאס נייע שחיטה געזעץ זאל נישט ארויסגערופען ווערען קיין פאניק אין די פרייזען אויף עופות. ה' קופער־מינץ און ה' ראקולאוויטש האלטען, אז דאס אויסציען דאס שחיטה־געזעץ־יואלט געווען א פערברעכען.

ס'איז איינשטימיג בעשלאסען געווארען, אז די פרייזען זאלען אונבעדינגט די־האלטען ווערען אויף דער הויך ווי זיי זענען נארמאל יעדעס יאהר אין דערוועלבער צייט.

ווייטער איז בעשלאסען געווארען נישט צו דער־לאזען צו קיין קינסטליכע פרייזען־אויפשרויפונג ביי דער אויסנוצונג פון דער איצטיגער קאניונקטור.

כדי די דאזיגע בעשלוסען זאלען אדורכגעפיהרט ווערען אין לעבען איז געשאפען געווארען א געמיינזאמער קאמיטעט פון די הענדלער אין אלע צווייגען פון דער געפליגעל־הענדלער־בראנזשע, וועלכער וועט אבהיטען אז ס'זאל נישט קומען קיין נישט־בעגרינדעטע פרייזען־העכערונגען.

פון איין זייט פערדיגט מען באיקאט=ראזונגען

פון דער צווייטער זייט נעמט מען געלד פאר אנאנסען פון יודישע פירמעס

„קוריער לודזקי" האט ארויסגעגעבען א גרויסען ניי־יאהר נומער, צווישען פיל ארטיקלען פון דאזיגען נומער, וועלכע שמעקען מיט אנטיסעמיטיזם, געפינט זיך איינער, וועלכער איז ספעציעל געווידמעט „דער מויער, אויף וועלכען ס'טרעפען זיך די פאליאקען, וועלכע ווילען גרינדען האנדעלס־אונטערנעהמונגען". אין דעם ארטיקעל ווערט צווי. אנדערן געזאגט:

„די ווירטשאפטליכע סיטואציע פון דער אטמאס־בעפעלקערונג ברענגען צו אנ'אפפלוס פון הארפישען עלעמענט אין דער שטאט אריין. דער דאזיגער עלעמענט האט זיך געווענדעט צום האנדעל, האנדווערק און אינדוסטריע. אין די גרויסע שטעט האט מען בלייכצייטיג געקענט אבהערזוירען א שטרעבונג צו גרינדען, פוילישע האנדעלס און אינדוסטריע־אונטערנעהמונגען דורך דעם פוילישען עלעמענט, וועלכער איז איצט געשטאנען וויט פון דעם דאזיגען געביט. דאס איז זעהר א פאזיטיווע ערשיינונג פארן פוילישען ווירטשאפטליכען לעבען. דאס איז אבער נישט קיין לייכטע זאך.

אלס ביישפיל וועלען מיר נעהמען די שניידער־בראנזשע. ווען אימיצער א פאלאק האט שוין דאס קאפיטאל צו גרינדען אנ'אונטערנעהמונג אין דער דאזיגער בראנזשע, מוז ער טראכטען וועגען איינ־קויפען רויה־שטאפען. דער דאזיגער צווייג פון אינ־דוסטריע און האנדעל איז אבער אינגאנצען בע־הערשט דורך יודישע אינטערנעהמער. א אונטער־נעהמער א פאלאק טרעפט אבער אן אויף גרויסע שוועריגקייטען ביי געפינען א פוילישע איינקויפס־קוועלע. די יודען האבען זיך דא געשאפען א מא־נאפאל, וועלכען מ'קען נישט דערהרייל בעזיגען. דער יודישער מאנאפאל רופט זיך אויך שטארק אפ אויף דער טאש פון קאנסומענט. און א פוילישער שניי־דער־אונטערנעהמער מוז איינקויפען דעם רויה־שטאף ביים יודישען הורטאוניק. און אויב ער האט שוין רויה־שטאף, דארף מען ערשט אנקומען צו שניידער - באלופניקעס. קיין קריסטען זענען נישט פראהאן און מען מוז אנקומען צום יודישען כא־לופניק. און ווען דער קריסטליכער שניידער־אונ־טערנעהמער האט שוין געקויפט רויה־שטאף ביי די יודישע אונטערנעהמער, ווען ער האט שוין געלאזען אויסארבייטען ביי יודישע באלופניקעס, מוז ער ערשט עראבערן דעם פוילישען קונה. דא איז די לאגע א האפנונגסלאזע, דא דארפען מיר אנפיהרען א גרויסען קאמף, דער מארק איז בעהערשט דורך דעם יודישען פערקויפער, וועלכער האט אויך אריינ־גענומען אין דער צוים דעם פוילישען קאנסומענט. אלזא מיר שטעלען פעסט דעם יודישען הורטאוו־ניקעס־מאנאפאל, דעם מאנאפאל פאר די כאלופ־ניקעס און דאס איינצוימען דעם פוילישען קונה.

די פוילישע איניציאטיווע געהט אבער פאראויס. ס'גרינדען זיך נייע פוילישע אינדוסטריע און האנ־דעלס־אונטערנעהמונגען, פאליאקען דרינגען אריין אין די ווארשטאטען, אין סטראגאן און פאבריק, די יודען פיהרען געגען דעם א שארפען קאמף, דאס מאסענהאפטע ענטשטעהן פון פוילישע אונטערנעה־מונגען וועט אומוואדפען די פאקטיש - עקזיסטי־רענדע מאנאפאלען".

ביז כאן דער „קוריער לודזקי", מיר וואלטען אונגאנצען נישט ציטירט דעם דאזיגען ארטיקעל, וועלכער איז נישט קיין נייעס אין דער דאזיגער צייטונג. מיר האבען דאס געטון דערפאר, ווייל טאקע אין דעמזעלבען נומער האבען מיר געפונען גאנצע היפשע אנאנסען פון פאלגענדע פירמען: מ. אסער, פעטריקאווער 94, ב. פרייזענבערג, פ. מארגאלין, זאכאדניא 59, שמאלעוויטש, פאלודניאווא 8, בילי־צער טוך און קארטפאבריק, פ. ראבינאוויטש און זיהן, פוי־אונטערנעהמונג: הערמאן קאליש, האנד־לס־אונטערנעהמונג מאקס ווישעוויאנסקי, קאנ־ווענציא פון ביליג, א. י. אסטראווסקי, מעכאנישע וועבעריי ע. און ה. גאלדבערג, סוחרישע קרעדיט־באנק פעטריקאווער 29, נ. איטינגאן, ווידזעווער מאנופאקטור, קאנפעקציע עקספארט - סינדיקאט, נ. בארנשטיין פון טאמאשאוו, פלים און מאניץ, ל. מעפפער, א חוץ א גאנצע רייה קלענערע יודישע אונטערנעהמונגען.

פארן „קוריער לודזקי" איז נישט געוועזן קיין שטערונג צוזאמען מיט אגיטירען פון עלעמיני־רען יודען פון דער ווירטשאפט, צו נעהמען געלד פאר יודישע אנאנסען.

פערזאמלונג פון ארבייטער און אנגעשטעלטע אין דער קינא-בראנזשע

עס איז פארגעקומען אנ'אלגעמיינע פערזאמלונג פון די מיטגלידער פון פ־אפעסיאנעלען פעראיין פון ארבייטער און אנגעשטעלטע אין דער קינא־בראנזשע דער דאזיגער פראפעסיאנעלער פעראיין ארגאניזירט אין די קלאסען פעראיינען ארום אלע ארבייטער פון דער קינא בראנזשע ווי: קינא אפעראטארען קינא ליטערן, קאסיערקעס, ארבייטער אין דער פראדוק־ציע און אין די פילם ביוראס.

אויף דער אלגעמיינער פערזאמלונג זענען גע־וועהלט געווארען אלס: פרעזעס — וולאדיסלאוו שטשעטשינסקי. וויצע פרעזעס סטאניסלאוו טשעפינ סקי. צווייטער וויצע פרעזעס — יוזעף בהדיש סעק רעטאר — סאלאמאן הערצבערג פערטרעטער פון סעק רעטאר אלעקסאנדער ווייסאם. קאסירער וואלדעמאר הערצבערג פערטרעטער פון קא סירער — יוזעף דאמבראווסקי. ווירט מיעטשיסלאוו דאלעצקי. פערטרעטער ליאן סיציטסקי.

Ulgę w ciężkiej doli bezrobotnych przyniesie każdy grosz, złożony na Konto PKO Nr. 70.200 Pomoc Zimowa.

וואס האט מען פערלוירען אין די טראמוואיען?

אין פערלויף פון חודש דעצעמבער זענען דורך די פאסאזשירען אין די לאדזער טראמוואיען איבער־געלאזט געווארען פאלגענדע זאכען: 20 בייטלעך, 8 שירמס, 6 דאמען בייטלען, אטלאס, 3 ביכער, 9 פאר קאמאשען, 2 טעקעס, 2 וואליזקעס, 2 פאפי ראסען־טאשען 33 פאר אדער איינציגע הענדשקעס, לויד־געלד, א פעקעל וואטע, אנ'איזערנע שאכטעל, א דאמען שיך, א טארבע, היטעל, מעדיצינען, גארן, לארנעטקע, מעגער פאנטאפעל, טשאיניק, פיל־פע־דער, דאמען־זייגער, הויזען, צוקערלעך, א פאס, בינאקלען, בראשקע, וויין, דאמען־רעפארמען, עלעק־טרישע גלעקעל, פאפעטריע, ארבייטס־בלוזע, דא־מען־העמד, שקארפעטען און א בערעט.

די פערלוירענע זאכען קען מען אפנעהמען אין דער טראמוואי־רעמיזע.

געשטארבען אין נאכט-אזיל

נעכטען איז אין שטאטישען נאכט־אזיל אויף צמענטארנא 10 שוואך געווארען דער 38 יעהריגער אנטאני סלעבאדזקי אנ'ארבייטסלאזער און היימלאזער. באך איידער ס'איז אנגעקומען דער דאקטאר פון דער פאגאטאוויע איז סלעבאדסקי געשטארבען, די סיבה פון טויט איז נישט פעסטגעשטעלט געווא־רען, דער טויטער קערפער איז אפגעפיהרט געווא־רען אין פראזעקטאריום.

ארבייטסלאזער זיך איבערגע=שניטען דעם האלז

(א) אויף מאסטאוויע 32 האט זיך דורכגע=שניטען דעם האלז מיט א ראזיר-מעסער, דער 45-יעהריגער ארבייטסלאזער אדאלף פייכערט. דעם זעלבסטמערדער האט מען געפונען אין א טייך בלוט מיט אנ'איבערשניטענעם האלז, אין א בעוואוסט=לאזען צושטאנד האט מען איהם אפגעפיהרט אין שפיטאל.

א שרפה אין א דרוקעריי

(.) אין דער דרוקעריי פון באלעסלאוו קאט־קאווסקי, אויף דאווברארטשיקוב 18, האט נעכטען פארטאג אויסגעבראכען א שרפה. די ארויסגע־רופענע פאגאטאוויע האט אין משך פון א שעה צייט דאס פייער אפגעלאשען, די שרפה איז ענט־שטאנען, ווי עס איז פעסטגעשטעלט געווא־רען, אין קעהלער, וואו עס איז געווען אפגעלייגט פיל האלץ.

קיין ארץ = ישראל
דורך טריעסט און קאנסטאנץ.
אויספלוג קיין וויען
19 — 29 יאנואר 1937 130 זל.
פעקלעך קיין רוסלאנד
פינקטליך און שנעל
ערלעדיגט
דאס וועלט=רייזע=ביורא
Union Lloyd
42 פיעטריקאווער 42
טעל. 107=87.
אכטונג! ווער ס'וויל אז די מצות אויף פסח קיין סאוויעט-רוסלאנד זאלען אנקומען צו דער צייט, דער זאל שוין זיך פערשריי־בען אין „אוניאן לויד" פיעטריק. 42.

זאל „פילהארמאניע" נארוטאוויטשא 20 טעל. 213-34
מארגן מאנטאג, ד. 4-טען, דינסטאג, ד. 5-טען און מיטוואך, ד. 6 יאנואר, 9 אוונט
צוליב דעם גרויסען דערפאלג
נור 3 לעצטע גאסטשפילען פון די בעקאנטע ארטיסטען
קורט קאטש און ראמא לערער
אין 5 אקטיגער פיעסע פון קארל שענקער, איבערזעצונג פון ח. ראזענשטיין
„דאס קינד"
אינסצעניזאציע און רעזשי: ד"ר מ. ווייכערט
בילעטען צו בעקומען אין קאסע פון פילהארמאניע.

ווידער א פראצעס פאר בעליידיגען דאס פוילישע פאלק

4 חדשים טורמע

(א) ביי א געוויסער אידא פאגעל (זשגאוו־סקא 147). האט פעריכט אנ'אויוען דער זדון קאזמיערטשאק. צווישען דער פאגעל און קאזמיער־טשאק האט אויסגעבראכען א סכסוך וועגען אויס־פיהרען די ארבייט. בעת דער קריגעריי זאל די פאגעל זיך האבען אויסגעדריקט: „כ'וועל אייך אנלערנען, פוילישע חזירים".

מען האט זי צוגעצויגען צו פעראנטווארט=ליכקייט און דאס קרייז=געריכט אין לאדז האט זי פאר בעליידיגען דאס פוילישע פאלק פערמשפט אויף 4 חדשים טורמע.

דער זעלבסטמערדער פון זאוואדזקא 4

איז נעכטען געשטארבען אין דער זביארניע

מיר האבען שוין מיטגעטיילט וועגען זעלבסט מארד פון 74=יעהריגען דוד היימאן אויף זא־וואדזקע 4.

נעכטען איז היימאן, וועלכער איז אריבער־געפיהרט געווארען אין רעזערוו-שפיטאל אויף זא־קאנטנע, געשטארבען.

פאר דער גסיסה האט ער איבערגעגעבען די דערביי ליגענדיגע קראנקע, אז ער שטאמט פון ווארשא, איז געווען א זעהר רייכער סוחר, גאר מיט עטליכע יאהר צוריק איז ער פעראריימט גע־ווארען און געקומען קיין לאדז.

דא, ווייט פון זיינע נאהענטע און פאמיליע, האט ער אין איינזאמקייט בעשלאסען צו בעגיין זעלבסטמארד דורך אויפשניידען זיך די אדערען פון האנד און האלז.

דער מת איז איבערגעפיהרט געווארען אין פראזעקטאריום און ערשט זונטאג 12 פארמיטאג וועט אויפן לאדזער בית-עולם פארקומען זיין לויה. צו וועלכער ס'זענען געקומען די קרובים פון בע־שטארבענעם.

ZACHĘTA
זגערזשער 26
היינט און פאלג. טעג!
פרעכטיגע פוילישע קאמעדיע א. נ.
„ליבעס= מאנעוורס"
אין די הויפט-ראלען:
Tola Mańkiewiczówna,
A. Żabciński, Sielański
א. א.
אויסערן פראגראם: ???
אנהויב טעגליך 4 א זייגער נאכמיטאג,
שבת און זונטאג — 12 א זייגער בייטאג.

טרעגער-ארבייטער וועלען מוזען האבען קאנצעסיעס

ביז-איצט רעגיסטרירטע טרעגער וועלען קענען בלייבען ביי זייער פאך

נאך מיט עטליכע יאהר צוריק איז דאס טרעגער-פאך, לויט א דעקרעט פון מלוכה-פרעזידענט, אריינגענומען געווארען אין דער קאטעגאריע פון קאנצעסיאנירטע בעשעפטיגונגען. אויף טראגען א משא כדי צו פערדינען דערפון אויף א שטיקעל ברויט — מוז מען, הייסט עס, לויטן דעקרעט, האבען א ספעציעלע קאנצעסיע. ביז איצט איז דער דאזיגער דעקרעט נישט געווארען רעאליזירט אין דער פולער מאס. עס זענען דערשינען נאוועלען צום געזעץ, וועלכע האבען איהם אביסעל גמילדערט.

איינער פון די מאטיווען פון דער מאכט צו די טרעגער איז געווען — רייניגען דאס דאזיגע פאך פון די פערשידענע קרימינעלע עלעמענטען, וואס האבען זיך אריינגעקריגען אין די טרעגער-רייהען. אבער דווקא נאך דער „פאסטאיען"-גזירה האבען די קרימינעלע עלעמענטען זיך אנגעהויבען פילען בעסער, פעסטער זיכערער.

די מאכט-ארגאנען גיבען זיך משמעות אפ א רעכנונג וועגען דעם, אז די צילען, וואס מ'האט זיך געשטעלט זענען נישט דערגרייכט געווארען. מיינט מען, אז דערין איז שולדיג דאס, וואס מ'האט ביז איצט נישט רעאליזירט דעם געזעץ וועגען קאנצעסיאנירען די טרעגער-בעשעפטיגונג. דער ווארשאווער רעגירונגס-קאמיסאריאט איז דעריבער ארויסגעטרעטען מיט א געהעריגע ווענדונג צום אינערן-מיניסטער און מסתמא וועט דאס מיניסטעריום די ווענדונג אנטגעגענקומען און דאס טרעגער-פאך וועט קאנצעסיאנירט ווערען.

ווי אזוי זעהען אויס די פערספעקטיוועז פון די טרעגער-ארבייטער אין צוזאמענהאנג מיט'ן פוענטועלען אדורכפיהרען די דאזיגע ענדערונג? לויט ווי מען האט אין רעגירונגס - קאמיסאריאט אינפארמירט, וועלען די אלע אלטע טרעגער-ארבייטער, וועלכע זענען שוין אלס אזעלכע רעגיסטרירט אין דער אינדוסטריע-אפטיילונג ביים מאגיסטראט — ווייטער קענען זיך פערנעמען מיט זייער ארבייט. דאגעגען וועלען נייע טרעגער קענען ווערען נאר אזעלכע, וועלכע וועלען ארויסבעקומען דערויף קאנצעסיעס.

צו בעקומען א קאנצעסיע וועט אבער נישט אנקומען אזוי לייכט. מ'וועט זיך דארפען בעזארגען מיט פערשידענע פאפירלעך, צווישען אנדערע מיט מאראל-צייגניש. אין „וויעטשור ווארשאווסקי" איז אפילו שוין געווען א ידיעה, אז אויף צו ווערען א טרעגער וועט מען מוזען בעזיצען א געוויסען פערמעגען, א מין קויציע, כדי צו זיין זיכער מיט דער סחורה, וואס מען גיט איבער דעם טרעגער איבערצוטראגען פון איין ארט אויפן צווייטען. אויב למשל, א טרעגער, וועלכער האט שוין א „פאסטאי" וועט זיך „פערזינדיגען" און מ'וועט ביי איהם דעם „פאסטאי" צונעמען, וועט ער שוין דאן געהערען צו דער קאטעגאריע „טרעגער-קאנדידאטען" און וועט קענען זיך אומקעהרען צו זיין בעשעפטיגונג נאר אויב ער וועט בעקומען א קאנצעסיע.

וואס איז ארויסגעקומען פון א נישט גלייכען שריט

פאר אונטערשרייבען אנ'אנדער נאמען צו 6 חדשים טורמע

א געוויסער נחמיה לובינסקי האט ארויסגעשטעלט א וועקסעל אויף 200 זל., צאהלבאר אין יולי 1935. ווען דער וועקסעל איז צום טערמין נישט בעצאהלט געווארען, איז דער בעזיצער פונם וועקסעל שלמה קאזשעץ ארויסגעטרעטען אין געריכט, בעקומען א סלוזשולע און דער קאמארניק האט אנגעהויבען די עקזעקוציע, בעשטימענדיג א ליציטאציע. דעמאלט איז לובינסקי אוועק צו קאזשעצ'ן אויף מאגיסטראטסקא גאס און בעצאהלט דער פרוי שולמית קאזשעץ דאס געלד, פערלאנגענדיג א צעטעל צום קאמארניק אז ער זאל אפשטעלען די עקזעקוציע. אין דער וואוינונג האט זיך געפונען א יונגערמאן, וועלכער האט זיך אנגעגעבען אלס שלמה קאזשעץ און ער האט אונטערגעשריבען אזא צעטעל צום קאמארניק. ס'האט זיך אבער ארויסגעוויזען, אז דאס איז נישט געווען שלמה קאזשעץ נאר אברהם קאזשעץ.

לובינסקי האט מורא געהאט, אז ער וועט מוזען נאכאמאל בעצאהלען פאר'ן וועקסעל און האט מיטגעטיילט וועגען דעם דער פאליציי.

בעת דער אויספארשונג האט שלמה קאזשעץ ערקלערט, אז ער האט בעפולמעכטיגט אברהם קאזשעץ אונטערצושרייבען זיין נאמען.

אברהם און שולמית קאזשעץ זענען צוגעצויגען געווארען צו פעראנטווארטליכקייט פאר פעלשען אנ'אונטערשריפט און שלמה קאזשעץ פאר דערפיהרען צום פערברעכען. נעכטען האט דאס קרייז-געריכט פערמשפט אברהם, שלמה און שולמית קאזשעץ יעדען אויף 6 חדשים טורמע.

יודישע קויהלען-פיהרער ווערען בעפרייט פון א בלבול

פראצעס איז לאדזער קרייז-געריכט

שוין א לענגערע צייט ווערט געטריבען צווישען די יודישע און פוילישע קויהלען-פיהרער אנ'אומת'דיגע קאנקורענץ.

ס'האנדעלט זיך וועגען דעם, וואס די יודישע קוילענפיהרער, נישט זייענדיג ביכולת זיך מפרנס צו זיין פון דער ארבייט פארט בעתן אזוי גערופענעם טוימען - סעזאן בעמיהען זיך אויסצוגעפינען צוגאב פערדינסטען.

אזוי למשל האלטען טייל קוילענפיהרער גלייכצייטיג קויהלען - פודקעס. אנדערע ווידער כאפען אין דער פרייער צייט א וואגען קויהלען מיט א וואג און פאהרען ארום איבער די גאסען פערקויפען ענצעלוויי די קויהלען.

די דאזיגע גליקען האבען די פוילישע פורמאנעס נישט געקענט פערגינען זייערע יודישע קאלעגען און אט האבען זיי דערלאנגט אין פינאנץ אמט אויף די אנגעוויזענע יודישע פורמאנעס אז אונטערן מאנטעל פון קויהלען-פיהרערס פיהרען זיי גרויסע געשעפטען האנדלען אין הולט, פערקויפען איניגע וואגאנעס קויהלען א טאג.

דער פינאנץ-אמט האט מעהר נישט געדארפען, נישט טריבלענדיג זיך צו שטארק אין אמת פון די אנגעגעבענע פאקטען, האט דער אמט גלייך קוועסטיאנירט ביי די יודען די פארהאנענע פאטענטען פון דער 4-טער קאטעגאריע און זיי פעראָרדענט אויסצוקויפען 2-טע קאטעגאריע ארויפלייגענדיג א חוץ דעם אויך נאך אויף יעדען פון זיי א שיינע סומע געלד-שטראף.

די 20 בעשעפטיגטע קויהלענפיהרער האט דער פסק איגנאנצען רוּאינירט. ס'האט זיי געדראהט א בוכשטעבליכע רואין. דורך דער פערמיטלונג פון אנ'אדוואקאט זענען די אלע עניינים טעוואנדען געווארען אין געריכט.

אנימאלט זענען אט די אלע פראצעסען וועלכע האבען זיך געצויגען נאך פון יאהר 1932, בעטראכט געווארען אין היינטן קרייז געריכט, אונטערן פארזיץ פון ריכטער סאלם.

די פוילישע פורמאנעס, וועלכע האבען אפגעגעבען די מסירה זענען ארויסגערופען געווארען צו דער פערהאנדלונג אלס עדות.

ווערענדיג גענומען דורכן אדוואקאט אונטער א קרייץ - פערהער, האבען זיי אנגעהויבען צו דרייען מיט די צינגער און פון גאנצען עסק זיך ארויסצודרוקען.

דאס געריכט האט דעריבער באלד ארויסגעטראגען אן'אורטייל אויף די אלע 20 אנגעקלאגטע יודישע קויהלען-פיהרער א בעפרייאונגס אורטייל, דערביי איז אויך כדאי אונטערצושטרייכען דעם פרט, אז דאס געריכט האט אין די ארויסגעגעבענע אורטיילען געטאדעלט דעם פינאנץ-אמט, דלמאי ער נעמט לייכט אן מסירות און טוט זיי נישט גרינדליך אויספארשען און פערשלעפט עניינים גאנצע יאהרען.

צוליב'ן קאלאסאלען ערפאלג
אויפ'ן אלגעמיינעם פערלאנג פון פובליקום
נאך 2 לעצטע קאנצערט-אויפטריטן
פון יאסעלע
קאראני
פרייטאג, 9 אווענט און שבת, 12 בייטאג
פרטים אין די ווייטערדיגע מודעות.

פאר בערויבען א ליעטניק

לאנגע חדשים טורמע

(א) טויבע לעטשיצקא פון זגערזש האט געוואוינט אויף זומערוואוינונג אין דארף נאפאלעאָניאָוו זאטשיטע, טורקער פאוויאט.

אין דער נאכט פון 16. יולי 1936, האבען זיך צו איהר ביינאכט אריינגעריסע' גנבים און צוגערויבט איהרע זאכען און די זאכען פון איהר דינסטמיידעל אין א סומע פון 1150 זל.

די פרויען האבען געמאכט א געוואלד אויפ'ביים נאכיאגען די רויבער האט מען זיי געכאפט. דאס זענען געווען לעאן ריכליצקי, לעאן באנקאווסקי, גניעלא לאזשינסקא און זאפיא יוטשיצק.

נעכטען זענען זיי אלע געשטאנען פאר'ן קרייז-געריכט, ריכלינסקי האט ארויסגעקריגען א פסק פון 2 יאהר טורמע, באנקאווסקי — 8 חדשים, לאזשינסקא — 6 חדשים און יוטשיצקא איז בעפרייט געווארען.

Doktór Z.
HENRYKOWSKI
ספעציעל-ארצט פאר מענער - שוועכע
ווענערישע און הויט-קראנקהייטען
טראוגוטא 9, טעל. 262-98
נעמט אן פון 8—1 און פון 5—9 אווענט
זונטאג פון 9 פריה ביז 12.30 מיטאג
פאר אונבעמיטעלטע — לעטשניצע-פרייזען

ווער איז ער?

רשימה פון די לעזער, וואס האבען געטראפען דעם ערשטען פון אונזער סעריע „ווער איז ער?"

ווי מיר האבען שוין געמאלדען אין אונזער פריי-טאג-נומער, בעדייט דער ערשטער פון אונזער סעריע „ווער איז ער"? — דאזאר מ. ה. רומקאווסקי, געטראפען האבען פאלגענדע לעזער:

בעריש אבע, דאלנא 12. יחיאל פודלאווסקי, מאגיסטראצקא 20. הערשעל ראזענצוויג, דרעווגאווסקא 5. חיים פידרא, ציגעל גאס 23. לאטקע ראזען, זאוואדזקא 38. ישראל יצחק הערשקאוויטש, קילינסקיעגא 7. שלום דרעסלער, ציגעל גאס 38. נ. רוסאק, פולנאצנא 26, נחמן אורבאך, דרעוונאווסקא 11. אריה פאזנאנסקי, זגערזשער 80. פישל קליין, קילינסקיעגא 21. אברהם אושעראוויטש פאמארסקא 107. מענדעל קאפלעוויטש, בערעק יאסעלעוויטשא 13. שלמה דוד לייזעראוויטש, פיעפשאווע 15. פנחס פויערשטיין, זאכאדניא 66. יעקב באהם, ציגעל גאס 14. נאכע גאלדשמידט, אל. 1 מאי 12. גרשון גרינבארד, זגערזשער 24. יוסף זילבערבערג, גלובנא 62. שרה לייזעראוויטש, גדאנסקא 25. א. רייזמאן, שרודמיעיסקא 27. מאקס הארן, ציגעל גאס 18. ל. גאטעסגנאדע, זאקאטנא 17. ל. פיגאלא, לוטאמיערסקא 21. שאול גאלדבערג, פעטריקאווער 17. ניסן געלבפיש, בזשעזשינער 31. אסתר ראזענבערג, פאלודניאווא 31. יעקב גלאס, פילסודסקיעגא 59. מארעק הערשקאוויטש (פאמארסקא 53. אהרן ראביטאוויטש, קילינסקיעגא 40. יוסף פעלדמאן, לוטאמיערסקא 79. בערל מארקאוויטש, אל. 1 מאי 15. יוסף פראפעסארסקי, פולנאצנא 23, הערש פאמעראנץ ציגעל גאס 22. חיים ליפשיץ, זשעראמסקא 27. ש. ראזענוואסער, קילינסקיעגא 17. אייזיק מאראנץ פאלודניאווא 30, הלל חדקל, 11-טער ליסטאפאד 57. י. גראניסלאוו, קעלמא 6. אסתר גראסמאן, 6-טער שערפען 76. מ. נאמבערג, גארוטאוויטשא 11. שלמה פרעצעל זשידאווסקא 9. אברהם דאנקיעוויטש, זגערזשער 80. מאלא ראזענשטיין, 11-טער ליסטאפאד 29. מ. גאזשדזשיל זאכאדניא 23. דבורה פרענקעל, שרודמיעיסקא 58. נתן פיליצער, שרודמיעיסקא 30. זעליג גוטמאן, דרעווגאווסקא 42. דוד ווייסער, בזשעזשינער 3. שמעון לאנדוי, זגערזשער 25, משה דעמבינסקי, נארוטאוויטשא 23. פ. פייוולאוויטש, לעגיאנוב 9. פרל. פרענקעל, פאלודניאווא 18. מ. טאראנטשיק, ספאצעראווא 18. גיטעל קרישטאל, לאטניטשא 23. יעקב בענדער, שרודמיעיסקא 57. יעקב דוד באל, נאוואמיעיסקא 18. מענדעל ליפשיץ, 11-טער ליסטאפאד 86. אורן ראמאנקיעוויטש זגערזשער 88. נח ראזאווסקי פילסודסקיעגא 68, לעאן זגערסקי גדאנסקא 76, אייזיק בערנאווסקי זשיראווסקא 23. העלא גאלדבערג פזשעיאזד 84, משה שנאפס באזארנא 4, ליפמאן קויפמאן, קילינסקיעגא 37, נח זוליצקי זאוואדזקא 46. שלמה מאנטאג, נייע זארזשעווסקא 18. הלל לענקאווסקי, לימאנאווסקיעגא 9. יצחק לופט, נאוואמיעיסקא 6. משה קאטעק 11-טער ליסטאפאדא 9. באלטשא מאשקאוויטש, פעפער גאס 7. חיים גאלדבערג, פאדזשעטשנא 14. פרל. א. זאלצשטיין, זשידאווסקא 34. יצחק גאלדבערג, פעטריקאווער 58. אברהם לעווקאוויטש, דווארסקא 52. דוד יאוויץ, דרעווגאווסקא 19. יוסף דוד פראפען, זשידאווסקא 18. אלתר ווישניעווסקי, יאקובא 12. יחזקאל ווייזבוים, פולנאצנא 13. יעקב יוסף פעלדמאן, לוטאמיערסקא גאס 78, און גרשון וואלמאן פאלודניאווא 20.

* * *

די זוכה בגורל פון דער פרעמיע — א בוך „זי שפילט ווייטער" פון ח. י. בזשוסטאווסקי — פר. נאכא גאלדשמידט (אל. 1-טער מאי 13), דארף זיך מעלדען היינט, זונטאג, פון 12 ביז 1 פארמ. אפצונעהמען דאס בוך.

היינט ווערט געשלאסען מארק שאפיראס אויסשטעלונג

(פיעטריקאווער 90)

היינט, ארום 2 א זייגער נאכמיטאג ווערט געשלאסען די אויסשטעלונג פון בעקאנטען לאדזער קינסטלער מארק שאפירא.

די אויסשטעלונג האט אין משך פון דער קורצער צייט, וואס זי איז געווען אפען געהאט א זעהר גרויסען ערפאלג. עס האבען זי בעזוכט זעהר פיל מענשען, וועלכע האבען בעוואונדערט די ארבייטען פון דעם יונגען זעהר בעגאבטען קינסטלער.

עס איז צו ערווארטען, אז צום היינטיגען פייערליכען שליסען פון דער אויסשטעלונג וועלען נאך די אויסשטעלונג בעזוכען אלע די ליבהאבער פון דער פלאסטישער קונסט, וועלכע האבען נאך די אויסשטעלונג נישט בעוויזען צו בעזוכען.

פערזאמלונג פון לוין-וועבער

היינט קומט פאר אין לוין וועבער-מייסטער-פעראיין בזשעזשינער 7 א גרויסע פערזאמלונג וועגען פאך-פראגען און פאטענטען פאר לוין-וועבער כאלופניקעס אויפ'ן יאהר 1937.

Dr. REICHER
פאלודניאווא 28, טעל. 201-93
ספעציאליסט
פאר מענער - שוועכע - בעהאנדלונג
סעקסועלע פעראטונגען פון פסיכא - אנאליזע
רענטגען-בעשטראהלונגען ביי הויט-קראנקה
נעמט אן פון 8—11 פון 5—8 אווענד.
זונטאג און תנאות פון 9—12

Dr. med. L. Berman
צעגעלניאנא 15, טעל. 149-07
ספעציעל-ארצט פאר מענער - שוועכע-בע
הא[illegible]לונג און סעקסועלע בעראטונג
נעמט אן פון 8—11 און פון 4—8 אווענט.
זונטאג פון 9—1 פארמיטאג
פאר אונבעמיטעלטע — לעטשניצע-פרייזען

Dr. med. Trepman
ספעציאליסט פאר טריפער, סיפילים און הויט-קראנקהייטען.
בעהאנדלונג פון מענער-שוועכע.
זאוואדזקא 6, טעל. 234-12
נעמט אן פון 8—11 נאכמ. און פון 6—8 אווענד

אַריסטאָקראַטן אין דער ראָלע פון אינטערנאַציאָנאַלע גנבים

געוו. פּאָלקאָווניק פון דער רוסישער אַרמיי, סטודענט-מעדיק ליטעראַט, פאַרדאַנסערקעס, אַרטיסטקעס פרויען פון הויכגע-שטעלטע בעאַמטע, רוסישער „פירשט", אַדוואָקאַט" — אַלס מיטגלידער פון דער אינטערנאַציאָנאַלער באַנדע פאַרן געריכט

פאַר'ן שטאָטישען געריכט אין לאָדז זענען נעכטען געשטאַנען 19 פּערזאָן בעשולדיגטע אין אַנ־פאַלען, גנבות א. ד. גל.

בראש פון דער דאָזיגער באַנדע שטייען: א געוועזענער סטודענט מעדיק פון ברעסלאַוער אוניווערזיטעט, דער 33 יעהריגער אַנדזשי קאָזשענ־צקי און א געוועזענער פּאָלקאָווניק פון דער אַלטער רוסישער אַרמעע. אַמאָל אַנ'איינהאַבער פון קוילען־גרובענס. א סך גיטער א. ד. גל. — דער 61 יאָהרי־גער מאַריאַן שולאַנאָוו.

די דאָזיגע צוויי „אַריסטאָקראַטען" אין דער באַנדע האָבען א רייכע קרימינעלע פערגאַנגענהייט. קאָזשענצקי א זעהר שטאַרקער פיזישער יונגערמאַן האָט בעוויזען צו זאַמלען אַרום זיך א גאַנצע באַנדע ווינסגלייכען און גראַסירען מיט זיי פון לאַנד צו לאַנד און אויספיהרען אַנפאַלען און גנבות.

שולאַנאָוו. ביז'ן 1917 א פּאָלקאָווניק פון דער צאַריסטישער אַרמעע איז נאָך דער רעוואָלוציע גע־קומען קיין פּאַריז מיט א גאַנץ גרויסן פערמעגען, ער האָט אַבער דאָס פערמעגען באַלד פערהוליעט און דאַן זיך אַנגעשלאָסען אין א באַנדיטען באַנדע, וואָס האָט געאַרבייט אין פּאַריז.

אין יאָהר 1919 האָט ער זיך פערלאַבט מיט א זעהר רייכער פרוי, און ביי דער געלעגענהייט אַרויס געגנבעט ביי איהר א קאַליע אין דער ווערט פון א האַלבען מיליאָן פראַנק פאַר דער דאָזיגער גנבה האָט ער בעקומען 5 יאָהר טורמע. פון דער טורמע איז ער אַרויס אין 1925, און דאָ האָט איהם דאָס מזל געדינט: ער האָט געוויגבען אויף דער לאָטעריע א גרעסערע סומע געלד, וואָס האָט איהם געגעבען די מעגליכקייט אויסצוהאַלטען זיך אָהן שום בעזונדערע „אונטערנעהמונגען" ביז'ן 1930 יאָהר. באַכדעם פאָהרט ער אַרויס קיין טשעכאָסלאָוואַקיי און טרעפט זיך מיט קאָזשענצקין, זיי אָרגאַניזירען צוזאַמען א באַנדע, וואָס לאָזט פון זיך הערען אין פערשידענע לענדער. ליקווידירט די באַנדע האָט דער אויס־פאָרשונגס אַמט אין לאָדז.

אויף דער בעשולדיגונגס באַנק האָבען זיך גע־פינען, ווי געזאָגט 19 פערזאָן, א חוץ קאָזשענצקיז און שולאַנאָוון זענען פאַר'ן געריכט געשטאַנען: דער 38 יעהריגער פראַנצישעק דאַבער, בעקאַנט צווישען דער „גאָלדענער יוגענד" אין לאָדז אונטער'ן נאָמען „לאַלי", דער 27 יעהריגער יוזעף באָשיעלסקי, וועלכער שטעלט זיך פאַר אַלס ליטעראַט; 26 יעהרי־גער פראַנצישעק יאַסקולסקי א פריוואַט בעאַמטער; 37 יעהריגער יוזעף געושיאַרי, 47 יעהריגער טאַדע־אוש ברעזנער, א טעכניקער און דייטשער אונטער־טאַן; 29 יעהריגער יאַן פעלישיאַק א פּראָפעסיאָנעלער גנב, שוין עטליכע מאָל בעשטראָפט, 28 יעהריגער מאַריאַן דעמבאַיאַק; 27 יעהריגע קאַטאַזשינאַ יוש־טשאַק פאַרדאַנסערקע, א געג'גט'ע פרוי פון אַנ'אַנגע־זעהענעם מלוכה-בעאַמטען; 24 יעהריגער נאַטאַליאַ גלעמבאַצקאַ, פאַרדאַנסערקע; 31 יעהריגער הענ־ריק פּאַשטולסקי, געוו. פונקציאָנאַר פון דער פּאָלי־ציי; 28 יעהריגע מאַריאַ פּאַוועלטשיק, אַרטיסטקע, לעצטענס פאַרדאַנסערקע; 27 יעהריגע סאַשאַ קראַ־נילאָוו אָהן בירגערשאַפט, ענטלאָפען פון רוסלאַנד שטעלט זיך פאַר אַלס א פירשט און יורש פון א גרויסען פערמעגען אין קאַוקאַז; 38 יעהריגע קאַ־טאַרינאַ וורובלעווסקאַ געז. פרוי פון באַטשעלניק פון פינאַנץ אַמט אין וואַרשע; 34 יעהריגער נאַטאַן סקורקאַ א פּראָפעסיאָנעלער גנב; 31 יעהריגער סטאַ־ניסלאַוו פּיביאַק; 41 יעהריגער טעאָדאָר אַמבראַ־שעווסקי, וועלכער האָט לעצטענס געוואוינט אין אָטוואָצק און זיך אָנגעגעבען אַלס אַדוואָקאַט און די 30 יעהריגע יאַנינאַ סיסקאַ, א טשעכישע בירגערין אָהן שטענדיגען וואוין-אָרט.

דער דאָזיגער „געמיש" פון געוועזענע אינטע־ליגענטען, אַריסטאָקראַטען קינסטלער און פּראָפעס־יאָנעלע גנבים און באַנדיטען האָבען געהאַט אַ וואוּ מין אופן פון אַרבייט: די עלעגאַנטע און שעהנע פרויען פון זייער באַנדע האָבען געשלאָסען בעקאַנט־שאַפט מיט רייכע יונגע אָדער עלטערע לייט, און נאָך דעם האָט די באַנדע, לויט די אומ־שטענדען אָדער מיט שאַנטאַזש, אָדער דורך אַנ־פאַלען, אָדער גנבה'נ'ען דעם „העכט" בעאַרבייט ביז א גראָשען געלד. נאָך פערשידענע אַנמעלדונגען וועגען עהנליכע פאַלען אין וואַרשע און לעמבערג און אין קראָקא האָט די „עלעגאַנטע" קאָמפּאַניע זיך אַראָפּגעלאָזט אויף לאָדז.

די לאָדזער פּאָליציי האָט בעקומען א פערטרוי־ליכע מעלדונג וועגען דעם דאָזיגען „בעזוך" אין יולי 1936, און באַלד דערנאָך האָבען זיך אַנגעהויבען פיהלען די פאַליש פון די דאָזיגע „גאַסטראָ־לען". עס זענען איי פערשידענע קאָמיסאַריאַטען אַריינגעפלאָסען מעלדונגען פון צעהנדליגער פער־זאָנען, וועלכע מען האָט בערויבט אָדער בעגנבעט אין א קינסטליכען אַנפאַלן.

די ערשטע זאַכלאָגע וועלכע האָט געפיהרט צום ענטדעקען די באַנדע האָט אַריינגעטראָגען דער הויז בעזיצער העניך דיבאַר.

דיבאַר האָט אויף פּיעטריקאָווער לעבען דער ציגעל גאַס בעמערקט א זעהר עלעגאַנטע פרוי דאָס איז געווען קאַטאַזשינאַ יוזשטשאַק. ער האָט זיך בעקענט מיט איהר און זי איינגעלאַדען אין „טאַ־באַרין" דאָס פּאָר איז אַבער נישט אַוועקגעגאַנגען א פּאָר שריט. ווי עס איז פּלוצים עפּעס געוואָרען א קינסטליכער געדראַנג און מען האָט ביי דיקאַרען אַרויסגעצויגען א פּאָרטפעל מיט 400 זל. ער האָט די יוזשטשאַק אָפּגעפיהרט אין „טאַבאַרין" זי גע־בעטען וואַרטען אויף איהם און אַליין אַהיים געגאַנגען נעהמען געלד אויף צו וויילען זיך ווייטער.

ווען ער איז נאָך דעם פערבראַכטען אָווענט אַרויס פון „טאַבאַרין" מיט זיין נייער בעקאַנטער האָט זיך לעבען האָטעל „פּאָלאָניאַ" ווידער אַמאָל, נישט קוקענדיג אויף דער שפּעטער, אָדער ריכטי־גער געזאָגט „פריהער" צייט ווידער זיך געבילדעט עפעס א קינסטליכער געדראַנג און דיקאַרען האָט מען דאָס מאָל נישט נאָר אַרויסגעצויגען דעם פּאָרט־פעל מיט געלד, נאָר אַראָפּגעצויגען די פינגערלעך פון די פינגער, באַכדעם האָט מען איהם געגעבען א פּאָר שטאַרקע קלעפּ אין קאָפּ און א פּאָרטומעלטען געלאָזט ליגען אויף דער גאַס.

אויפ'ן צווייטען טאָג האָט מען אויף אַנ־געהליכען אופן בעאַרבייט אויף נאַוראַמעיסקאַ גאַס א געוויסען דוד לייפציגער, אינהאַבער פון א קאָנ־פעקציע געשעפט. באַכדעם האָבען אַנגעהויבען איינ־פליסען פערשידענע מעלדונגען: די עלעגאַנטע פרויען האָבען געשלאָסען בעקאַנטשאַפט מיט רייכע מענער, די מענער האָבען געשלאָסען בעקאַנטשאַפט מיט די פרויען, פון דער „זשעמיאַנסקאַ" קאַפע, „גראַנד האָטעל" א. ד. גל.

דעם 29. יוני 1936 איז דער פּאָליציי געלונגען צו כאַפּען געגשיאַרען ביי „דער אַרבייט", ער האָט אין א טראַמוואַי אַרויסגעגנבעט א זייגער ביי א פּאַ־סאַזשיר. געגשיאַרען האָט מען אָפּגעפיהרט אין פּאָ־ליציי-קאָמיסאַריאַט און נאָך א לענגערען פערהער איז געלונגען ביי איהם אַרויסצובעקומען אַלע פּרטים וועגען דער גאַנצער גוט אָרגאַניזירטער באַנדע.

די מיטגלידער פון דער באַנדע האָבען געוואוינט אין די האָטעלען, פּריוואַט-צימער, פּענסיאָנאַטען א. בעזונדער צוגעפּאַסט צו איינצעל אָדער אין צווייען ד. ג. מיט גרויס פאָרזיכטיגקייט כדי נישט אָפּצו־שרעקען די בעזונדערע מיטגלידער פון דער באַנדע. האָט מען, אין משך פון צוויי טאָג, אַלע אַרעסטירט.

דאָס געריכט האָט נאָכ'ן אויסהערען די 56 עדות — געליטענע, און די רעדעס פון פּראָקוראָר און אַדוואָקאַט פּלאַנער פערמשפּט:

קאָזשענצקין, שולאַנאָוון און פעלישיאַקען — צו 3 יאָהר טורמע יעדען, ברעשנערן 2½ יאָהר; פּ. דאַבער — 2 יאָהר; יוזעף באָשיעלסקי און אַלע פרויען צוגעהעריגע צו דער באַנדע צו 10 חדשים, די איבריגע א חוץ געגשיאַרען אויף צו 8 חדשים, געגשיאַר אויף 6 חדשים טורמע.

אַזוי אַרום איז ליקווידירט געוואָרען אין לאָדז די אינטערנאַציאָנאַלע באַנדע פון אַפערייסטען.

באַכדעם, ווי די פערמשפּטע וועלען אָפּזיצען זייער שטראָף וועלען זיי איבערגעשיקט ווערען קיין וואַרשע, וואו עס זוכט זיי די דאָרטיגע פּאָליציי.

BIURO BUCHALTERYJNE
prowadzi księgi handlowe w/g wszelkich wymogów Kodeksu Handlowego i Władz Skarbowych po cenach b. przystępnych
M. D. BAJGELMAN, Piotrkowska 18, tel. 139-62
Biuro pisania podań do władz administracyjnych i sądowych.

נאָר 2 קאָנצערטען פון יאָסעלע קאָלאָדני אין לאָדז

נאָך דעם גרויסען ערפאָלג פון זיינע ערשטע קאָנצערטען

די קאָנצערטען פון יאָסעלע קאָלאָדני אין לאָדזער פילהאַרמאָניע זענען אַדורך מיט אַנ'אומגע־הויערען מאַטעריעלען און מאָראַלישען ערפאָלג, דער גרויסער עולם איז געווען בעגייסטערט פון קאָלאָדנים אייגענאַרטיגע אויסזינגען און אויסשפּילען א ליד פון זיינע רעציטאַציעס און אָריגינעלע אינטערפּרע־טאַציע.

קאָלאָדני איז דער אַרטיסט, וואָס פערשטעהט מיט טאַלאַנט און געשמאַק מיט חן און גראַציע לעבעדיג אויסצומאָלען נאָר די אויגען פון צושויער זיינע פערשיעדענאַרטיגע בילדלעך און געשטאַלטען.

קאָלאָדני בעאַרבייט בעזונדערס גוט שוישפּי־לעריש דעם כאַראַקטער - קאָמישען און הומאָריס־טישען טייל פון זיין פּראָגראַם דאָס איז זיין סטיכיע, דאָ ליגט זיין כוח, קאָלאָדני זינגט און איבערפּרע־טירט זיינע לידער זעהר האַרציג און איינדרוקספול און פאָרעמט זיי אויס אין לעבעדיגע בילדער דורך זיין אויסגעצייכענטע מימיק, דורך זיינע זשעסטען און בעוועגונגען, דורך זיין פּאָזע און טענצעל.

יעדער נומער פון קאָלאָדניס פּראָגראַם נעהמט שטאַרק אויס. א בעזונדער דערפאָלג פאַלט אויס אויפ'ן טייל פון קאָלאָדניס כאַראַקטעריסטישע הו־מאָריסטישע לידער, דאַן געפינט זיך דער עולם אין אומאויפהערליכע געלעכטער, מען האַלט זיך ממש פאַר די זייטען.

עס איז פּשוט צו בעוואונדערן קאָלאָדני'ס איינ־פאַל־רייכע שאַרפזיניגען און זעלטען-צוטרעפענדיגען שאַרזש, וואָס שטויסט זיך אָן מיט דער טעמע און פיהרונג אויף דאָס סאַמע כאַראַקטעריסטישע און טרעפט די פערשוינען און סיטואַציעס אין קאָמי־שען פּינטעל אַריין.

דעם גרויסען ערפאָלג, וועלכען קאָלאָדני האָט געהאַט אין לאָדז מיט זיינע ערשטע קאָנצערטען האָט פערוּרזאַכט, אַז קאָלאָדני זאָל אַרויסטרעטען נאָך מיט 2 קאָנצערטען אין פילהאַרמאָניע פרייטאָג דעם 8. יאַנואַר 9 אין אָוועגד און שבת דעם 9. יאַנואַר 12 א זייגער בייטאָג.

טעאַטער, מוזיק און פערוויילונג (קאָמוניקאַטען)

לעצטע פאָרשטעלונגען פון קורט קאַטש און ראָמאַ לערער אין דער פּיעסע „דאָס קינד" אין פילהאַרמאָניע

צוליבן גרויסען דערפאָלג פון בעריהמטען קינסטלער קורט קאַטש אין זיין פאָרשטעלונג, וועט געגעבען ווערען די לעצטע 3 מאָל מאָרגען, מאָנטאָג, דינסטאָג און מיט־וואָך די זעהר אינטערעסאַנטע פאָרשטעלונג „דאָס קינד".

די וואָס האָבען נאָך נישט געזעהן דעם גרויסען קינסטלער אין איינער פון זיינע בעסטע קרעאַציעס, דאַר־פען אויסנוצען די געלעגענהייט און קומען צו איינע פון די לעצטע פאָרשטעלונגען פון „דאָס קינד" מיט קורט קאַטש אין דער הויפּט-ראָלע.

אָפּגערופען די היינטיגע אָפּערע - פאָרשטעלונג אין פילהאַרמאָניע

צוליב דער פּלוצלינגער קראַנקהייט פון באָלעסלאַוו פּאַלאַנסקי, דער בעריהמטער לעמבערגער באַס, איז די אָפּערע - פאָרשטעלונג „צירוליק סעווילסקי" פון ראָסיני וואָס איז געווען בעשטימט אויף היינט אין פילהאַרמאָניע אָפּגעלעגט געוואָרען.

קאָלינובנאַ צוריקגעקומען פון ענגלאַנד

נאָך די גרויסע און פערדינטע ערפאָלגען אין ענג־לאַנד וועט די בעקאַנטע אַרטיסטקע קאָלינובנאַ אַרויסטרע־טען מיט א ריידע קאָנצערטען אין די גרעסערע שטעט פון פּוילען.

דער ערשטער קאָנצערט וועט פאָרקומען אין לאָדזער פילהאַרמאָניע, זונטאָג דעם 10 יאַנואַר. דער פּראָגראַם איז זעהר פערשידענאַרטיג, זי וועט זינגען הומאָריס־טישע, שפּיצונגס און מאַלאָרוסישע לידער פּוילישע, מזרח און נעגערישע.

פריץ קרייזלער אין לאָדז

ווי מיר דערוויסען זיך האָט זיך דער דירעקציע פון פילהאַרמאָניע איינגעגעבען צו קאָנטראַקטירען נאָר אויף איין קאָנצערט דעם גרעסטען וועלט-פידלער פריץ קרייזלער, וועלכער וועט אַרויסטרעטען שבת דעם 16 יאַ־נואַר האַלב ניין אין אָוונט.

בילעטען צו בעקומען אין דער קאַסע פון פילהאַר־מאָניע.

פון די פּוילישע טעאַטערס

אין שטאָטישען טעאַטער ווערט היינט 8.30 אָוונט געשפּילט „א נאַכט אין גראַנד האָטעל". 4 אַזייגער נאָכ־מיטאָג — „פרידריך דער גרויסער" מיט לודוויק סאָלסקי אין דער הויפּט-ראָל. 12 פאַרמיטאָג — „מענשען אויפן אייז".

— אין פּוילישען טעאַטער צעגעלניאַנאַ 27, גיט „צירוליק וואַרשאַווסקי" היינט די לעצטע צוויי פאָר־שטעלונגען: 5 א זייגער נאָכמיטאָג און 8.15 אין אָוונט

— אין פּאָפּולאַרני טעאַטער ווערט היינט 4.15 נאָכ־מיטאָג און 8.30 געשפּילט די קאָמעדיע „אַלטער וויין".

ראַדיאָ - פּראָגראַם

זונטאָג. דעם 3-טען יאַנואַר 1937

8 צייט-סיגנאַל, 8.18 קאָנצערט (פּליטען). 8.50 ידיעות, 9 גאָטעסדינסט און מעלאָדיעס פון גרויסע שטעט (פּליטען), 11.57 צייט־סיגנאַל 12.03 מוזיק. פריהמאָר־גען (פון לעמבערג), 2 רעפּאָרטאַזש. 2.30 מוזיק, 2.50 ווייסרוסישע לידער, 3.30 אויִדיציע פאַר דערפער, 4 רעקלאַמע - קאָנצערט, 4.15 ראַטגעבער פאַר ספּאָרטלער, 4.30 אויִדיציע, 5 טראַנסמיסיע פון האָטעל „בריסטאָל" אין וואַרשאַ, 7 ליטעראַרישע סקיצע, 7.15 פערוויילונגס־קאָנצערט (פּליטען), 7.45 קוואַרטעט. 8.20 ספּאָרט-ידיעות 8.40 פּאָליטישער איבערזיכט. 8.50 אָוונט-ידיעות. 9 „אויף די לעמבערגער פריהליכע כוואַליעס". 9.30 פאָר־טעפּיאַן-קאָנצערט, 10 קאָנצערט (פון ווילנאַ).

אויף 100 מענשען רויכערן 99
די איינציגע אונשעדליכע
פאַר'ן געזונט פּאַטענ-
טירטע 4-ווי צאַטמאַוּוּע
גילזען וגענן
„OSMAN"

קאַדיש*)

פון ז. רייזען

— 1 —

אויף דעם טעזעגגונגס-אָוועגד, וואָס די געזעל־שאַפט פריינד פון ייוואָ אין לאָדז האָט אַראַנזשירט לכבוד מיין וויזיטיגקייט, האָט מיר דער פּאָרזיצער לייזער לעווין געגעבען דעם טיטעל „דער קאָלומבוס פון לאָדז". דאָס דאַרף הייסען, אַז איך האָב ענט־דעקט לאָדז פאַר דעם יודישען וויסענשאַפטליכען אינסטיטוט. ווארום דעם אמת מוז איך זאָגען, אַז כאָטש לאָדז איז איינע פון די יונגסטע יודישע גע־מיינדעס אין פּוילען (מיט הונדערט יאָהר צוריק איז עס נאָך געווען א גאַרנישט פון א שטעטעל), האָט זי שוין געהאַט ענטדעקט א סך פריהער פון מיר, און דער טיכטיגער און זעהר פּראָדוקטיווער היס־טאָריקער ד"ר פיליפּ פרידמאַן האָט שוין אפילו דאָ נישט לאַנג אַרויסגעגעבען א מאָנאָגראַפיע וועגען דער געשיכטע פון די יודען אין לאָדז, וואָס קומט צו אויף די אפשר 500 זייטען פון דעם בוך ערשט צום יאָהר 1863.

אויך פאַר דער יודישער ליטעראַטור איז לאָדז שוין העכער א האַלבען יאָהר-הונדערט א געוויסער צענטער. עס דערמאָנט זיך מיר די נאָטיץ אין חיים־דוד ליפּאָס ביבליאָגראַפישען לעקסיקאָן „אסף המזכיר" פון 1881 וועגען דוד פרישמאַן, דעם „סוחר נכבד" פון לאָדז. לאָדז איז אויך געווען דאָס וויגעלע פון דער יודישער פּרעסע און איהר פּיאָנער ישעיה אוגער געהערט נאָך עד היום צו די גייסטיגע פיהרער פון דער יודישער שטאָט.

יאָ, לאָדז איז א יודישע שטאָט, אפשר איינע פון די יודישסטע, וואָס איך קען. איך געדענק נישט גע־נוי, וויפיל פּראָצענט פון דער גאַנצער בעפעלקערונג מאַכט אויס דער פערטעל מיליאָן לאָדזער יודען. אַבער א סך וויכטיגער איז. וואָס אויך דער דאָזיגער פּראָצענט האַלט אין איין שטייגען, נישט נאָר די אַב־סאָלוטע צאָהל יודען אין דעם פּוילישען מאַנטשעס־טער. דעם דאָזיגען פאַקט האָט פעסטגעשטעלט יעקב לעשטשינסקי מיט דעם אָנווייז, אַז דאָס איז דער איינציגער פאַל (לכל הפחות אין אייראָפּע), ווארום אומעטום אַנדערש פאַלט דער פּראָצענטזאַץ פון דער יודישער בעפעלקערונג לגבי דער אַלגעמיינער (וויל־נע און פון די נאָר טרויעריגע עדות אין דעם פּרט).

די טענדענץ פון וואוקס פון דער צאָהל און פון דעם פּראָצענט יודען אין לאָדז איז געווען זעהר א דערפרעהענדיגער פענאָמען; דאָס ווייזט אויף די גרויסע מעגליכקייטען פון דער שטאָט און אויף דעם צו־פּאַסונגס-כוח דעם יודישען (ביי די היינטיגע בע־דינגונגען, ביי דעם מורא'דיגען אָנגריף אויף אונז!) נישט נאָר איינצוהאַלטען די אויפגעבויטע פּאָזי־ציע, נאָר זי אפילו נאָך אויסצובריטערן. נישט אומ־זיסט זענען די יודען געווען די מיטבויער פון דעם דאָזיגען וויכטיגסטען צענטער פון דער טעקסטיל־אינדוסטריע אין פּוילען. און אויב ביז צו דער מל־חמה זענען זיי געווען בלויז מיטבויער (די דייטשען זיינען געווען די ערשטע) האָבען זיי ערשט נאָך דער מלחמה געוויזען, וואָס עס הייסט אונטערנעמעריש־קייט און איניציאַטיווע.

די דייטשע אָקופּאַנטען האָבען מיט אַלע כוחות געשטרעבט חרוב צו מאַכען ביז'ן גרונד דעם דאָ־זיגען אינדוסטריעלען צענטער. די אַלע יאָהרען פון זייער אָקופּאַציע האָבען זיי פּסרח בערויבט די שטאָט פון איהרע לאַגערן סחורות זיך נישט נע־קענט רעכענען אַפּחידוש'ן, ווי גרויס די דאָזיגע אָנ־געזאַמעלטע אוצרות זענען, אַבער דער דאָזיגער רויב איז געווען נאָר איין טייל פון זייער פּאָגראָם-פּראָג־ראַם. דער פּוק איז געווען א ווייטער — אָרטעטער צוזאַמען און שוויש די מעגליכקייט, אַזאַ אינדוס־טריע זאָל ווידער קענען אויפקומען אין דער פּאַר־הונגערטער אויסגערויבטער שטאָט — פּוילען האָט דאָך געוואָלט ווערען א קאָלאָניע פון דעם יונקער־ריך און ס'איז נישט אין די אינטערעסען פון א אימפּעריאַליסטישער מלוכה צו האָבען ענטוויקעלטע אינדוסטריע אין איהרע קאָלאָניעס האָבען זיי נישט נאָר אַרויסגעפיהרט די סחורות, נאָר אויך די מאַשי־נען אָדער לכל הפחות וויכטיגע טיילען, בכדי די לאָדז־ער אינדוסטריע זאָל שוין קיין תחית-המתים נישט קענען אויפשטעהן.

אַבער ווען די לעצטע ווילהעלמישע זעלנער זע־נען נאָך געווען אין די לאָדזער גאַסען אויפ'ן וועג צו אַנטלויפען אין זייער פאַטערלאַנד, האָבען זיך שוין בעוויזען וועבעלעך מיט רויהוואַרג, וואָס יודי־שע וועבער און הענדלער האָבען אין משך פון 4 יאָהר אויסבעהאַלטען פון פאַר די גיריגע אויגען פון די אָקופּאַנטען. די שטאָט האָט דאַן געהילכט פון הוראַען לכבוד די דאָזיגע ערשטע אָנזאָגער פון אָפּ־בויען לאָדז.

(ווייטער — מאָרגען)

*) נאָכ'ן אַדורכפיהרען דעם ערפאָלגרייכען „ייוואָ"-חודש אין לאָדז, האָט זלמן רייזען אָפּגע־דרוקט אין זיין צייטונג „ווילנער טאָג", איינדרוקען פון זיין בעזוך אין לאָדז מיר דרוקען איבער ר.'ס אַרטיקלען, אַלס כאַראַקטעריסטיק, וואָס א גאַסט, א שרפיטשטעלער, זעהט ביי אונז אין שטאָט

חנוכת-הבית פון לאָקאַל ביי דער ציוניסטען-רעוויזיאָניסטען

נעכטען איז אויף מאָניושקי 3 פאָרגעקומען דער חנוכת הבית פון דער ציוניסטיש-רעוויזיאָניסטישער אָרגאַניזאַציע (ברית הצהר)

צו דער פייערונג פון עפענען דעם שעהנעם לאָקאַל זענען געקומען פאָרשטעהער פון אַלע רעוויזיאָניסטישע אָרגאַניזאַציעס, פיל געסט און מיטגלידער פון דער אָרגאַניזאַציע.

די פייערונג עפענט דער פאָרזיצער פון הצהר אדוו. בערקאל, בעגריסענדיג די אנוועזענדע רעדט אדוו. בערקאל וועגען דער בענייטער טעטיגקייט פון די ציוניסטען-רעוויזיאָניסטען און וועגען זייער ווייטערדיגער טעטיגקייט.

באַלד אַדורכלייענען די שריפטליכע בעגריסונגען פון דער וואַרשאַוער צענטראַל, הויפט-קאָמענדע פון ברית-החיל, פון דער „נייער וועלט", „טרי. ו. א." און אַנדערע וועלכע האָבען אויסגעהערט א רייה מינדליכע בעגריסונגען: פון דער בייער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע — ראַטמ. ליבראַן, פון קרן-תל-חי — ד"ר מאַרגאַלין, פון בית"ר — ד"ר איזשביצקי, פון דער הויפט-קאָמענדע פון בית"ר — ה' בונימאָוויסקי און לעווין פון ברית נשים לאומיות — פרוי קוליוש, פון אחדות ישראל אפעלבוים.

באַלד דעם ווי דער עולם איז זיך משמח ביי א גלעזעל טיי האַלט א פראָגראַמאַטישע רעדע ה' אינזש. עלפערין.

אין זיין רעדע זאָגט אינזש. עלפערין, אַז די רעוויזיאָניסטישע אָרגאַניזאַציע האָט איין ציל, וועלכע ס'האָט אויפגעשריבען אויף דער בלוי-ווייסער פאָהן זאָל. זשאַבאָטינסקי — א יודישע מלוכה אין ארץ-ישראל. דאָס איז דער אייזערנער ווילען און גלויבען פון די רעוויזיאָניסטען, לויט דעם רעדנער האָבען די איבריגע ציוניסטישע גרופירונגען פאַרשאַכליכט דעם ציוניזם, אַז ס'איז פון איהם גאַרנישט געבליבען. די ציוניסטישע ליטונג האָט זיך קאָמפּראָמיטירט מיט איהרע ערקלערונגען פאַר דער קעניגליכער קאָמיסיע, די רעוויזיאָניסטען האָבען איצט אָנגעהויבען א נייע טעטיגקייט, ווייל זיי זעהן פאַר, אַז דאָס יודישע פאָלק טיילט זיך אויף צווי לאַגערן אויף אמתע הערצליאַנישע ציוניסטען און אויף ליבקע אונטערנאַציאָנאַליסטען, די רעוויזיאָניסטען ווילען אָפּרייסען די יוגענד, זאָגט דער רעדנער, פון די שעדליכע איינפלוסען, די רעוויזיאָניסטען זענען געגען דער גלאָריפיקאַציע פון פאָלקס-פראָנט און מיט דער דאָזיגער גלאָריפיקאַציע וועלען זיי קעמפען, ס'איז געקומען די צייט, לויט דעם רעדנער, כדי אָנהויבען דעם קאַמף פאַר עבדצי צו בעפרייען דאָס יודישע פאָלק אין דער אייגענער מלוכה, די רעוויזיאָניסטען וועלען זוכען פאַרבינדעטע ביי די מלוכות, וועלכע זענען פאַראינטערעסירט צו לעזען די יודען-פראַגע דורך שאַפען א יודישע מלוכה

מיט גרעסערע רעדעס טרעטען נאָך אַרויס אינזש. לובלינסקי, דיר. אור און ה' קלינגבייל. דערמיט ווערט די פייערליכקייט שפּעט ביינאַכט פייערליך געשלאָסען.

MATERJAŁY
najprzednieiszei jakości
JANKOWSKI
FABR. SUKNA BIELSKO
SPRZEDAZ DETALICZNA Łódź, Piotrkowska 88.

א נייע בוך וועגען דער טראַגעדיע אין דער פאַמיליע פון לופט-פליהער לינדבערג

(ענדע פון דער 5-טער זייט)

זענען נישט אדורך קיין טויזענד סעקונדען נאָך פולקאָווניק שוואַרצקאָפּס ערקלערונג ווי גאַנץ ניו-יאָרק האָט שוין געוואוסט אז לינדבערגס קינד איז טויט דעם רעקאָרד האָט געשלאָגען „דיילי ניוס". דער געשיקטער רעפּאָרטער האָט פאַרן פענסטער פון פּאָליציי אמט אוועקגעשטעלט א חבר און אין מאָמענט ווען פולקאָווניק שוואַרצקאָפּף האָט געזאָגט די ערשטע ווערטער האָט ער אָנגעשריבען אויף א שטיקעל פּאַפּיר די פאַר ווערטער: דער קליינער לינדבערג איז געפינען געוואָרען טויט ביי האָפּוועל און דורך א אונבעמערקבאַרע בעוועגונג האָט ער דאָס שטיקעל פּאַפּיר דערגעטעטערט צו דער שויב פון פענסטער דער צווייטער רעפּאָרטער אויף דער גאַס האָט מיט דער הילף פון א בינאָקל דערכאַפּט דאָס צעטעל און ווי א משוגענער איז ער באַלד געלאָפען אויף א טעלע פאָן סטאַציע פולקאָווניק שוואַרצקאָפּף האָט נאָך נישט געענדיגט זיין רעדע און אויף די גאַסען פון ניו-יאָרק האָט מען שוין פערקויפט די עקסטרא אויסגאַבע פון „דיילי ניוס" וואָס זענען אַרויסגעלאָזט געוואָרען אין א אויסלאַגע פון דריי מיליאָן עקזעמפּלאַרען.

ר' לייזער'קע פּערלמוטער ז"ל

(ענדע פון דער 7-טער זייט)

שטוב, האָט ער פערשאַפט אונשולדיגערהייד גרויס עגמת-נפש ר' לייזערקע'ן, ווייל זיין ווייב האָט דערקענט דעם „גנב"... ערשט איצט האָט ר' לייזערקע זיך געמוזט מודה זיין פאַרן ווייב, אַז דער גנב איז ער געווען, נישט דער יוד.

ס'האָט דערצעהלט א בעגלויבטער מענש אזא מעשה: איהם איז אמאָל אויסגעקומען אין א פרייטאָג געהן צוזאַמען מיט ר' לייזערקע'ן, ווען ער איז געגאַנגען אהיים פון מרחץ, איז איהם עפּעס געוואָרען חידוש'דיג דאָס, וואָס ר' לייזערקע געהט זעהר לאַנגזאַם איינהאַלטענדיג די טריט, די הענד האַלט ער צו ביי די פּאָלעס פונם בגד. האָט דער יוד גוט זיך איינגעקוקט און בעמערקט ווי עס וויסעלט זיך אַפּויר א שטיקעל העמד... ר' לייזערקע איז געמליך אַזוי א נאָך געגאַנגען די גאַנצע שטרעקע ביז אהיים אָהן הויזען, וועלכע ער האָט אין מרחץ אוועקגעגעבען א בכבודיגען יוד.

א גרויסער חזן — אָבער נאָך א גרעסערער יוד און מענש איז געווען דער לאָדזער חזן ר' לייזערקע ז"ל!

ער איז נפטר געוואָרען אין עלטער פון 74 יאָהר (זייענדיג לאָדזער חזן 36 יאָהר) איבערלאָזענדיג פיר זיהן: דער עלטסטער — דער לאָדזער מורה הוראה הרב ר' משה ז"ל, דער צווייטער — דער וואַרשאַוער ראש בי"ד הרב ר' אברהם צבי ז"ל, געוועזענער דע-פּוטאַט אין סיים, דער דריטער — דער וואָס האָט איבערגענומען נאָכ'ן פאָטער דאָס לאָדזער חזנות, ר' שמחה פּערלמוטער ז"ל, וועלכער איז נפטר געוואָרען אין עלטער פון 75 יאָהר (זייענדיג לאָדזער חזן 37 יאָהר) איז כ"ו שבט תרפ"ד, דער פירטער זוהן ר' יצחק ז"ל האָט געוואוינט אין שטעטעל פּשייטש.

ח. פּערלמוטער

ציהונג פון דער דאָלאַרובקע

וואַרשא, 2 (טעלעפאָניש)

היינט איז פאָרגעקומען די ציהונג פון דער דאָלאַרובקע.

דאָס געווינס פון 12 טויזענד דאָלאַר אויף נומער 432782.

צו 3,000 דאָלאַר אויף די נומערן: 770817 109471.

צו 1,000 דאָלאַר אויף די נומערן: 614153 590404 1169244 1231223 808503 816128 25137.

צו 500 דאָלאַר אויף די נומערן: 1346631 274743 745066 1491577 727844 47743 881156 368320 1455391.

צו 100 דאָלאַר אויף די נומערן: 924061 1055026 450676 717076 1347544 853457 1389971 1183974 800385 317588 133333 458431 1011287 8800 700630 212818 618289 1102018 943579 61337438 1206746 542085 1336752 1055465 1353420 974200 578215 1447194 239392 1230618.

Każdy, kto ma pracę
i zarabia,
powinien pomóc
bezrobotnym.
Konto PKO Nr. 70.200
Pomoc Zimowa

אַלע פרויען דאַרפען זיך שטעלען אין קאַמף מיטן קריזיס

דער קריזיס האַלט אונז וויטער שטאַרק אין קלעם. די ביז־איצטיגע האָפנונגען האָבען דערוויול פערפירט. מיר מוזען וויטער שטאַרקער זיך נעמען צו בעקעמפען דעם קריזיס. די פליכט פון יעדען איינציגען צו מאַכען זיינע איינקויפען נאָר אין איינציגען אין אונזער שטאָט וואַרען-הויז „קאָנסום" ביי דער ווידזעווער מאַנופאַקטור ראָקישעווער 54.

די דירעקציע האָט ערקלערט די פרייזען פון אַלערליי סחורות, כדי אַלע זאָלען קענען קויפען נאָר אין „קאָנסום".

1-טע רעטשניצע
מיט שטענדיגע בעטען
פאַר כירורגיע פון ציינער, קיהן-באַקען און יאָסלעס
פון Dr. med.
Sadokierski
פּיעטריקאָווער 56, טעל. 129-77.
עמפפאַנגס-שעה'ן פון 9 פריה ביז 12 בייטאָג.

בחנם ווערט צוגעפּאַסט אַלערליי גלעזער!

„OPTICUM"
28 פּיעטריקאָווער 28
בעזיצט אויף לאַגער א גרויסע אויסוואַהל פון פערשידענע ברילען, בינאָקלען, אַלערליי צילינדער-גלעזער, קאָמבינירטע גלעזער, טערמאָמעטערס,
אַלעס צו די ביליגסטע פרייזען.
ס'ווערען אויך אויסגעפיהרט שנעל רעפּעראַטורען פּינקטליך און רעעל. — געדענקט די אדרעס: עס ווערען אָנגענומען אַלע אַרט רעצעפּטען פון די ה"ה דאָקטוירים.

א בוכהאַלטער-בילאַנסיסט
פיהרט ביכער אין האַנדעל און אינדוסטרי פאַרשריפטליך לויט נייעסטען סיסטעם
א. הערשבערג
סקלאַדאָווא 26, טעל. 211-72

Doktór
Klinger
ספּעציאַליסט
פאַר ווענערישע, הויט, האָאָר און סעקסואַל-קראַנקהייט
Andzrzeja 2, tel. 132-28
נעמט אָן פון 9 ביז 11 פ.ן און פון 6 ביז 8 אָוו

DR.
H. GUTSTADT
אַקושער-גינעקאָלאָג
וואוינט יעצט
זאַכאָדניאַ 66, טעל. 129-52
נעמט אָן פון 9—11 פאַרמ. און 5—7 אָוו

Dr. med. LEON FAMILIER
אינערליכע און קינדער - קראַנקהייטען
6. שערפּיען 37 בענעדיקטאַ
נעהמט אָן פון 5—7 נאָכמ.

וויכטיג פאַר
ברוך-קראַנקע

(רופּטורען) זאַווי פון פערקרימונגען פון רוקען-ביין (הויקערס), פּאַראַליזשען, ביין-שווינדזוכט, פּלאַטפיס און פערשידענע אַנדערע פערקריפּלונגען-ליידענדע.

פאַר פערשידענע אַרט רופּטורען פערעלטערטע און די געפערליכסטע ביי מענער, פרויען און קינדער ספּעציעלע אָרטאָפּעדישע הייל-באַנדאַזשען לויט מיין מעטאָדע היילן און בעזייטיגען ראַדיקאַל יעדען איינציגען ברוך.

ביי מאָגען און קישקע - זענקונג ספּעציעלע אינדיווידועל צוגעפּאַסטע לייב-הייל-באַנדאַזשען.

פאַר הויקערס ספּעציעלע גאָרסעטען און גלייכהאַלטערס.

געגען ביין-שווינדזוכט ספּעציעלע אָרטאָפּעדישע אַפּאַראַטע, פון אַלע סיסטעמען.

געגען שמערצענדע פּלאַטפיס ספּעציעלע אָרטאָפּעדישע איינלאַגען לויט גיפּס-מאָדעלען.

געגען קרומע אָדערן ספּעציעלע גומי-שטרימפּ לויט מאָס.

קינסטליכע הענד און פיס
ספּעציעלע הייל-אָרטאָפּעדישע אַנשטאַלט
ספּעצ. אָרטאָפּעד
א. פּעטריקעוויטש, לאָדז
9 פּיראַמאָוויטשאַ 9, טעל. 177-09 (פריהער אַלגינסקאַ
אַכטונג! קראַנקע מוזען זעלבסט ערשיינען.
טויזענטער דאַנקזאַגונגען קענען בעוויזען ווערען

אויערען, נאָז און האַלז און לונגען-קליניק
מיט בעטען פון Dr.
Z. RAKOWSKI
פּיעטריקאָווער 67, טעל. 127-81
נעהמט אָן שטענדיגע קראַנקע (צוועקס אָפּעראַציע א. אז. וו. חי אויך אַמבולאַטאָרישע פון 9-2 און פון 4-8 אָוונט
ביי דער קליניק איז טעטיג
א רענטגען-קאַבינעט
פאַר דורכלייכטונגען און אַלערליי פאָטאָגראַפיעס

די ביליגסטע קוועלע
פון אַלערהאַנד
ניי-מאַשינען,
טיילען, נאָדלען אז"וו איז ביי
Skład maszyn do szycia
Singer i Lachman
Łódź, Zydowska 2,
telefon 246-73.

NAJPIĘKNIEJSZĄ MUZYKĘ
Z za oceanu

KONSUM PRZY WIDZEWSKIEJ MANUFAKTURZE S.A.

אונזערע פרינציפען: נידריגע פרייזען, הויכע קוואליטעטען,
ערליכע בעדינונג האבען אונז פאר־שאפט טויזענטער קליענטען

מיר בעטען די ג׳ הערען און דאמען, נישט פארטליכטענד צו קויפען, אונז צו באזוכען, כדי זיך צו איבערצייגען, איבער דער ריכטיגקייט פון אונזערע פרינציפען.

ראקיטשינער 54. צופאהר מיט טראמוואיע 10, 16 מיר שיקען איבער פעקלעך קיין סאוויעט־רוסלאנד אויפן גרונד פון א ספעציעלען אפמאך מיט דער פארשטעהערשאפט פון ז. ס. ר. ר. אינפארמאציעס אויפן ארט

Dr. Jungh NOWOCZESNE **wieczne pióro** poleca **JERZY MILL** Łódź, Piotrkowska 73
Wielki wybór wiecznych piór wszystkich firm.

קלאנג־קינא **CAPITOL** זאוואדזקא 16

דעמאנסטרירט די בעסטע פילמען! הייבט אויז פאלגענדע טעג!

„Anthony Advers"

דאס גרויסע גיגאנטישע פילם־מייסטערווערק. שטאלץ פון דער פראדוקציע
Warner Bros
First National

FREDRIC MARCH, OLIVIA DE HAVILLAND, אנסאמבל העלדישע עפאפיי פון ליבע און אפפערונג, אין דער שפיץ פון בעדייטענדען
ANITA LUISE רעזשי: Mervyn Lekoy — פרייזען פון די פלעצער אייף אלע סעאנסען פון 54 גר.

השבת אבדה.

ס׳איז פערלוירען געווארען דאנערשטאג, דעם 31 דעצ. 1936, א באנקביכ׳ל פון דער ווארשאווער האנדעלס־באנק, אפטיילונג לאדז, פיעטריקאווער 74 אויף א סומע פון 6275 זל. אלע בעוואוסטע, רעגישען זענען געמאכט געווארען. אב צוברענגען גענען בעלוינונג פון 50 זל. צו אהרן וואלה שלאמאוויטש, לאדז, וואלבארסקא 19.

וואַרנונג!

איך וואָרן די וועקסלען 1000-ער אדער 2000-ער מיט מיין אונטערשריפט, אורדרע **רחמה גאלדבערג** נישט אנצונעהמען. דיזעלבע זענען דורך פאלשע דאקומענטען אין בעזיץ בעקומען. געריכטליכע שריט ווערען פארנומען. **עמא פרייליך.**

קליינע אנאנסן
1 זלאטי אנ׳אנאנס ביז 15 ווערטער 1 זלאטי

ס׳איז געפונען געווארען אויפן בית־עולם אין אויגוסט 1936 א טאשען־מאניקיר־קאמפלעט, פוטעראל. רויטע קראטקע און טשעליסטע. אויך בינאקלען האלב רונדיג אין גאלדענער פאסונג. אפצונעהמען געגען בעלוינונג אויף פשעמיסלאווא 31 ביי B. Woźniak (נעבען בית־עולם).

געלעגענהייטליך צו פערקויפן א מאשין "Merrow Muszel" פיעטריקאווער 73, וו. 29, ליטוואק פון 2–4.

Zagubiony został Kwit Kaucyjny Elektrowni Łódzkiej na imię Pinkusa Najmana, Nowomiejska 4.

BUCHALTER-PODATKOWIEC na stanowisku zaprowadza i prowadzi księgi handlowe w większych i mniejszych przedsiębiorstwach. Sporządza bilanse. Organizuje również księgowość przebitkową. Za uznanie ksiąg gwarantuje kaucją. Opłata przystępna. LEON KRELL. Piotrk. 79, m. 40, tel. 145-64.

וויכטיג פאר אלע!
גרינדליכע און פראקטישע לעהרע פון בוכהאלטעריע, האנדלס־קארעספאנדענץ, ארטמעטיק אויך מאשין־שרייבען. פרייזען צוגענגליכע. איינשרייבונגען און ביטשריפטען־ביורא פילנאצא 9.

Korespondent większej spółki akcyjnej, pierwszorzędny fachowiec, załatwia korespondencję w jęz. polskim, angielskim i niemieckim. Przyjmie pracę na 2 3 godziny dziennie. Oferty sub „Korespondent" do administracji N Folksblat'

Buchalter podatokwiec przyjmuje do prowadzenia księgi handlowe za skromnym wynagrodzeniem. Narutowicza 6, m. 6, tel. 151-72.

Kupię obciągaczkę do napojów lemoniadowych na 6 butelek lub 12 butelek. Oferty „Handlowiec" do adm. „Najer Folksblat".

Szkoła tańców prof. Ignacy Wilczek Piotrkowska 120, tel. 222-71, nauka odbywa się w grupach i pojedyńczo. Ceny przystępne.

Kupię Fabrykę do wyrobu napojów lemoniadowych. Oferty „Handlowiec" do adm. „Najer Folksblat".

פרייע פאסטענס

א טיכטיגער שאכטעל - צושניידער ווערט פון זאפארט געזוכט. צו ערפאהרען 28 p. Strzelców Kan № 3, m. 7.

עס ווערט געזוכט א וועכטער צו היטען א לאגער סחורה. קען זיך ווענדען צום פערמיטלער פיעטריקאווער 59, וו. 20

איניגע קוואליפיצירטע מעכאנישע ויידוועבער אויף אויסלענדישע און ענגלישע שטולען ווערען זאפארט געזוכט פאר א גרויסער זייד־פאבריק. מעלדען זיך אין „ארט", וואלטשאנסקא 27, היינט, זונטאג אין די ביורא־שעה.

ראקאלען

א האלב גצוועלב אפצוגעבען אויך א שטוב אויף א פראצאוויע אדער לאגער ביי גלעווינסקי, נאוואמיעסקא 9 אין הויף.

אפצוגעבען א צימער צוועגטועל א שטוב מיט א קוך מיט בעקוועמליכקייט קילינסקיעגא 50, וו. 49, קווער־אפיצינע, 3-טער שטאק.

אנ׳ארט צו שלאפען פאר א יונגערמאן ביי אנ׳אנשטענדיגער פאמיליע, פאמארסקא 22, וו. 25.

פערשידענעס

צו פערקויפען א 16-ער שליטען־מאשין צו רענדער אין בעסטען צושטאנד און א 9-ער סוויטער־מאשין סקלאדאווא 13, בלום.

איך זוך א פאסטען אלס אינקאסענט געגען קויציע. אפערטען אין אדמיניסטראציע אונטער „קויציע".

אנ׳אנשטענדיגער יונגערמאן זוכט א פאסטען אין א געשעפט, איז אויך בעקאנט אין בוכהאלטעריע פאר א קליינעם געהאלט, אפערטען אין אדמיניסטראציע אונטער „N. K."

בעקומען אויסצייכנונגען און א גאלדענעם מעדאל אויף די אויסשטעלונגען אין די גרעסטע שטעדט פון אייראפע און אין תל־אביב (ארץ־ישראל)

פערקויפט אין אלע אפטייקען, אפטיק־קלעטען און פרפומעריעס.
Fabr. Chem. - Kosm. „Pharmachemja", Bydgoszcz.

קלעפסידרעס
ווערען אנגענומען
א גאנצען טאג און א גאנצע נאכט
אין דער אדמיניסטראציע פון
„נייעם פאלקסבלאט"
פיעטריקאווער 21, טעלעפאן 224-71
און ווערען אויסגעפערטיגט אין פערלויף פון איין שעה.

Dr. med.
E. WAJNBERGOWA
אויגען־קראנקהייטען
Dr. med.
M. WAJNBERG
נערווען־קראנקהייטען
האבען זיך איבערגעצויגען אויף LEGJONÓW 3 (Zielona) tel. 172-20.

Dr. med. **J. PIK**
נערווען - קראנקהייטען, נערוואזיטעט סעקסועלע שוועכע
זגערזשער 24
נעמט אן פון 12 ביז 1.
פריוואט אל. קאשטשושקי 27 נעמט אן פון 5 - 7 אוונט.

Dr. med.
Markowiczowa
choroby skórne i weneryczne
MONIUSZKI 2, tel. 166-35.
Godz. przyjęć 8—9, 4—7 po poł.

וויכטיג פאר אלע!
מיטען־עטיקעטען, מאס־ביכער, ברויט־עטיקעטען, טרוקן־עטיקעטען, שפריכט באנדראר־ און רעזשיסאריען, כריסבריוו, יאנוערטען, רעכנונגען, טעמפעראנדאפס, חתונה־קארטען, זארגען, עטיקעטען, מיט די מאדערנסטע שריפט עטעקאמען
די שנעל־דרוקעריי
בראמבערג
לאדז, צעגעלניאנא 8 טעל. 255-09

Doktór
Daniel Kon
שטערליגא 5 טעל. 228-08
אינערליכע און נערווען־קראנקהייטען עלעקטרא־טעראפיע
נעהמט אן פון 5 ביז 7 אוונט.

Dr. med.
Michał Eljasberg
CHIRURG
przeprowadził się na ul. Zachodniej 63
tel. 117-87.

Dr. med.
Z. DATYNER
אוראלאג
ספעצ. פאר נירען פלאז און אורין־טראקט.
ZACHODNIA 59a, tel. 148-95.
צוריקגעקעהרט

Dr. med.
I. FAJGLEWICZ
צוריקגעקעהרט
Zachodnia 57
(róg Śródmiejskiej)
tel. 117-61.

Doktór
A. S. TENENBAUM
אינערליכע קראנקהייטען (ספעציעל לונגע)
Piotrkowska 109
tel. 220-25.
נעהמט אן פון 6—8 אוונט.

Lekarz-Dentysta
H. Żółtkowska
przeprowadziła się
na ul. Cegielnianej 17.

ד״ר העללער
ספעצ. פאר הויט און ווענערישע קראנקהייטען און מענער - שוועכע
טראוגוטא 8, טעל. 179-89
נעמט אן פון 8—11 און פון 4—8 אוונט
זונטאג פון 10—2 מיטאג.
פאר פרויען — א ספעציעלער ווארטע־זאל
פאר אונבעמיטעלטע לעטשניצע־פרייזען

Dr. med. **Niewiażski**
ספעציאליסט פאר טריפער, סיפילים און הויט - קראנקהייטען, בעהאנדלונג פון מענער - שוועכע
אנדזשעיא 5, טעל. 159-40
פראנט, 1טער שטאק
נעהמט אן פון 8-11 און פון 5-9 אוונט
זונטאג און יום טוב פון 9-1 נאכמיטאג.
ספעציעלער ווארטע - זאל פאר פרויען
נעמט אן פון 9-11 און פון 6-8 אוונט.

Dr. med.
P. Braun
ספעצ. פאר טריפער, סיפילים און הויט - קראנקהייטען, בעהאנדלונג פון מענער־שוואכע
צעגעלניאנא 4, טעל. 100-57
נעמט אן פון 8—2 מיטאג און פון 4—9 אוו.
ספעציעלער ווארטע־זאל פאר פרויען.
פאר אונבעמיטעלטע — לעטשניצע־פרייזען

Dr. **B. Hurwicz**
Choroby skórne i weneryczne
Piotrkowska 10
נעמט אן פון 8—11 און פון 5—9 אוו.
זונטאג און יום־טוב — פון 8 ביז 1 בייטאג

לעטשניצע
פאר וועגערישע־קראנקע מענער - שוועכע און הויט־קראנקהייטען
פון דאקטוירים ספעציאליסטען
פיעטריקאווער 45
טעטיג פון 9 פריה ביז 9 אוונט.
פרויען און קינדער נעמט אן א פרויען־דאקטער פון 11-1 און פון 5-7 אוונט.
א בעראטונג 8 זל.

אנאנסען - פרייז:
… טעקסט — 18 גר. פרייטאג און ערב יו״ט — 24 גר.
… טעקסט — 12 גר. פרייטאג און ערב יו״ט — 18 גר.
… א מילימעטער־שורה אין דער זייט 10 שפאלטען.

אין טעקסט — 40 ר. פרייטאג און ערב יו״ט — 60 גר. פאר א מילימעטער־שורה. אין דער זייט 4 שפאלטען. נעקראלאגען: 20 גראשען א מילימעטער שורה (אין דער זייט 10 שפאלטען). קליינע אנאנסען ביז 15 ווערטער 1 זל., יעדעס ווייטערדיגע ווארט — 10 גראשען. אויסער דער שטאט 50 פראצ. טייערער. אויסלאנד 100 פראצ. טייערער. מעלדונגען — 10 גר. א ווארט.

אבאנאמענטס־פרייז:
אין לאדז — 4 זלאטעס א חודש מיט אפטראגען אהיים. אויף דער פראווינץ — 5 זל. א חודש; אין אויסלאנד — 7 זלאטעס א חודש; אמעריקא — 2 דאלאר א חודש.

מעהלערען וועלכע ענדערען נישט פרינציפיעל דעם אינהאלט פון דער אנאנס בערעכטיגען נישט צום איבערדרוקען די אנאנס אדער צוריקצוצאהלען פאר דעם אנאנס. פאר׳ן אינהאלט און טערמין פון די אנאנסען איז דער פערלאג נישט פעראנטווארטליך. די אדמיניסטראציע איז אפען בייטאג און ביינאכט אהן איבעררייס

Za wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odp. udz. Ch. J. Brzustowski i P. Wajntraub. Redaktor odpowiedzialny: Chanon Kaufman.
Czcionkami i druk rotac. „Najer Folksblat". Piotrkowska 21.